

Renhållningsordning

Avfallsplan- Bilagor 2016-2020

Ystads kommun

ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2016-03-17

1	FRAMTAGANDET AV YSTADS KOMMUNS AVFALLSPAN	1
2	DAGENS AVFALLSHANTERING I YSTADS KOMMUN	2
2.1	Bakgrundsfakta om Ystads kommun	2
2.2	Avfallskedjan har många aktörer	3
2.3	Insamling av avfall	4
2.4	Avfallslag – beskrivning, uppkomst, mängder och behandling	5
2.4.1	Hushållsavfall – avfall som kommunen ansvarar för att samla in.....	5
2.4.2	Avfall med producentansvar	7
2.4.3	Avfall som inte innefattas i kommunens eller producenters ansvar	8
2.5	Behandling av avfall	10
2.5.1	Återanvändning och materialåtervinning	11
2.5.2	Biologisk behandling	11
2.5.3	Förbränning med energiutvinning	11
2.5.4	Deponering	11
2.5.5	Farligt avfall.....	11
2.6	Kommunikation med kommuninvånarna	12
3	ÖVERSIKTSBILD ÖVER AVFALLSHANTERINGEN I SYSÄVREGIONEN	13
4	UPPFÖLJNING TIDIGARE AVFALLSPAN	14
5	OMVÄRLDENS KRAV OCH REGELVERK	27
5.1	Lagstiftning på EU-nivå	27
5.1.1	Förslag till förändringar av avfallsdirektivet.....	28
5.2	Svensk lagstiftning	28
5.2.1	Miljöbalken (1998:808).....	28
5.2.2	Avfallsförordningen (2011:927)	29
5.2.3	Förordningar om producentansvar	29
5.2.4	Annan avfallsrelaterad lagstiftning	33
5.2.5	Kommande förändringar i nationell lagstiftning	34
5.3	Nationella mål och program	34
5.3.1	Nationella miljömål	34
5.3.2	Nationell avfallsplan.....	37
5.3.3	Nationellt program för att förebygga avfall	38
5.4	Regionala mål och program	39

5.4.1	Länsstyrelsen i Skåne läns miljömål	39
5.4.2	Region Skånes miljömål	39
5.5	Lokala mål och program	40
5.5.1	Miljöprogram 2014-2020	40
5.5.2	Översiktsplan 2005.....	40
5.6	Enkät om avfallshanteringens framtid i kommunen och regionen	41
5.7	Dialog med skolbarn om framtidens avfallshantering.....	44
5.8	Workshop om framtidens avfallshantering i Ystads kommun	45
6	FÖRTECKNING ÖVER NEDLAGDA DEPONIER.....	60
7	FÖRTECKNING ÖVER AVFALLSANLÄGGNINGAR.....	62
8	AVFALLSPLANENS MÅL BELYSTA UR ETT BARNPERSPEKTIV	63
8.1	Avfallsplanens mål och möjliga åtgärder	63
8.2	Avfallsplanens konsekvenser för barn	64
8.2.1	Ökat fysiskt utrymme och tillgänglighet till avfallshantering och återbruk	64
8.2.2	Förändrade transporter	66
8.2.3	Ökad transparens och kommunikation i avfallskedjan	66
8.3	Samlad bedömning	67
9	MILJÖBEDÖMNING OCH MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING FÖR YSTADS KOMMUNS AVFALLSPLAN.....	68
9.1	Sammanfattning	68
9.2	Inledning.....	69
9.3	Avfallsplanens innehåll	69
9.4	Avgränsningar och alternativ.....	71
9.4.1	Nollalternativ	71
9.5	Samråd under arbetet med att ta fram avfallsplanen	71
9.6	Miljöpåverkan.....	72
9.6.1	Nulägesbeskrivning	72
9.6.2	Beaktande av nationella miljö kvalitetsmål	73
9.6.3	Miljöpåverkan från avfallsplanens fokusområde 1: Hållbar konsumtion för minskade avfallsmängder.....	75
9.6.4	Miljöpåverkan från avfallsplanens fokusområde 2: Hållbar sortering med ökad återvinning ..	76
9.6.5	Miljöpåverkan från avfallsplanens fokusområde 3: Hållbar hantering för en renare miljö	78
9.6.6	Samlad bedömning av avfallsplanens miljöpåverkan	81

9.7	Uppföljning och övervakning av betydande miljöpåverkan	82
10	FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER OCH HANDLINGSPLANER FÖR YSTADS KOMMUN 2016-2020 – UTIFRÅN GEMENSAMMA FOKUSOMRÅDEN OCH EFFEKTMÅL.....	84
10.1	Förslag till åtgärder och handlingsplaner för Ystads Kommun under perioden.....	85
10.2	Sysavregionens gemensamma fokusområden och mål 2016-2020	85
10.3	Förslag till åtgärder och handlingsplaner för Ystads kommun 2016- 2020 - <i>utifrån gemensamma fokusområden och effektmål</i>	86
10.3.1	Hållbar konsumtion för minskade avfallsmängder	86
10.3.2	Hållbar sortering med ökad återvinning	88
10.3.3	Hållbar hantering för en renare miljö.....	90
11	SAMRÅDSREDOGÖRELSE.....	93

1 Framtagandet av Ystads kommuns avfallsplan

Varje kommun ska i enlighet med Miljöbalken ha en renhållningsordning, med avfallsföreskrifter och avfallsplan. Avfallsplanen ska innehålla åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet i kommunen.

Arbetet med Ystads kommuns renhållningsordning, med avfallsplan och avfallsföreskrifter inleddes under 2014. Arbetet har gjorts i samarbete med det gemensamägda kommunala bolaget Sysav och dess övriga 13 ägarkommuner. Syftet har varit att utvecklingen av den framtida avfallshanteringen inom Sysav-regionen ska ske med gemensamma fokusområden och mål. Det övergripande målet för det gemensamma arbetet har varit:

”Den 1 januari 2016 finns det en brett förankrad renhållningsordning och kretsloppsplan som håller över tid, som dessutom blir genomförd.”

Arbetet med Ystads kommuns renhållningsordning har bedrivits av en projektgrupp där avfallsenhetens miljöstrateg har fungerat som projektledare.

Ystads projektgrupp har sammanträtt regelbundet mellan projektgruppsmötena på Sysav. Ystads lokala projektgrupp består av teknisk chef, renhållningschef, miljöstrateg, upphandlingschef, miljöinspektör Ystad-Österlenregionens miljöförbund, kostekonom, stadsarkitekt, VA-chef och miljö och klimatstrateg.

Arbetet med framtagningen av kommunernas avfallsplaner och Sysavs kretsloppsplan har till stora delar gjorts gemensamt av representanter från ägarkommunerna och Sysav genom regelbundna träffar.

Ansvarig nämnd för renhållningsfrågor

Samhällsbyggnadsnämnden är ansvarig nämnd för renhållningsfrågor. Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar i projektet för att förmedla och förankra grundläggande miljöpolitiska principer. Kommunfullmäktige är högsta beslutande organ för renhållningsfrågor.

Intern och extern referensgrupp

Den interna referensgruppen består av tjänstemän från Ystads kommuns organisation som kan ha särskilt intresse av avfallsplaneringen. Den interna referensgruppen har deltagit i en enkät och en gemensam workshop om framtidens avfallshandtering och ska främst granska dokument och härvid bidra med synpunkter och erfarenheter.

Den externa referensgruppen består av kommunala förvaltningar med ansvar för olika mål i avfallsplanen, representanter för fastighetsägarna, villaföreningen, naturskyddsföreningen, FTI, lokalt näringsliv, myndigheter, handikapporganisationer, pensionärsföreningar, länsstyrelsen med flera. Även den externa referensgruppen har bjudits in att delta i en workshop om framtidens i kommunen och regionen. Syftet med detta har varit att bjuda in så många intressenter som möjligt under arbetets gång för att tidigt fånga upp synpunkter och information som är viktiga för avfallsplanens innehåll. Förhoppningen är att detta ska ge goda förutsättningar för ett framgångsrikt genomförande av avfallsplanen i samarbete med andra aktörer.

2 Dagens avfallshantering i Ystads kommun

I detta avsnitt beskrivs avfallshanteringen i Ystads kommun idag (2015), vilka förutsättningar som finns för avfallshanteringen i kommunen och hur avfallshanteringen ser ut idag.

2.1 BAKGRUNDSFAKTA OM YSTADS KOMMUN

Ystads kommun är beläget vid kusten i södra Skåne och kommunens landareal uppgår till 355 km². Kommunen gränsar till Simrishamn, Sjöbo, Skurup och Tomelilla. I kommunen finns sex stycken tätorter: Svarte, Köpingebro, St Herrestad, Löderup, Glemmingebro och Ystad. (figur 1)

I kommunen bodde 2014 cirka 28 800 invånare. Av dessa bor omkring 18 500 i tätorten och dess närområde. Befolkningsutvecklingen förväntas bli positiv och år 2017 beräknas invånarantalet överstiga 31 000. Antalet hushåll uppgår till drygt 12 500, varav 54 procent bor i en- och tvåbostadshus och 46 procent bor i flerbostadshus. I Ystads kommun finns två områden med fritidshus – Sandskogen och Löderups strandbad.

Kommunen har ett varierat näringsliv med många små och medelstora företag. Antalet arbetstillfällen i kommunen uppgår till cirka 11 200. Verksamhetsgrenarna som dominerar är privata och offentliga tjänster, handel, kommunikation och tillverkningsindustri. Största arbetsplatsen är Ystads kommun med ungefär 2 200 anställda, följt av Polykemi med omkring 200 anställda och Vossloh Nordic Switch Systems med cirka 130 anställda. Ystad stad är en betydelsefull hamnstad. Hamnen är livligt trafikerad och mycket viktig som färjehamn. Fasta färjeförbindelser finns med Polen och Bornholm och Ystads hamn är Sveriges tredje största färjepassagerarhamn. Hamnen har även en betydande godstrafik.

Figur 1 Karta Ystads kommun.

2.2 AVFALLSKEDJAN HAR MÅNGA AKTÖRER

Ystads kommun har, liksom alla svenska kommuner, ett stort ansvar för hantering av avfall, men det är flera aktörer som har ansvar för olika delar av avfallshanteringen.

Avfallslämnaren har ett grundläggande ansvar enligt Miljöbalkens 15 kap 5§ att se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Det gäller såväl enskilda privatpersoner som den som är ansvarig för en verksamhet och innebär ett ansvar för att avfallet sorteras och lämnas till de insamlingssystem som tillhandahålls. Ansvaret innefattar också till exempel att som verksamhetsutövare försäkra sig om att den som transporterar bort avfallet har erforderliga tillstånd för det.

Kommunen har en grundläggande roll i avfallshanteringssystemet och ska se till att hushållsavfallet tas om hand. Det har sin grund i Miljöbalken, där det framgår av 15 kap 8§ att kommunen har en renhållningsskyldighet. I samma kapitel 2 § definieras hushållsavfall som "avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet". Hushållsavfall innefattar alltså inte bara avfall som uppkommer i alla hem utan även liknande avfall som uppkommer på alla andra ställen där människor uppehåller sig, som på arbetsplatser, skolor och vårdinrättningar. Exempel på hushållsavfall är köksavfall, uttjänta möbler och slam från enskilda avloppsanläggningar.

Kommunen ansvarar för att upprätta en avfallsplan som omfattar allt slags avfall inom kommunen, både det avfall kommunen ansvarar för och det avfall som råder under ansvar av andra aktörer. Kommunen är både beslutsfattare, utförare och tillståndsmyndighet i avfallshanteringen. Kommunen ansvarar för att samla in, borttransportera och återvinna eller bortskaffa hushållsavfallet, inklusive grovavfall och farligt avfall från hushåll. I Ystads kommun sker det i egen regi. Kommunen ansvarar dock inte för det avfall som täcks in under producentansvar eller ansvar för verksamhetsutövare.

Producenter av vissa produkter ansvarar för att insamla, bortforsla, materialåtervinna och/eller energiutnyttja det avfall som uppstår då produkten kasseras. Syftet med producentansvaret är att stimulera till framtagande av produkter som är mer resurssnåla och lättare att återvinna och som inte innehåller farliga ämnen. Producentansvar finns för förpackningar (kartong, plast, metall, glas), returpapper, batterier, glödlampor, el-produkter, bilar och däck. Producentansvaret förutsätter att förbrukare och konsumenter sorterar ut förpackningar, returpapper med mera och lämnar dessa avfallslag till de insamlingssystem som erbjuds. Från den 1 november 2014 gäller att den som driver ett insamlingssystem ska inneha tillstånd. En kommun kan också bedriva insamling av förpackningar inom kommunen utan särskilt tillstånd, förutsatt att det insamlade materialet i nästa led lämnas till ett insamlingssystem som har tillstånd.

Entreprenörer är de som hämtar avfallet i de fall kommunen inte gör det med egen personal. I Ystads kommun samlas dock hushållsavfallet in i egen regi av kommunens egen personal.

I enlighet med kommunens direktiv lämnas avfallet till kommunens avfallsanläggning för vidare transport till behandling. Det är bara entreprenörer som har tillstånd från kommunen som får lov att transportera avfallet.

Verksamhetsutövare som ger upphov till avfall som inte är hushållsavfall väljer själva sin entreprenör. Avfall från verksamheter som omfattas av producentansvar hämtas av entreprenör och lämnas till producenternas anläggningar.

Avfallsbehandlare kan vara både offentliga och privata aktörer. Ystads kommun är en av fjorton delägare i det kommunala bolaget Sysav. Genom ett konsortialavtal regleras att det hushållsavfall som samlas in i kommunen behandlas genom Sysavs försorg.

2.3 INSAMLING AV AVFALL

I Ystads kommun samlas hushållsavfall in på flera olika sätt.

Fastighetsnära insamling av matavfall och restavfall, det avfall som blir kvar när avfallsslag som ska sorteras ut är utsorterat, sker i kärl som hämtas av kommunens personal.

Avfallskärnen ägs av kommunen och kan vara placerade utomhus, i soprum eller i miljöhus. Grovavfall och farligt avfall kan hämtas fastighetsnära mot avgift förutsatt att det är sorterat enligt anvisningar.

Återvinningsstationer (ÅVS) har Förpacknings- och tidningsinsamlingen ansvar för. På en återvinningsstation kan privatpersoner lämna tidningar och förpackningar av kartong, plast, metall och glas och de är ofta placerade vid butiker eller i anslutning till genomfartsvägar. Hösten 2014 fanns det 19 återvinningsstationer i Ystads kommun. På de flesta återvinningsstationer finns även batteriholk för insamling av småbatterier och i vissa fall klädinsamling.

Återvinningscentraler (ÅVC) är bemannade samlingsplatser för olika typer av grovavfall samt trädgårdsavfall och farligt avfall. I Ystads kommun finns en återvinningscentral. På återvinningscentralen för hushåll finns det möjlighet att lämna:

- Föremål och kläder till loppis och secondhandförsäljning
- Byggmaterial till återbruk (Malmö Återbyggdepå)
- Vitvaror och Kyl/Frys
- Farligt avfall
- El-avfall
- Eternit
- Förpackningar av glas, papper och plast
- Tidningspapper
- Wellpapp
- Metall
- Hårdplast
- Planglas
- Trä
- Gips
- Resårmöbler
- Brännbart
- Trädgårdsavfall
- Jord, sten, tegel och betong
- Ej återvinningsbart

Samlaren är ett särskilt utformat skåp för insamling av batterier, ljuskällor och små el-avfallsprodukter. Hösten 2014 fanns Samlaren placerad på fyra olika platser i Ystads kommun. ICA Kvantum vid Almelundsvägen, Willys vid Aulingatan, Coop Extra vid Missunnavägen och 44ans bygghandel i Glemmingebro. I figur 2 visas var i Ystads kommun som Samlaren finns placerad.

Figur 2 Platser för Samlaren i Ystads kommun. Karta Ystads kommun

2.4 AVFALLSLAG – BESKRIVNING, UPPKOMST, MÄNGDER OCH BEHANDLING

2.4.1 Hushållsavfall – avfall som kommunen ansvarar för att samla in

Kommunen ansvarar för allt avfall som ryms i begreppet "hushållsavfall", vilket definieras i Miljöbalken 15 kap, § 2: Med hushållsavfall avses avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Till kategorin "avfall från hushåll" brukar köksavfall, latrin och slam från slambrunnar och slamtankar räknas, liksom uttrangerade möbler och cyklar. Med "därmed jämförligt avfall" menas avfall från industrier, affärsrörelser och annan likartad verksamhet som i renhållningssammanhang är jämförligt med avfall som kommer från hushåll. Det är sådant avfall som uppkommer som en direkt följd av att människor oavsett ändamål eller verksamhet uppehåller sig inom en lokal eller i en anläggning. Som exempel kan nämnas avfall från personalmatsalar, restaurangavfall och toalettavfall.

Här nedan beskrivs de avfallsslag som kommunen ansvarar för samt med uppgifter om hur stora avfallsmängderna var per avfallslag i Ystads kommun 2014.

Ystads kommun har stor turism och många fritidshus. För att beräkna insamlad mängd per invånare i kommunen summeras i de följande tabellerna kommunens invånare med antalet fritidsboende i kommunen, antalet gästnätter i kommunen och arbetsplatsnetto för kommunen, där de tre senare räknas om till personer genom en modell från Avfall Web. På så sätt blir värdet på avfallsmängden per invånare mer rättvist sett till hur många personer som uppehåller sig i kommunen.

Tabell 1 Förteckning över insamlad mängd för olika avfallsslag som innefattas i kommunens ansvar.

Avfallsslag	Insamlad mängd 2014 (ton)	Insamlad mängd per invånare 2014 (kg)
Kärl- och säckavfall, inklusive matavfall	8144	257
Grovavfall	7908	250
Matavfall	1057	33
Slam från enskilda anläggningar	5,5	0,17
Fettavskiljar slam och fett/matolja från hushåll, restauranger och storkök	57	1,8
Farligt avfall	85	2,7

Här följer en beskrivning av vad de olika avfallsslagen innefattar.

Restavfall (kärl- och säckavfall)

Det hushållsavfall som uppkommer mest frekvent ryms oftast i en soppåse, till exempel köksavfall eller soppåsen från badrummet. Soppåsen läggs i en insamlingsbehållare som töms eller hämtas av kommunens personal. I Ystads kommun används företrädesvis plastkärl med hjul, där kärlets storlek varierar mellan 140 och 660 liter beroende på hur många hushåll som betjänas. I några fall används säck istället för kärl. I villahushåll är det vanligast att ha hämtning varannan vecka, men en del har tömning var fjärde vecka. För månadshämtning krävs det en ansökan till Ystad-Österlenregionens miljöförbund och ett godkännande från densamma. I flerbostadshus används större kärl med hämtning mellan en till tre gånger per vecka alternativt en gång varannan vecka. Många hushåll har också valt att dela kärl. I några enstaka flerbostadshusområden och fritidsområde används också stora delvis nedgrävda markbehållare som ett alternativt insamlingsätt. Dessa behållare töms mellan två gånger per vecka till en gång varannan vecka.

Grovavfall

Hushållsavfall som är stort eller tungt eller har andra egenskaper som gör att det inte ska lämnas som säck- och kärlavfall kallas för grovavfall. Exempel på grovavfall är uttjänta möbler och cyklar. Grovavfall kan lämnas på återvinningscentralen. Grovavfall kan också hämtas från en- och tvåfamiljsfastigheter mot en avgift.

Matavfall

Matavfall är det avfall som uppstår i samband med beredning av mat samt överblivna rester, exempelvis potatisskal, mat som blivit dålig eller som ändå slängs. Matavfallet sorteras ut och samlas in i papperspåsar som sedan läggs i plastkärl med hjul som töms varannan vecka.

Matavfall från butiker eller andra verksamheter med större mängder matavfall kan samlas in i papperspåsar av olika storlek beroende på typ av verksamhet som sedan läggs i 140- eller 240 literskärl. Matavfallskvarn finns på ett ställe i kommunen. VA-enheten beviljar inte nya tillstånd för installation av matavfallskvarnar med anslutning till ledningsnätet.

Utsorterat matavfall kan också komposteras på den egna tomten, vilket ska anmälas till Ystad-Österlenregionens miljöförbund. Under 2014 var det 129 hushåll som hade anmält egen kompost, vilket motsvarar 25 ton matavfall.

Under 2014 var ca 40 % av de hushåll som har erbjudits möjligheten att ansluta sig anslutna. Bland verksamheterna som hade möjlighet var alla skolor och förskolor samt de flesta äldreboenden anslutna att sortera ut matavfall. De flesta flerbostadshus samt verksamheter som hade möjligheten att ansluta sig under 2014 var anslutna.

Slam (från enskilda avloppsanläggningar och från fettavskiljare)

Slam från enskilda avloppsanläggningar, som exempelvis minireningsverk, BDT-anläggningar eller täta tankar, samlas in med slamsugbil i kommunal regi. Under 2014 fanns i Ystads kommun ca 2 500 brunnar, som kan vara för såväl permanent- som fritidshus. Slam från enskilda avloppsanläggningar tas emot och behandlas vid avloppsreningsverk i Ystads kommun. Kompostering eller annan jordförbättring av slam från enskilda avloppsanläggningar förekommer. 2014 har 98 st fastighetsinnehavare beviljats att behandla sitt slam från enskilda avloppsanläggningar genom kompostering eller annan jordförbättring.

Farligt avfall

Farligt avfall är sådant avfall som har egenskaper som gör att det behöver behandlas på ett särskilt sätt för att inte sprida farliga ämnen. Farligt avfall från hushållen kan lämnas på en återvinningscentral. Små uttjänsta el-produkter och ljuskällor kan också lämnas i skåpet Samlaren, som finns vid några butiker. Kommuninvånarna kan även lämna sitt farliga avfall upp till en mikrovågsguans storlek till Farligt Avfall-bilen enligt förutbestämd turlista.

Latrinavfall

Latrinavfall från hushåll utan vattentoalett ingår i det kommunala ansvaret. Latrintömning fasades ut under 2013. Information om alternativ till latrintömning skickades ut via brev till berörda kunder under 2012. Information om alternativ lades även ut på hemsidan tillsammans med en hänvisning till Ystad- Österlenregionens miljöförbund.

Trädgårdsavfall

Trädgårdsavfall är avfall som uppkommer i samband med trädgårdsskötsel, exempelvis löv, gräsklipp och avklippta grenar. Trädgårdsavfall kan villahushåll själva lämna på någon av återvinningscentralerna. Som kund är det också möjligt att ha abonnemang för trädgårdsavfallskärl med hämtning varannan vecka under säsong med förutbestämda hämtningsdagar.

2.4.2 Avfall med producentansvar

Flera av de mest frekventa och vardagliga avfallsslagen omfattas av producentansvar. I praktiken fördelas ansvaret för insamling och behandling på lite olika sätt för dessa olika avfallsslag. Överlag är det svårt att få fram kommunspecifika siffror för dessa avfallsslag och tillförlitligheten varierar i de siffror som producenterna tillhandahåller. Både kommunen och producenterna har ansvar att informera sina invånare om hur avfall med producentansvar ska sorteras och hanteras.

Tabell 2 Förteckning över insamlad mängd för olika avfallsslag som omfattas av producentansvar.

Avfallsslag	Insamlad mängd 2014 (ton)	Insamlad mängd per invånare 2014 (kg)
Returpapper	870	28
Wellpapp- och kartongförpackningar	383	12
Plastförpackningar	172	5,4
Träförpackningar	-	-
Metallförpackningar	49	1,6
Glasförpackningar	584	18
Däck	230	7,3
El-avfall	510	16
Bärbara batterier	5,6	0,18
Bilbatterier	15,2	0,48
Bilar	-	-
Läkemedel	-	-

Här följer en beskrivning av vad de olika avfallsslagen innefattar.

Returpapper och förpackningar (wellpapp- och kartong samt plast, metall, glas)

Producentansvaret för tidningar och förpackningar ombesörjs i praktiken av Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB (FTIAB). Det är FTIAB som ansvarar för att etablera och driva de offentliga återvinningsstationerna där det är möjligt att lämna tidningar och förpackningar. Våren 2014 fanns i Ystads kommun 19 stycken återvinningsstationer.

Träförpackningar

Inga uppgifter har gått att få fram för insamlingen av träförpackningar.

Däck

Svensk Däckåtervinning AB ansvarar för insamlingen av däck och ingen inrapportering av mängder sker till kommunen. Istället används en schablon om 8kg/person/år.

El-avfall

Avfall i form av uttjänta elektriska och elektroniska produkter brukar kallas el-avfall. El-kretsen är den aktör som ansvarar för att det av kommunen insamlade el-avfallet kommer till rätt behandling och återvinning.

Småbatterier och blybatterier

Producenterna ser till att småbatterier kan samlas in i holkar som finns på återvinningsstationer och återvinningscentraler. De kan också lämnas i skåpet Samlaren, som finns vid några butiker. Större batterier, som bilbatterier, kan lämnas på återvinningscentralerna alternativt Farligt Avfall-bilen.

Efter insamlingen ser producenterna till att batterierna kommer till rätt behandling och återvinning.

Bilar

Inga uppgifter har gått att få fram för insamlingen av bilar.

Läkemedel

Inga uppgifter har gått att få fram när det gäller insamlingen av läkemedel i kommunen.

2.4.3 Avfall som inte innefattas i kommunens eller producenters ansvar

Det avfall som ligger utanför kommunens och producenternas ansvar hanteras på den fria privata marknaden. Det är avfall som inte har någon likhet med avfall som kommer från hushåll, utan är

avfall som uppkommer i samband med en verksamhets produktion av varor eller tjänster. Det finns en mängd aktörer som arbetar med att bistå verksamheter med sortering och hantering av den här typen av avfall, vilket gör det svårt att samla in och sammanställa uppgifter över det avfall verksamheter ger upphov till. I det här kapitlet ges därför en mycket översiktlig beskrivning över mängder och hantering för en del av det avfall som inte omfattas av kommunens eller producenters ansvar.

Park- och trädgårdsavfall

Som park- och trädgårdsavfall räknas avfall som uppkommer vid normal skötsel av parker och större trädgårdsanläggningar. I Ystads kommun flisas träd och grenar av en entreprenör och används i Ystads Energis fjärrvärmeverk. Löven samlas in på hösten och sand och matjord fås vid schakter från jobb, gata, park och VA-arbeten

Mellan tio och tolv besök med maskinell rensning av strandtång utförs årligen och sammanlagt körs cirka 2 000 ton tång bort för kompostering till eget upplag som ligger i närområdet. Massorna som blandas består av lera, gräs, tång, sand, löv och matjord som komposteras i över ett år. Den komposterade jorden används till nyplanteringar och till att bland annat anlägga gräsmattor, samt till egna arbeten såsom exploateringsområden.

Bygg- och rivningsavfall

Avfall som uppkommer i samband med nybyggnation, renovering och rivning räknas som bygg- och rivningsavfall. Avfallet kan bestå av många olika sorters material, exempelvis trä, betong, gips, asfalt, sten och tegel, som alla behöver hanteras och behandlas på olika sätt.

Bygg- och rivningsavfall är en av de största avfallskategorierna i ett nationellt perspektiv. Avfallet hanteras av privata entreprenörer på en fri marknad.

Vid alla byggprojekt som beställs av Ystads kommun är det den upphandlade entreprenören som tar hand om byggavfallet och redovisar sedan resultatet i kvalitets- eller miljöplanen.

Avfall från energiåtervinning

Det hushållsavfall som går till förbränning behandlas på Sysavs anläggning i Malmö. Restprodukter efter förbränning är slagg och aska. Rester efter det utbrända avfallet, slaggen, kylv i en vattenfylld slaggläckare och lagras i en dagbunker. Slaggen transporteras sedan till en sorteringsanläggning på Spillepens avfallsanläggning där den sorteras för återvinning genom att metaller avskiljs. Det resterande slaggruset återvinns som anläggningsmaterial, i huvudsak vid återställning av gamla deponier.

Askan efter reningsprocesserna går till en silo för mellanlagring. Askan matas ut till bulkbilar för transport till Langöya i Norge för deponering.

Avfall från behandling av kommunalt avloppsvatten

Det slam som bildas som en restprodukt vid rening av avloppsvatten rötas i röt-kammare för att sedan användas till jordförbättring eller spridas på åkermark. Under 2013 återfördes allt slam till åkermark. Gasen som bildas vid rötningsprocessen användes internt för uppvärmning av röt-kammarna och övriga lokaler vid reningsverket. Från och med sommaren 2016 kommer gasen att användas för uppvärmning av hushåll via Ystads Energis fjärrvärmenät.

Avfall från behandling av industriellt avloppsvatten

Vissa industriverksamheter måste ha egen rening av avloppsvattnet innan det släpps till det kommunala avloppsvattnet. Slammet från dessa reningsverk kan ha mycket olika sammansättning. Verksamheterna har ansvar för att det uppkomna slammet omhändertas på rätt sätt vid godkända anläggningar.

Branschspecifikt industriavfall

Avfall med särskilda egenskaper som uppkommer som en direkt följd av en verksamhet kallas för branschspecifikt industriavfall. Avfallet kan därmed komma från så olika typer av verksamheter som tillverkningsindustri, varuhandel eller offentlig förvaltning och avfallet har därmed olika karaktär.

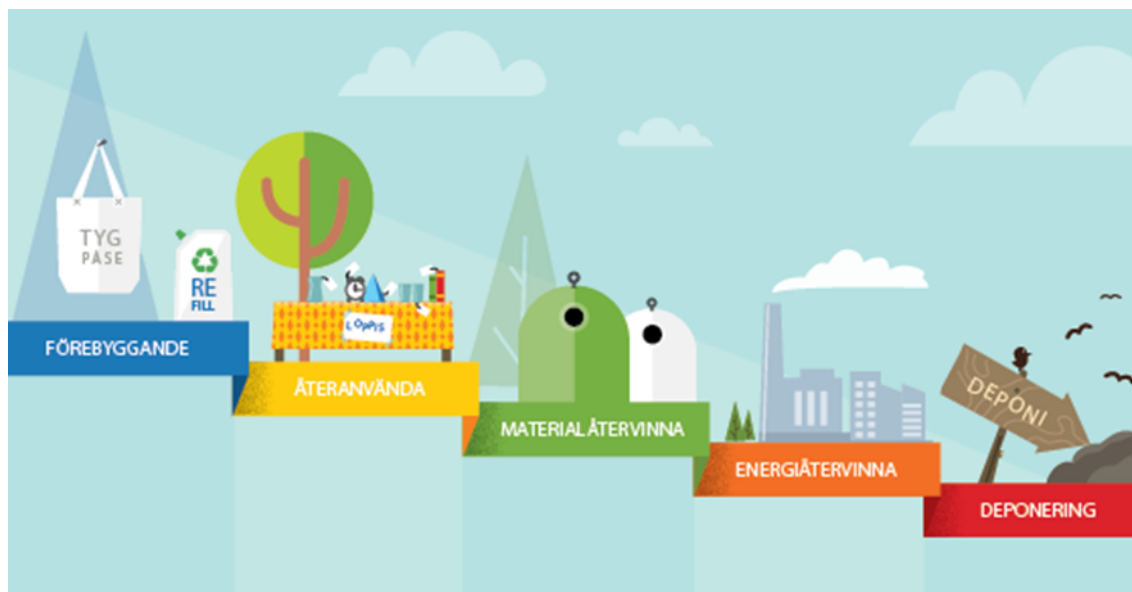
Verksamheten ansvarar själv för att se till att avfallet samlas in och behandlas på ett riktigt sätt. I förteckningen över anmälnings- och tillståndspliktiga anläggningar redovisas vilka aktörer som behandlar sådant avfall i kommunen.

Ej branschspecifikt industriavfall

Verksamheter ger upphov till avfall som inte uppkommer som en direkt följd av verksamheten, som till exempel emballage och förpackningar. Insamling och behandling av ej branschspecifikt industriavfall görs av privata aktörer. Verksamheten ansvarar själv för att se till att avfallet samlas in och behandlas på ett riktigt sätt.

2.5 BEHANDLING AV AVFALL

All avfallsbehandling ska ske i enlighet med avfallshierarkins prioritering (figur 3). Det bästa är när avfall aldrig uppstår – då har avfallet minimerats. För det avfall som uppstått gäller att det i första hand ska återanvändas, i andra hand materialåtervinnas, i tredje hand återvinnas genom exempelvis utvinning av energi. Endast det avfall som inte kan tas tillvara på något annat sätt ska bortskaffas (deponeras).

Figur 3 Avfallshierarkin, eller avfallstrappan, som visar prioritetsordningen för hur avfall ska hanteras och behandlas för att ge minsta möjliga miljöpåverkan. Bild från sysav.se.

Prioritetsordningen gäller under förutsättning att det är miljömässigt och ekonomiskt rimligt. Farligt avfall behöver till exempel behandlas utifrån sina egenskaper.

Hur merparten av det hushållsavfall som omhändertogs under 2014 behandlades framgår i tabell 3.

Tabell 3 Förteckning över hushållsavfallsmängder per behandlingsmetod.

Behandlingsmetod	Mängd 2014 (ton)
Kärl- och säckavfall till förbränningsanläggning	7087
Trädgårdsavfall till förbränningsanläggning	279
Matavfall till central biogasanläggning	1057
Trädgårdsavfall till central biologisk behandling	2173
Matavfall som komposteras i en- och tvåfamiljshus	25

Nedan beskrivs vad respektive behandlingsmetod innebär.

2.5.1 Återanvändning och materialåtervinning

Materialåtervinning innebär att avfallets material processas så att det blir råvara till nya produkter. Förpackningar, returpapper och delar av el-avfall är exempel på sådana avfallsslag. Genom materialåtervinning minskas behovet av jungfruliga råvaror.

Återanvändning innebär att produkten kan användas i sin ursprungliga form, gäller bland annat 33-cl glasflaskor med pant.

Det material som omfattas av producentansvar, exempelvis förpackningar, tidningar och el-avfall, behandlas centralt på anläggningar som har handlats upp av producenterna.

2.5.2 Biologisk behandling

Det insamlade matavfallet förbehandlas på Sysavs anläggning på Spillepengen i Malmö och skickas därefter till rötning i Kristianstad. Rötning är en syrefri nedbrytningsprocess där energin omvandlas till metangas och näringsämnen finns kvar i biogödselresten. Metangasen används som fordonsbränsle och biogödseln används som gödselmedel och kan då ersätta konstgödning.

Det trädgårdsavfall som lämnas på återvinningscentralerna behandlas genom kompostering eller energiutvinning. Kompostering är en syrekrävande process där energin avgår genom värme och den färdiga komposten är ett bra jordförbättringsmedel.

2.5.3 Förbränning med energiutvinning

Förbränning med energiåtervinning lämpar sig för avfall som inte kan återvinnas på annat sätt, såsom restavfallet. Energiåtervinning tar vara på energin i avfallet, vilket ger fjärrvärme och el. Det brännbara avfallet som samlas in skickas till Sysavs kraftvärmeverk i Malmö, där avfallet blir el och fjärrvärme.

2.5.4 Deponering

Deponering är en behandlingsmetod för avfall som inte kan eller ska återvinnas, exempelvis inert material som kakel (som inte är brännbart) eller farligt avfall som riskerar att sprida farliga ämnen vid förbränning. Deponering innebär att avfallet förvaras på ett långsiktigt säkert sätt. Det är förbjudet att deponera brännbart eller organiskt avfall. Sysav har aktiva deponier på Hedeskoga avfallsanläggning, Ystad och Spillepeng, Malmö.

2.5.5 Farligt avfall

Farligt avfall kan behandlas med någon eller flera av behandlingsmetoderna ovan beroende på avfallets egenskaper. Farligt avfall i form av asbest deponeras på anläggningen i Spillepeng, Malmö, medan övrigt insamlat farligt avfall paketeras och skickas till extern särskild behandlingsanläggning.

2.6 KOMMUNIKATION MED KOMMUNINVÅNARNA

Ystads kommun arbetar mycket med kommunikation. Det övergripande målet med kommunikationen är avfallsminimering och under det målet sprider flera olika förgreningar ut sig. I Ystad tror vi att liten kan göra mycket. Fokus ligger på att kommunicera samma budskap i flera kommunikationskanaler samtidigt på olika sätt, där insatserna leder till förbättringar i alla led på avfallstrappan. Genom att fokusera på avfallsminimering arbetar kommunen också mot ökat återbruk och återvinning. Samtidigt strävar kommunen mot bättre arbetsmiljö, ökad tillgänglighet och Vi-känsla.

Varje år kring mars/april skickas en informationsfolder ut som samhällsinformation. I foldern finns information kring vad som är på gång, hur föregående år har varit, hur avfallet ska sorteras, vad som är farligt avfall samt var det är möjligt att hitta mer information. I samband med fakturautskick under slutet av året skickas ett informationsblad ut kring förändrade soptömningsdagar under helgdagar, men även annan information kring tömningsdagar, skyldigheter samt tips och råd. Via hemsida, Facebook, Twitter, Blogg samt annonsering i lokalpress och lokalradio ges regelbundet information under året. Det sker även ett löpande informationsflöde gentemot fastighetsägare, verksamheter, skolor och förskolor. Avfallsenheten håller även i informationsmöten både när det gäller utformning av avfallsutrymmen och uppställningsplatser vid behov men också inspirationsföreläsningar kring avfallsminimering.

Olika evenemang vävs sammas så att det ger en röd tråd gentemot kommunen i samband med bland annat "Europa minskar avfallet", Avfall Sveriges kampanjer och Sysavs gemensamma arbetsinsatser.

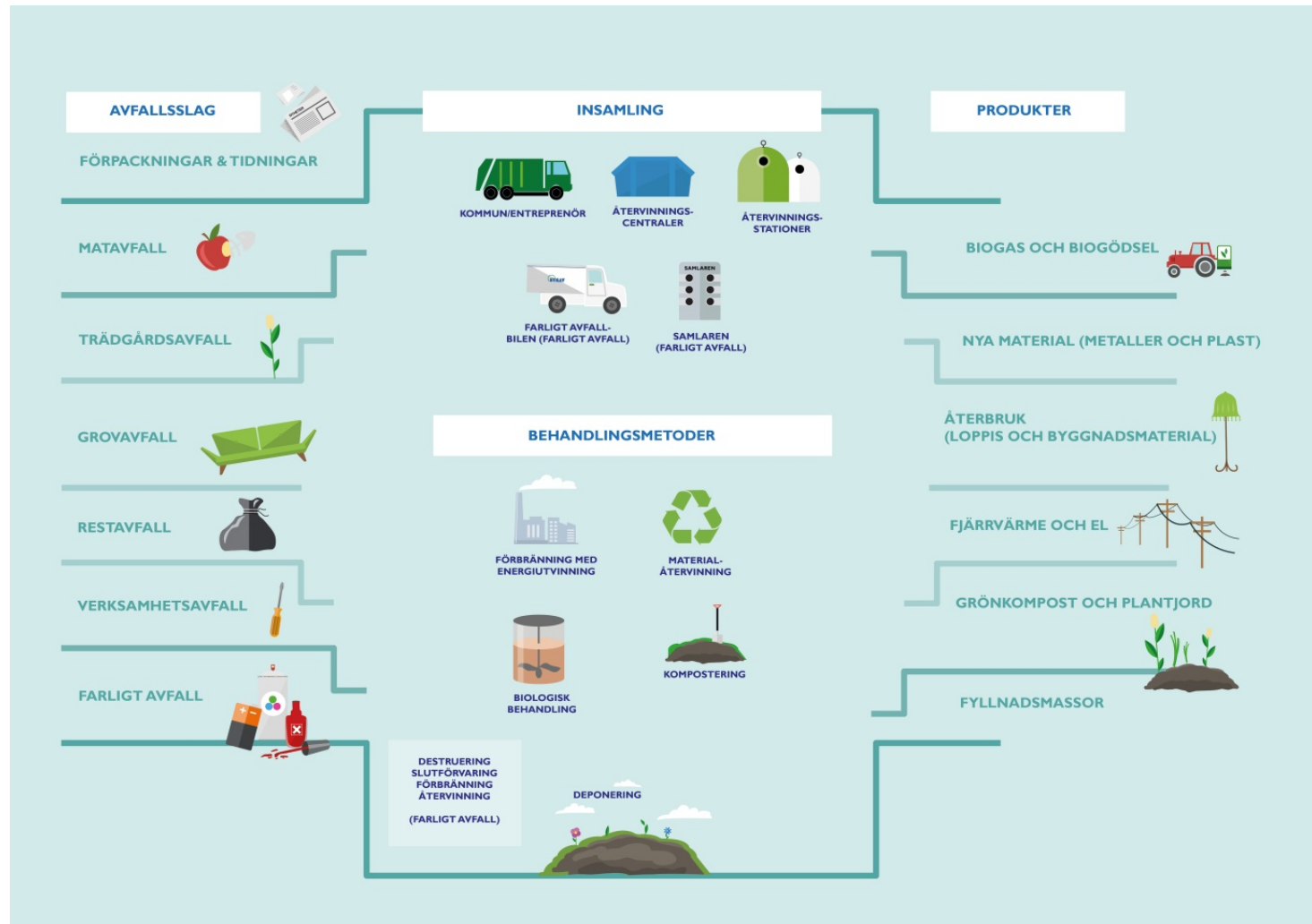
I samband med framtagandet av den nya Renhållningsordningen ser kommunen också möjligheten att väva samman olika aktörer och få en vi-känsla.

Foto: Renhållning, Ystads kommun

3 Översiktsbild över avfallshanteringen i Sysavregionen

Bilden beskriver avfallshanteringen i Sysavregionen. Avfall är resurser som måste återföras till samhället i form av material och energi. Varje avfallsslag behandlas efter sina specifika egenskaper för att kunna bli så bra produkter som möjligt, och farliga ämnen tas ur kretsloppet.

Figur 4 Avfallshanteringen i Sysavregionen.

4 Uppföljning tidigare avfallsplan

Ystads kommuns tidigare avfallsplan antogs 2011 och hade en nulägesbeskrivning över 2010 samt mål att nå till 2015. Här följer en genomgång av huruvida målen har uppnåtts. Målen i avfallsplanen var strukturerade i inriktningsmål, delmål och förslag till åtgärder. Inriktningsmålen var övergripande mål för hela regionen och var gemensamma för Sysav och dess ägarkommuner. Delmålen angav en mer detaljerad och konkret nivå över vad Ystads kommun ville uppnå och genomföra för att bidra till inriktningsmålet. Föreslagna åtgärder angav hur kommunen avsåg att arbeta med delmålet.

Alla mål och åtgärder från avfallsplanen finns redovisade i kolumnen MÅL i tabellen nedan. I kolumnen UPPFÖLJNING är det noterat huruvida målet/åtgärden är uppfylld (se teckenförklaring för använda symboler nedan). Kommentar till bedömningen över huruvida målet är uppfyllt eller inte, inkl. vilka åtgärder som har genomförts och/eller måltal som har uppnåtts, beskrivs i kolumnen KOMMENTAR.

Många mål är inte direkt mätbara och inte helt enkla att följa upp. Det är oftast inte helt självklart om ett mål är uppfyllt eller inte, det handlar om en bedömning. Att ha genomfört de åtgärder som angetts i avfallsplanen har här ansetts vara ett sätt att ha uppfyllt målet. Ystads kommun har dessutom genomfört flera åtgärder som inte angavs i avfallsplanen men som bidrar till uppsatta mål. Dessa presenteras sist under respektive delmål.

Uppföljningen baseras på uppgifter över vad som är gjort/uppnått till och med år 2014.

Ystads kommun har uppfyllt eller delvis uppfyllt åtta delmål, medan två delmål ej är uppfyllda.

Målet är uppfyllt

Målet är delvis uppfyllt

Målet är inte uppfyllt

Uppgift saknas

Åtgärd genomförd, utöver vad som angavs i avfallsplanen

MÅL OCH ÅTGÄRDER I AVFALLSPLANEN	UPPFÖLJNING	GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER
Inriktningsmål 1: Verka för avfallsminimering		
<p>Delmål 1: Kommunen ska i sina informationsinsatser gällande avfall informera om konsumtionens betydelse för avfallsproduktionen och om vilka möjligheter till avfallsminimering och återanvändning som finns i kommunen.</p>		<p>Den planerade åtgärden anses vara genomförd, enligt nedan.</p>
<p>Åtgärder (som genomförs delvis i samarbete med Sysav) : Informera om avfallsminimering och konsumtion på kommunens hemsida samt i informationsmaterial som kommunen skickar ut.</p>		<p><u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Genomförande av mobilsida och strukturering av hemsida.</p> <p>Vid besök på bl.a. skolor och livsmedelsbutiker har information gällande avfallsminimering och avfallstrappan gjorts.</p> <p>Informationsbroschyr gällande matavfall, farligt avfall, återvinningscentraler, återvinningsstationer, restavfall och avfallsminimering.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Informationsutskick till dem som inte anslutit sig till matavfallssortering, samt broschyrutskick om vad som får kastas i restavfallet.</p> <p>Omformatering av hemsida till bloggformat, samt presentation av aktuell och lokal information i olika sociala medier och jingel kopplat till Farligt Avfall-bilen.</p> <p>Utskick av broschyr med allmän information gällande bl.a. ÅVS, ÅVC och hålltider för Farligt Avfall-bilen.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2014:</u> Utskick av broschyr med allmän information gällande bl.a. ÅVS, ÅVC, farligt avfall, återkoppling från föregående år information om plockanalysen 2013 och framtidsfokus</p> <p>Ystad.se mobilanpassades vilket ökade trafiken till Avfall & Återvinnings blogg</p>

		<p>och hemsida. Regelbundna informationsmöten hos företag, föreningar, fastighetsägare och verksamheter.</p> <p>Utställning på biblioteket i samband med Earth hour</p> <p>Årligt återkommande uppföljningsmöten med Ystadbostäder kring deras avfallshantering</p> <p>Etablerat en miljögrupp med kommunala tjänstemän där fokus legat på arbetet kring Grön Flagg</p> <p>Arbetat med nedskräpning och avfallsmängder i samband med Håll Sverige Rents skräpplockardagar</p>
<p>Delmål 2: Beakta avfallsminimering vid inköp och upphandling samt arbeta aktivt med att öka kunskapen kring detta</p>		<p>Inga åtgärder är genomförda. Vid alla våra byggprojekt är det den upphandlade entreprenören som tar hand om byggavfallet. Det ställs inget obligatoriskt krav på avfallsminimering, men alla entreprenörerna redovisar detta i sin kvalitets- och miljöplan</p>
<p>Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav) Granska genomförda upphandlingar i syfte att följa upp efterlevnad och möjliggöra ökade krav på avfallsminimering.</p>		<p>Åtgärden är inte genomförd.</p>

<p>Delmål 3: Minska mängden mat som kasseras vid kommunens egna storkök och restauranger genom att öka medvetenheten och kunskapen</p>		<p>En av två planerade åtgärder anses vara genomförd, enligt nedan.</p>
<p>Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Genom Sysav anordna utbildning/seminarium för kostansvariga och andra berörda under hösten 2011</p>		<p><u>Genomförda åtgärder 2012:</u> För att ta fram riktlinjer för minskning av matavfallet från kommunens storkök och restauranger anordnades en utbildning för att öka medvetenheten kring matavfall och avfallsminimering</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Kostenheten finns representerad från kommunen i Sysavs nätverk för att minska matsvinnet. Arbetar aktivt på lokal nivå och har noggranna riktlinjer för hur matavfallet kan minska.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2014:</u> Kostenheten har haft ett uppstartmöte kring arbetet med matsvinn. Mätningar kommer att påbörjas våren 2015.</p>
<p>Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Genomföra stickprov i kommunala kök</p>		<p><u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Specialarbete gällande mängd matavfall som kastas i köket på en av kommunens skolor.</p>

Inriktningsmål 2: Verka för ett miljöriktigt omhändertagande av farligt avfall		
Delmål 1: Andelen farligt avfall i restavfallet ska kontinuerligt minska genom förbättrade insamlingssystem och genom att upprätthålla en hög kunskap om farligt avfall hos hushåll samt verksamheter i kommunen		De planerade åtgärderna anses vara genomförda, enligt nedan. Därutöver har ytterligare en åtgärd genomförts.
<p>Åtgärder (som genomförs delvis i samarbete med Sysav): Ta fram och distribuera informationsmaterial.</p>		<p><u>Genomförda åtgärder 2011:</u> Informations-spridning genom en årlig skrift till kommunens medborgare om nyheter inom avfallsområdet. Uppdaterad information på hemsida. Information gällande hur farligt avfall ska omhändertas via hemsida, informationslappar på bl.a. allmänna platser och tidningsannonser.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Information inför besök av Farligt Avfall-bilen har distribuerats genom bl.a. utskick av informationsbroschyrer, affischering och tidningsannonser. Information om fastighetsnära insamling av farligt avfall på hemsida gällande Lotta-skåpet.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Information angående Lotta-skåpet finns på hemsida.</p> <p>Då Farligt Avfall-bilen kommer mailas informationsblad ut och anslag placeras på platser såsom biblioteket. Säsongsbetonat farligt avfall såsom nagellack och dataspel beskrivs på Facebook, hemsida och annonseras i tidningar.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2014:</u> Information inför besök av Farligt Avfall-bilen har distribuerats genom informationsbroschyr, tidningsannonser, mailutskick till byalag och</p>

		<p>fastighetsägare, radiojingle samt sociala medier.</p> <p>Information på hemsida, blogg, utskick gällande Samlarna, om vad man får lägga i dem och var de finns.</p> <p>Återkopplar ständigt till respektive butiksinnehavare som har Samlarna i sin butik kring hur insamlingen fungerar.</p>
<p>Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Ersätta miljöstationer med säkrare mobilt insamlingssystem</p>		<p><u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Farligt Avfall-bilen har besökt Ystad två ggr med två olika stopplatser/gång</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Infört ytterligare tre stycken stoppställen för Farligt Avfall-bilen.</p>
		<p><u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Samlaren har utplacerats i tre butiker och kontinuerlig kontakt hålls med dessa butiker. Andra butiker där samlaren skulle kunna placeras har kontaktats.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2014</u> Ytterligare en Samlare har placerats ut vilket innebär att vi nu placerat ut de 4 samlarna som var planerade för Ystads kommun.</p>

Inriktningsmål 3: Öka återanvändningen av varor och produkter		
Delmål 1: Återanvändningen av varor och produkter ska öka inom kommunen		Tre av fyra planerade åtgärder anses vara genomförd, enligt nedan.
Åtgärder (som genomförs delvis i samarbete med Sysav): Införa "Kommunblocket" för kommunens egna produkter (Internt utbyte av "kommunmöbler och andra saker" som läggs ut på kommunens interna nätverk).		<u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Införande av "anslagstavla" på intranätet för kommunens anställda, där begagnade saker kan säljas och köpas.
Åtgärder (som genomförs delvis i samarbete med Sysav): Informera på hemsidan om vilka möjligheter som finns inom kommunen att lämna avfall till återanvändning.		<u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Mobilsida med beskrivande bildspel över vägen från affären/matkassen och tillbaka. Information om återbruk via hemsida (tips på olika hemsidor som arbetar med återbruk). Även information om vad som är viktigt att tänka på innan produkter lämnas till återbruk. Informationsbroschyr med information gällande vad som kan sorteras och var återvinningscentraler och återvinningsstationer finns i kommunen. <u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Informerar på hemsidan kring återbruk och återanvändning. Även information om köpställen och inlämningsplatser för återbruk presenteras. <u>Genomförda åtgärder 2014</u> Informerar på hemsidan kring återbruk och återanvändning inkl. loppisen på Österportstorg. Via bloggen förs aktuell information och evenemang ut.
Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Stöd loppis-verksamheter genom att ge dem möjlighet till annonsering på kommunens hemsida, upplåta mark, sprida idéer om organiserade skolloppisar etc.		<u>Genomförda åtgärder 2014</u> Genom att informera och marknadsföra loppisverksamheter, återbruksverksamheter och klädbytdagar ger vi utrymme för loppisverksamheter att synas
Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Etablera samarbeten med en eller flera frivilligorganisationer som omhändertar och återanvänder begagnade varor och material.		Åtgärden är inte genomförd.

Inriktningsmål 4: Maximera återvinning av material och energi		
Delmål 1: Kommunen ska stödja en ökad insamling av tidningar och förpackningar, mängden förpacknings- och tidningsavfall i hushållsavfallet ska därmed minska		De planerade åtgärderna anses vara genomförda, enligt nedan. Därutöver har ytterligare en åtgärd genomförts.
Åtgärder (som genomförs delvis i samarbete med Sysav): Införa fastighetsnära förpackningsinsamling på skolor och andra kommunala verksamheter.		<p><u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Inför FNI på alla skolor och verksamheter där det är möjligt. Vid om- eller nybyggnation ska FNI inkluderas.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2014</u> Infört FNI på ytterligare en förskola, det kvarstår några få verksamheter där det krävs stora insatser.</p>
Åtgärder (som genomförs delvis i samarbete med Sysav): Informera hushåll och verksamheter om utsortering av förpackningar och tidningar.		<p><u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Mobilsida med bildspel som visuellt beskriver vägen från affären/matkassen och tillbaka.</p> <p>Broschyr med information angående FTI och dess sortering, samt mobilsida som visar materialåtervinning och informerande Powerpoint gällande matavfall.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Information till hushåll gällande vad som inte får kastas i den gröna behållaren.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2014</u> Genom att erbjuda informationsmöten samt informationsmaterial arbetar vi kontinuerligt med information</p>
		<p><u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Gemensamt möte gällande objekt som behövde åtgärdas, t.ex. minskade avfallsmängder, med Ystadbostäders fastighetschef samt berörda vaktmästare, Ystads kommuns arbetsledare, miljöstrateg (avfallsenheten) samt berörda renhållare. Handlingsplan utformades.</p>

		Utförda plockanalyser jämförs med de gjorda 2012 och utvärderas.
Delmål 2: I kommunens fysiska planering ska det finnas väl underbyggda förslag på platser för återvinningsstationer, återvinningscentraler och andra anläggningar för avfallshantering (exempelvis miljöhus och gemensamma avfallslösningar)		De planerade åtgärderna anses vara genomförda, enligt nedan.
Åtgärder (som genomförs delvis i samarbete med Sysav): Ta fram förslag på platser för återvinningsstationer och andra anläggningar för avfallshantering samt tömningsplatser för spillvatten från husvagnar, husbilar och bussar.		<u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Försöker vid kontakt med BRF, HRF, samfälligheter, skolor och verksamheter arbeta fram lösningar för införande av fastighetsnära insamling. Beroende på utrymme och möjligheter att bygga ges förslag på sorteringsgårdar/miljöhus eller färdiga sorteringsställningar. Kontakt tas ofta i samband med möjlighet att införa matavfallssortering. <u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Varit länken mellan FTI och ICA Kvantum och presenterat en placering för en ny återvinningsstation vid Almelundsvägen. <u>Genomförda åtgärder 2014</u> Ny ÅVS har etablerats vid ICA Kvantum
Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Etablera rutiner inom kommunen så att kommunens organisation tillgodoser behoven för avfallshanteringen i de tidiga skedena vid fysisk planering.		<u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Dokument där avfallshanteringen ingår har framarbetats, vilket ska finnas med i första planeringen för nybyggnationer. <u>Genomförda åtgärder 2014</u> Uppdatering av enkel vägledning för avfallsutrymmen samt överenskommelse kring remissförfarande mellan Avfallsenheten och Stadsbyggnadskontoret
Delmål 3: Minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker ska återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser källsorterat matavfall till såväl hemkompostering som central behandling		En av två planerade åtgärder anses vara genomförda, enligt nedan. Därutöver har ytterligare en åtgärd genomförts

<p>Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Etablera rutiner för information och återkoppling om vikten av matavfallsinsamling, d.v.s. nyttan för både den enskilde och de miljömässiga positiva effekter det får med biogasproduktion.</p>		<p><u>Genomförda åtgärder 2011:</u> Uppsökande verksamhet kring matavfallsinförande gällande butiker, restauranger och flerbostadshus.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Återkoppling på hemsidan samt enkel översikt om vem som kan ansluta sig till matavfallsinsamling.</p> <p>Informationsutskick till kunder gällande matavfallsortering och inköp av ny 2-facks bil till nya områden, samt informationsmöte i områdena för information kring matavfall.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Återkoppling via broschyr och hemsida/sociala medier till kommuninvånarna kring plockanalys, antal anslutna matavfallskunder och delade kärl.</p> <p><u>Genomförda åtgärder 2014</u> Återkoppling via broschyr, hemsida och sociala medier till kommuninvånarna kring plockanalys, antal anslutna matavfallskunder och delade kärl</p>
<p>Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Arbeta med kvalitetssäkring av tallriksavskrap, för att detta ska kunna lämnas som matavfall till biologisk behandling.</p>		<p>Åtgärden är inte genomförd.</p>
		<p><u>Genomförda åtgärder 2012:</u> För att utveckla renhållningstaxan (som styrmedel för att stimulera utsortering av matavfall) finns en taxa som ger 20 % rabatt på avfallstaxa.</p> <p>Kontakt tas med både kommunens egna verksamheter och övriga aktörer för att möjliggöra införandet av ett insamlingssystem för</p>

		matavfall från restauranger och storkök. Bland kommunens verksamheter är insamling av matavfall implementerat i stort sett överallt.
Delmål 4: Minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp återförs till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark		Vissa åtgärder är genomförda
Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Utveckla och efterleva handlingsprogrammet ReVAQ och eventuellt certifiera slammet.		<u>Genomförda åtgärder 2014</u> VA-avdelningen har tagit fram en kvalitetsmanual med handlingsplan för REVAQ-arbetet men då Cd/P-kvoten i kommunens slam ligger över den tillåtna gränsen för REVAQ-certifiering är reningsverket ännu inte certifierat. Dock arbetar man utifrån den framtagna handlingsplanen för att minska halten av kadmium och zink i slammet.

Inriktningsmål 5: Verka för effektiva och klimatriktiga avfallstransporter		
Delmål: Insamling och transporter av avfall ska planeras med avseende på minimerad miljö- och klimatpåverkan.		Fem av sex planerade åtgärder anses vara genomförd, enligt nedan.
Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Vid upphandling av nya fordon ställa miljökrav på motorerna- högsta gällande miljöklass- och på däcken samt arbetsmiljöcertifiering, ISA-dosor. Krav bör även ställas på biogasdrift		<u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Krav på högsta miljöklass avseende motorer ställs vid upphandling av nya fordon.
Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Arbeta för en förbättrad uppställning av behållare och att öka antalet gemensamma avfallslösningar i kommunen.		<u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Avfallsenheten arbetar kontinuerligt med att skapa gemensamma lösningar oftast i samband med införandet av matavfallsortering <u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Kontinuerligt arbete för att få fler abonnenter att gå från separata kärl till samlade kärl och gemensamma uppställningsplatser. <u>Genomförda åtgärder 2014</u> Kontinuerligt arbete för att få fler abonnenter att gå från separata kärl till samlade kärl och gemensamma uppställningsplatser.
Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Inför ruttoptimeringssystem, med målet att b.la. utnyttja fordonen effektivare samt minska antalet avfallstransporter.		<u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Ruttoptimeringssystem finns och används.
Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Latrinabonnenter ska föreslås andra möjligheter såsom mulltoa, trekammarbrunn och slutna tank för hantering av avlopp från toaletter så att utfasning av latrinhämtning kan ske senast 2014-12-31.		<u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Utfasningen är klar och de sista latrintunnorna hämtas under våren 2013. <u>Genomförda åtgärder 2013:</u> Utfasningen av latrinabonnenter har genomförts med sista tömning i mars/april 2013.
Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Inventera och koordinatsätt små avloppsanläggningar.		<u>Genomförda åtgärder 2012:</u> Små avloppsanläggningar som töms finns markerade i digital karta. <u>Genomförda åtgärder 2013:</u> I samband med vetskap om nya avloppsanläggningar sätts koordinater på dessa.

Åtgärder (som genomförs i samarbete med Sysav): Genomför löpande utbildning för sparsam körning av samtliga förare inom renhållningen.		Åtgärden är inte genomförd.
--	---	-----------------------------

5 Omvärldens krav och regelverk

5.1 LAGSTIFTNING PÅ EU-NIVÅ

Avfallsområdet regleras och vägleds av lagar, planer, mål och strategier på EU-nivå samt nationell, regional och lokal nivå. EU anger ramarna för den europeiska avfallslagstiftningen, riksdagen beslutar utifrån dessa ramar om den svenska avfallshandlingen. Därtill tas miljömål fram på såväl nationell som regional och kommunal nivå. I detta avsnitt beskrivs översiktligt den lagstiftning och de miljömål som berör avfallshandling generellt i Sverige och specifikt för kommunen.

EU utformar direktiv och förordningar som ska införas i medlemsländernas nationella lagstiftning. Sveriges avfallshandling styrs därmed till stora delar av EU-gemensam lagstiftning. EU-regleringen om avfall finns i avfallsdirektivet från 2008 (2008/98/EG). Direktivet anger en avfallshierarki om vilken prioriteringsordning som ska gälla för avfall i medlemsländernas lagstiftning. Det är ett ramdirektiv, vilket innebär att det är möjligt att anta specialdirektiv.

Avfallshierarkin innebär att största prioritet är att förebygga att avfall uppkommer. Att minska avfallsmängderna är något som hela Europa eftersträvar. Det avfall som ändå uppkommer ska utifrån avfallshierarkin i första hand återanvändas, i andra hand materialåtervinnas, i tredje hand återvinnas t.ex. genom utvinnande av energi och endast i sista hand bortskaffas (deponeras). Ordningen gäller under förutsättning att det är miljömässigt och ekonomiskt rimligt. Avfallshierarkin inkluderades i den svenska avfallsförordningen 2011. (figur 5)

Figur 5 Avfallshierarkin, eller avfallstrappan, visar prioriteringsordningen för hur avfall ska hanteras och behandlas för att ge minsta möjliga miljöpåverkan. Det bästa avfallet är det som inte alls uppstår, medan deponering är det miljömässigt sämsta alternativet. Bild från sysav.se.

Enligt EU-direktivet ska alla medlemsländer också ha en nationell avfallsplan och ett program för förebyggande av avfall.

5.1.1 Förslag till förändringar av avfallsdirektivet

Under 2014 har EU-kommissionen godkänt ett förslag till nya mål i Program för ett avfallsfritt Europa. Förslaget ska behandlas av ministerrådet och EU-parlamentet innan det kan träda i kraft och tidplanen för detta är i nuläget oviss. Programmet innehåller kraftigt höjda målnivåer för insamling och behandling av avfall högre upp i avfallshierarkin. Bland annat föreslås:

- Öka återanvändningen och återvinningen av kommunalt avfall till minst 70 % till 2030
- Öka återvinningsnivån för förpackningsavfall till 80 % senast 2030, med etappmål på 60 % senast 2020 och 70 % senast 2025, inklusive mål för specifika material.
- Förbjuda deponering av återvinningsbar plast, metall, glas, papper och kartong samt biologiskt nedbrytbart avfall senast 2025, samtidigt som medlemsstaterna bör sträva efter att så gott som helt avskaffa deponering senast 2030.
- Medlemsstaterna ska utarbeta nationella strategier för förebyggande av livsmedelssvinn och arbeta för att minska detta med minst 30 % senast 2025 inom framställning, detaljhandel/distribution, livsmedelstjänster/hotellsektorn och hushåll.
- Deponeringsförbud 2030 för allt återvinningsavfall.

För förpackningsavfall föreslås ett mål om 80 % återvinning och förberedelse för återanvändning till 2030. Det finns dessutom förslag till materialspecifika återvinningsmål:

- 90 % för pappers- och kartongavfall till 2025
- 60 % för plastavfall till 2025
- 80 % för träavfall till 2030
- 90 % för järn, aluminium och glas till 2030

Ett annat aktuellt ämne som uppmärksammas är återanvändningen av fosfor. Detta föreslås ske genom att främja innovation, förbättra marknadsvillkoren och integrera dess hållbara användning i EU:s lagstiftning om gödselmedel, livsmedel, vatten och avfall. Marin nedskräpning är ytterligare ett område som behandlas i programmet.

5.2 SVENSK LAGSTIFTNING

På nationell nivå finns såväl styrande lagstiftning och förordningar som föreskrifter, miljömål, planer, strategier och program inom avfallsområdet. Avfallshanteringen i Sverige är styrd av olika lagkrav. De lagar som styr den kommunala avfallshanteringen och hanteringen av hushållsavfall är framför allt Miljöbalken med tillhörande förordningar. Avfallsområdet är dock omfattande, det berörs av och berör olika delar av samhället och därmed även flera olika lagområden. Förutom Miljöbalken (MB 1998:808), Avfallsförordningen (SFS 2011:927) och flertalet förordningar om producentansvar är annan anknytande lagstiftning i sammanhanget t.ex. Plan- och bygglagen och Arbetsmiljölagen. Några av de lagar och förordningar som är relevanta för avfallsområdet beskrivs översiktligt nedan.

5.2.1 Miljöbalken (1998:808)

Redan i Miljöbalkens 1 kap 1 § pekas avfallshanteringens viktiga roll ut. "Miljöbalken ska tillämpas så att återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås." Denna portalparagraf lägger grunden för att tillämpa EU:s avfallshierarki. I Miljöbalkens 2 kap redovisas allmänna hänsynsregler som ska följas. "Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd skall hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning. I första hand ska förnybara energikällor

användas.” I Miljöbalkens 9 kap finns regler som berör avfallshanteringen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Miljöbalkens 15 kap berör avfall, dess hantering och ansvarsfördelning. Här fastställs t.ex. den kommunala renhållningsskyldigheten, vilken innebär att varje kommun är skyldig att se till att hushållsavfall transporteras till en behandlingsanläggning samt att det återvinns eller bortskaffas. Här framkommer också att varje kommun ska ha en renhållningsordning inkluderat en avfallsplan.

5.2.2 Avfallsförordningen (2011:927)

Avfallsförordningen innehåller bestämmelser om avfall och avfallets hantering. I Avfallsförordningen regleras bl.a. att varje kommun ska besluta om en renhållningsordning enligt Miljöbalken 15 kap. Här bemyndigas kommunen att fatta beslut om föreskrifter gällande avfallshanteringen. I denna förordning finns även regler om tillstånd för transporter av avfall. Enligt avfallsförordningen ska vissa avfallslag sorteras ut och hanteras separat, såväl farligt avfall som förpackningar, returpapper och elektriska och elektroniska produkter.

5.2.3 Förordningar om producentansvar

För vissa avfallstyper gäller så kallat producentansvar, vilket innebär att producenten ska se till att det finns ett lämpligt insamlingssystem för det aktuella avfallet samt se till att avfallet transporteras bort och materialåtervinns eller tas om hand på ett miljömässigt godtagbart sätt. De ska också informera om den sortering och insamling som gäller, ett ansvar som också ligger på kommunen. Hushåll och andra förbrukare av produkten ansvarar för att avfallet lämnas in till det system som producenterna tillhandahåller. Syftet med producentansvaret är att stimulera till att de produkter som tillverkas förbrukar minsta möjliga mängd naturresurser, är lätta att återvinna och att de inte innehåller miljöfarliga ämnen. Här nedan följer en beskrivning av de avfallstyper som råder under förordningar om producentansvar.

Returpapper (2014:1074)

Syftet med förordningen är att producenterna (de som tillverkar, trycker och/eller importerar tidningar/tidningspapper) ska se till att de tidningar som konsumeras i Sverige samlas in som returpapper och materialåtervinns eller tas om hand på annat miljömässigt godtagbart sätt. Som returpapper räknas exempelvis tidningar, tidsskrifter och direktreklam. Målet är att materialåtervinningsgraden före den 1 januari 2020 ska vara minst 75 procent och därefter minst 90 procent. Insamlingssystemet ska ha tillstånd, vilket dock inte krävs om det är kommunen som samlar in returpappret eller om returpappret har uppkommit i yrkesmässig verksamhet. Om en kommun samlar in returpapper ska returpappret lämnas till ett insamlingssystem som har tillstånd. Det är Naturvårdsverket som prövar frågan om tillstånd. Kommunen får begära ersättning för att lämna returpappret endast om det mellan kommunen och den som driver insamlingssystemet finns en överenskommelse om sådan ersättning.

Förpackningar (2014:1073)

Syftet med förordningen är att förpackningar ska framställas så att deras volym och vikt begränsas och att producenterna ska ta ansvar för förpackningarna när de blir avfall. Producenterna ska anordna system för insamling av allt förpackningsavfall som uppkommer och ta om hand förpackningsavfallet. Insamlingssystemet kräver tillstånd, vilket dock inte krävs om det är kommunen som samlar in förpackningsavfall eller om förpackningsavfallet har uppkommit i yrkesmässig verksamhet. Frågor om tillstånd prövas av Naturvårdsverket. I tabell 4 nedan visas de uppsatta återvinningsmålen.

Tabell 4 Återvinningsmål för förpackningsavfall.

Förpackningstyp	Återvinningsmål i viktprocent
Allt förpackningsavfall	Före den 1 januari 2020 ska materialutnyttjandegraden vara minst 55 procent och därefter minst 65 procent
Papper, Kartong, Wellpapp, Papp	Före den 1 januari 2020 ska materialutnyttjandegraden vara minst 65 procent och därefter minst 85 procent.
Plast (ej dryckesförpackning)	Före den 1 januari 2020 ska materialutnyttjandegraden vara minst 30 procent och därefter minst 50 procent.
Polymera material (dryckesförpackning)	Minst 90 % materialutnyttjandegrad
Glas	Före den 1 januari 2020 ska materialutnyttjandegraden vara minst 70 procent och därefter minst 90 procent.
Metall (ej dryckesförpackning)	Före den 1 januari 2020 ska materialutnyttjandegraden vara minst 70 procent och därefter minst 85 procent.
Metall (dryckesförpackning)	Minst 90 % materialutnyttjandegrad
Trä	Minst 15 % materialutnyttjandegrad
Övriga material	Minst 15 % materialutnyttjandegrad

Kommunen har informationsansvar gentemot hushållen. Informationen ska upplysa om syftet med insamlingen, invånarnas skyldighet, insamlingssystem samt återvinningsresultat som sorteringen bidrar till.

Elutrustning (2014:1075)

Med elutrustning avses produkter som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält. Producent är det företag som för in och sätter elektriska och elektroniska produkter på den svenska marknaden. Förordningen omfattar elutrustning som ingår i någon av följande kategorier:

1. stora hushållsapparater,
2. små hushållsapparater,
3. it- och telekommunikationsutrustning,
4. ljudutrustning, bildutrustning och solcellspaneler,
5. belysningsutrustning,
6. elektriska och elektroniska verktyg,
7. leksaker samt sport- och fritidsutrustning,
8. medicintekniska produkter,
9. övervaknings- och kontrollinstrument, eller
10. automater.

Insamlingsmålen är olika för de olika kategorierna, vilket redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 5 Insamlingsmål för olika kategorier av elutrustning.

1. stora hushållsapparater	1. före den 15 augusti 2015 ska minst 80 procent återvinnas och minst 75 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas, och 2. från och med den 15 augusti 2015 ska 85 procent återvinnas och minst 80 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
2. små hushållsapparater	1. före den 15 augusti 2015 ska minst 70 procent återvinnas och minst 50 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas, och 2. från och med den 15 augusti 2015 ska minst 75 procent återvinnas och minst 55 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
3. it- och telekommunikations-utrustning	1. före den 15 augusti 2015 ska minst 75 procent återvinnas och minst 65 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas, och 2. från och med den 15 augusti 2015 ska minst 80 procent återvinnas och minst 70 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
4. ljudutrustning, bildutrustning och solcellspaneler	1. före den 15 augusti 2015 ska minst 75 procent återvinnas och minst 65 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas, och 2. från och med den 15 augusti 2015 ska minst 80 procent återvinnas och minst 70 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
5. belysningsutrustning	1. före den 15 augusti 2015 ska minst 70 procent återvinnas och minst 50 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas, och 2. från och med den 15 augusti 2015 ska minst 75 procent återvinnas och minst 55 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
6. elektriska och elektroniska verktyg	1. före den 15 augusti 2015 ska minst 70 procent återvinnas och minst 50 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas, och 2. från och med den 15 augusti 2015 ska minst 75 procent återvinnas och minst 55 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
7. leksaker samt sport- och fritidsutrustning	1. före den 15 augusti 2015 ska minst 70 procent återvinnas och minst 50 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas, och 2. från och med den 15 augusti 2015 ska minst 75 procent återvinnas och minst 55 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
8. medicintekniska produkter	1. före den 15 augusti 2015 ska minst 70 procent återvinnas och minst 50 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas, och 2. från och med den 15 augusti 2015 ska minst 75 procent återvinnas och minst 55 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.

9. övervaknings- och kontrollinstrument	<p>1. före den 15 augusti 2015 ska minst 70 procent återvinnas och minst 50 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas, och</p> <p>2. från och med den 15 augusti 2015 ska minst 75 procent återvinnas och minst 55 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.</p>
10. automater	<p>1. före den 15 augusti 2015 ska minst 80 procent återvinnas och minst 75 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas, och</p> <p>2. från och med den 15 augusti 2015 ska 85 procent återvinnas och minst 80 procent förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.</p>

Enligt förordningen ska producenter av elutrustning utforma produkterna så att batterier lätt kan avlägsnas. Den som säljer elutrustning ska se till att någon som har tillstånd att driva ett insamlingssystem har åtagit sig att ta hand om utrustningen när den blir avfall och den andel av historiskt konsumentelavfall som uppkommer i Sverige som motsvarar producentens andel av marknaden för konsumentelutrustning i Sverige. Den som tar emot elavfall ska ge god service till den som lämnar ifrån sig avfallet, underlätta för den som lämnar ifrån sig avfallet att kunna sortera ut det från annat avfall, främja att avfallet kan förberedas för att återanvändas, se till att avfallet samlas in på ett sådant sätt att den som hanterar avfallet inte utsätts för hälso- eller säkerhetsrisker och se till att avfallet behandlas på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Glödlampor och vissa belysningsarmaturer (2000:208)

Denna förordning reglerar producenternas skyldighet att ta hand om avfall som utgör sådana elektriska och elektroniska produkter i form av glödlampor eller belysningsarmaturer som tillverkats för att användas i hushåll. Producenten ska utan ersättning ta emot produktavfall samt se till att produktavfallet återanvänds, återvinns eller på annat sätt hanteras på ett godtagbart sätt ur miljösynpunkt.

Bilar (2007:185)

Syftet med förordningen är att bilar ska utformas och framställas på ett sådant sätt att uppkomsten av avfall förebyggs. Vad gäller det avfall som ändå uppkommer av uttjänta bilar har producenten dels ansvar för att tillhandahålla ett system för mottagning av detta avfall och dels ansvar för att avfallet återvinns eller att komponenter återanvänds. Producenten ska se till att minst 85 viktprocent av bilen återanvänds eller återvinns. År 2015 höjs detta till 95 %.

Däck (1994:1236)

I denna förordning regleras producenternas ansvar att på ett miljömässigt godtagbart sätt ta hand om däck som har tjänat ut. Med däck avses däck från personbilar, lastbilar, bussar, motorcyklar, traktorer, terrängfordon, motorredskap, släpfordon och efterfordon.

Batterier (2008:834)

Förordningen syftar till att batterier ska utformas och framställas på ett sådant sätt att uppkomsten av avfall förebyggs. Producenten ansvarar för att tillhandahålla system för insamling av det avfall som ändå uppkommer och att målen för insamling nås, d.v.s. att 95 % av det totala antalet sålda bil- och industribatterier samlas in (såväl innehållandes bly som inte) samt att 75 % av det totala antalet sålda övriga batterier samlas in.

Producenten ansvarar också för att avfallet omhändertas och återvinns enligt uppsatta mål: 98 % av batterier innehållandes kvicksilver ska omhändertas särskilt, 65 viktprocent av batterier innehållandes bly ska återvinnas med högsta möjliga återvinningsgrad av blyinnehållet, 75

viktprocent av batterier innehållandes nickelkadmiium ska återvinnas med högsta möjliga återvinningsgrad av kadmiiuminnehållet och 50 viktprocent av övriga batterityper ska återvinnas.

Läkemedel (2009:1031)

I denna förordning regleras att producenten, den som bedriver detaljhandel med läkemedel, ska ta hand om avfall som utgörs av läkemedel som uppkommit i hushåll och som lämnas av allmänheten till producenten. Producenten är skyldig att ta emot avfallet på de försäljningsställen som omfattas av producentens verksamhet. Detta innebär att alla apotek som lämnar ut receptbelagda läkemedel är skyldiga att ta emot gamla läkemedel som inte är farligt avfall.

Vissa radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor (2007:193)

Förordningen reglerar att producenterna ansvarar för de radioaktiva produkter som sätts på marknaden. Radioaktiva produkter ska vara märkta så att de kan hanteras på rätt sätt efter användandet. Producenten är skyldig att ta emot uttjänta produkter i samband med försäljning av motsvarande varor. Dessutom är producenterna skyldiga att se till att det finns ett insamlingssystem för avfallet.

5.2.4 Annan avfallsrelaterad lagstiftning

Plan- och bygglagen (2010:900)

Plan- och bygglagen innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten samt byggande. Bestämmelserna syftar till att främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. Det är kommunerna som planlägger användningen av mark och vatten.

Enligt Plan- och bygglagen ska varje kommun upprätta en översiktsplan som anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön i kommunen och som fungerar som vägledning i beslut om mark- och vattenanvändning samt byggande. Användningen av mark- och vattenområden regleras vidare med detaljplaner eller områdesbestämmelser. Lagen reglerar också bl.a. tillstånd för bygg- och rivningslov.

Av lagen framgår att bebyggelse vid planläggning och i ärenden om bygglov ska lokaliseras till mark som är lämplig med hänsyn till bl.a. möjligheterna att ordna avfallshantering och hantera avfall. God och rationell avfallshantering pekas ut som ett viktigt allmänt intresse.

Boverket menar att avfallshanteringen bör uppmärksammas i ett tidigt stadium i den fysiska planeringen. Att ha med avfallshanteringen i den fysiska planeringsprocessen är betydelsefullt, något som det dock i stor grad saknas erfarenhet och vägledning kring.

Boverkets byggregler (BFS 2011:6, BBR 18)

Boverkets byggregler innehåller både föreskrifter och allmänna råd. Förutsättningar för avfallshantering berörs i kapitel 3:422. Där framgår det att det ”i eller i anslutning till en byggnad ska finnas utrymmen eller anordningar för hantering av avfall som kan nyttjas av alla brukare av byggnaden”. Utrymmena ska utformas så att återvinning av avfallet är möjlig. I det allmänna rådet till denna formulering står det:

”Hushållsavfall som av hygieniska skäl behöver lämnas ofta, som t.ex. matavfall, bör kunna lämnas så nära bostaden som möjligt. Avståndet mellan byggnadens entréer och utrymmen eller anordningar för avfall bör inte överstiga 50 meter för flerbostadshus. Av avsnitt 3:1 framgår att avfallsutrymmen och avfallsanordningar ska vara tillgängliga och användbara.”

Föreskriften reglerar också att avfallsutrymmen och andra avfallsanordningar bland annat ska anpassas till hämtningsfrekvens, avfallsmängder och till lokala regler för hur avfall ska sorteras, förvaras och hämtas. Det allmänna rådet förtydligar detta genom att hänvisa till kommunens

renhållningsordning. Av BBR 3:423 framgår att det i bostadslägenheter ska finnas plats för källsortering av avfall.

Arbetsmiljölagen (1977:1160)

Arbetsmiljölagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att uppnå en god arbetsmiljö. Det är en ramlag, vilket innebär att den bara i stora drag beskriver de krav som ställs på arbetsmiljön och vilket ansvar arbetsgivaren har. Lagen kompletteras med detaljerade regler utfärdade av regeringen och Arbetsmiljöverket.

Arbetsmiljöfrågor är en ständigt central aspekt i insamlingen och behandlingen av avfall. I planeringen av ny bebyggelse eller vid förändring av befintlig bebyggelse gäller det att vara framsynt för att förekomma situationer som kan orsaka arbetsmiljöproblem. På senare år har man på en del platser tvingats förändra avfallsinsamlingen i befintliga områden för att avfallstransporterna har ansetts för riskfyllda, till exempel på grund av backning.

5.2.5 Kommande förändringar i nationell lagstiftning

Frågan om hur ansvaret för insamling av såväl hushållsavfall som förpackningar och returpapper ska fördelas mellan kommunerna och producenterna är ständigt aktuell. Under de senaste åren har en avfallsutredning på uppdrag av Regeringen gjorts och olika förslag har presenterats över tid, utan att få något enhetligt gehör. Under 2014 har en arbetsgrupp under miljöministerns ledning fått i uppdrag att ta fram ett nytt förslag. I augusti 2014 antogs nya förordningar för producentansvar (som har beskrivits i föregående kapitel), där ansvaret för insamling av förpackningar och returpapper finns kvar hos producenterna med krav på att de ska ingå i ett tillståndspliktigt insamlingsystem. Efter dessa förordningars antagande har Sverige fått en ny regering. I Stefan Löfvens regeringsförklaring den 3 oktober 2014 sa han att "Avfallet behöver minska och återvinningen öka. Ansvaret för insamlingen läggs därför hos kommunerna.". Det är med andra ord svårt att veta var ansvaret för insamlingen av förpackningar och tidningar kommer att ligga på längre sikt.

5.3 NATIONELLA MÅL OCH PROGRAM

5.3.1 Nationella miljömål

Det övergripande målet för Sveriges miljöpolitik är att lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta på ett sätt som inte orsakat ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Till grund för miljöarbetet finns 16 nationella miljömål, som olika myndigheter ansvarar för.

De 16 miljömålen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Miljömålen har använts som riktmärken i det svenska miljöarbetet sedan 1999. Avfallshanteringen är en del av målet *God bebyggd miljö*, men åtgärder inom avfallsområdet påverkar även möjligheterna att nå miljömålen för *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft*, *Bara naturlig försurning*, *Giftfri miljö* och *Ingen övergödning*.

Tidigare fanns delmål kopplade till miljömålen. Dessa ersattes 2012 av 13 etappmål inom fem prioriterade områden: biologisk mångfald, luftföroreningar, farliga ämnen, begränsad miljöpåverkan och avfall. För Avfallsområdet finns två etappmål för att öka resurshushållningen.

Etappmål 1: Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan

Insatser ska vidtas så att resurshushållningen i livsmedelskedjan ökar. Detta genom att minst 50 % av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara. Minst 40 % ska behandlas så att även energi tas tillvara. Etappmålet ska vara uppnått år 2018.

Etappmål 2: Ökad resurshushållning i byggsektorn

Insatser ska vidtas så att minst 70 viktprocent av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall förbereds för återanvändning, materialåtervinning eller annat materialutnyttjande. Etappmålet ska vara uppnått år 2020.

Nya förslag till etappmål på remiss under 2014

Naturvårdsverket fick i regleringsbrevet 2013 ett vidare uppdrag från regeringen om att ta fram förslag till nya etappmål som rör avfallsområdet, uppdraget redovisades i december 2013 i rapporten "Nya etappmål". Förslaget var ute på remiss fram till 30 juni 2014. Till varje etappmål finns en redovisning av åtgärder, styrmedel och uppföljning samt en samhällsekonomisk analys.

De fem föreslagna nya etappmålen är:

1. Ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av avfall

- År 2020 tas materialet i avfallet från hushåll och verksamheter till vara så långt som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.
 - Minst 60 procent av avfallet från hushåll och motsvarande avfall från verksamheter förbereds för återanvändning eller materialåtervinns.
 - Det är enkelt för hushåll och verksamheter att lämna produkter till återanvändning och avfall till förberedelse för återanvändning.
 - Landsting och branscher med en betydande potential att bättre ta vara på materialet i avfallet har tagit fram branschspecifika avfallsmål.

För att uppnå etappmålet föreslås följande åtgärder:

- Möjlighet att lämna produkter och avfall till återanvändning
- Lättillgängliga insamlingssystem för tidningar och förpackningar
- Möjlighet att lämna grovavfall av plast till materialåtervinning
- Insamling i materialströmmar
- Ökad insamling av förpackningar och tidningar från verksamheter

2. Minskat matavfall

- Matavfallet ska till år 2020 minska med minst 20 %, jämfört med år 2010, sammantaget för hela livsmedelskedjan utom primärproduktionen. Inom primärproduktionen ska det finnas en handlingsplan för minskat produktionssvinn senast 2016.

För att uppnå etappmålet föreslås många olika typer av åtgärder riktade mot hushåll, storkök och restaurang, butiker och grossister samt livsmedelsindustrin.

3. Textil och textilavfall

- År 2020 är kretsloppen för textilier så långt som möjligt resurseffektiva och fria från farliga ämnen.
 - Senast år 2018 finns lättillgängliga insamlingssystem som säkrar att textilier i första hand återanvänds.
 - År 2020 återanvänds 40 % av de textilier som satts på marknaden.
 - År 2020 materialåtervinns 25 % av de textilier som satts på marknaden, i första hand till nya textilier.
 - Senast 2020 underlättas kretsloppet för textilier av att särskilt farliga ämnen och andra ämnen med oönskade egenskaper inte förekommer i nyproducerade textilier.

Föreslagna åtgärder för uppfyllelse av detta etappmål är:

- Lättillgängliga insamlingssystem
- Utbildning för att uppnå ändrat konsumentbeteende
- Utbildning av designers och inköpare
- Uthyrning och bytesmarknad
- Pantsystem
- Teknisk utveckling
- Insamling till befintlig återanvändning och återvinning (ÅVC)
- Reparationsverkstäder för textilier.

4. Efterbehandling av förorenade områden

Etappmålet för efterbehandling av förorenade områden innebär att:

- Minst 25 % av områdena med mycket stor risk för människors hälsa eller miljön är åtgärdade år 2025.
- Minst 15 % av områdena med stor risk för människors hälsa eller miljön är åtgärdade år 2025.
- Användningen av annan teknik än schaktning följt av deponering, utan föregående behandling av massorna, har ökat år 2020.

För att uppnå etappmålet föreslås åtgärder inom följande områden:

- Tillsynsdriven och frivillig efterbehandling
- Statligt anslag för efterbehandling
- Teknikutveckling och tillämpning av befintlig alternativ teknik
- Information som underlag för prioritering och planering

5. Minskad exponering för kadmium via livsmedel

Senast år 2018 är styrmedel beslutade som minskar befolkningens exponering för kadmium via livsmedel.

Åtgärder för att uppnå etappmålet inriktas mot följande områden:

- gödselfraktioner/växtnäring
- kadmiumhalten i åkermark
- minska kadmiumhalten i svenska grödor/livsmedel
- exponering

Det finns också förslag till etappmål inom andra områden som berör avfallsområdet. Ett exempel på detta är hållbar återföring av fosfor. I Naturvårdsverkets förslag från 2013 finns följande förslag till etappmål för fosfor:

- Senast år 2018 kommer minst 40 procent av fosfor i avlopp tas tillvara och återförs som växtnäring till åkermark utan att detta medför en exponering för föroreningar som riskerar att vara skadlig för människor eller miljö.

Ytterligare ett område som nyligen har aktualiserats är marin nedskräpning. Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram ett förslag till åtgärdsprogram där "kommunerna föreslås identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete".

5.3.2 Nationell avfallsplan

Sveriges nationella avfallsplan "Från avfallsplanering till resurshushållning – Sveriges avfallsplan 2012-2017" togs fram av Naturvårdsverket 2012. Planen ska fungera som ett komplement till Miljöbalken och annan avfallslagstiftning samt bidra till att nå relevanta miljömål. Planen innehåller exempel på vad som behöver göras för att nå ett mer resurseffektivt samhälle med utgångspunkt i de nationella miljömålen och EU:s avfallshierarki. Den nya avfallsplanen trycker mer än tidigare på behovet av att minska avfallets mängd och farlighet genom att förebygga avfallens uppkomst. Förebyggande arbete ges högsta prioritet. Siktet är inställt på att komma tillrätta med problem som matsvinn, otillräcklig utsortering av byggmaterial, läckage av farliga ämnen från skrotade bilar samt illegal export av avfall.

Avfallsplanen pekar ut fem prioriterade områden där det bedöms finnas ett extra stort behov av åtgärder. Dessa områden är:

- Avfall i bygg- och anläggningssektorn
- Hushållens avfall
- Resurshushållning i livsmedelskedjan
- Avfallsbehandling
- Illegal export av avfall till andra länder

För områdena *Hushållens avfall* och *Resurshushållning i livsmedelskedjan* framhålls ett antal särskilt viktiga underkategorier:

Hushållens avfall:

- Återanvändning
- Textilier
- Materialåtervinning och insamling
- Elavfall och batterier
- Nedskräpning

Resurshushållning i livsmedelskedjan:

- Minskat matavfall
- Återvinning av växtnäring och energi från matavfall
- Återvinning av näring ur avlopp

Av den nationella avfallsplanen framgår att det krävs samarbete mellan en rad aktörer för att nå de mål som satts upp och planen innehåller också en åtgärdslista där olika aktörer (kommuner, myndigheter, näringslivet och forskarsamhället) pekas ut som ansvariga för olika typer av insatser.

5.3.3 Nationellt program för att förebygga avfall

Enligt EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG) ska alla medlemsländer ha ett avfallsförebyggande program. I december 2013 publicerades Sveriges avfallsförebyggande program ”*Tillsammans vinner vi på ett giftfritt och resurseffektivt samhälle – Sveriges program för förebyggande avfall 2014-2017*”, som tagits fram av Naturvårdsverket. I programmet finns 8 mål och 167 åtgärder för arbetet med att förebygga avfall. Dessa utgår från fyra fokusområden:

- Mat
- Textil
- Elektronik
- Byggande och rivning

Fokusområdena är valda baserat på att dessa avfallslag orsakar stora samlade utsläpp av växthusgaser från utvinning, produktion och avfallshantering. Målen i programmet för förebyggande avfall kompletterar de nationella miljömålen etappmål och ska bidra till att de svenska miljömålen uppfylls. Naturvårdsverket ska följa upp och ta fram ett nytt program för förebyggande avfall senast år 2018.

5.4 REGIONALA MÅL OCH PROGRAM

5.4.1 Länsstyrelsen i Skåne läns miljömål

Skånska åtgärder för miljömålen är det regionala åtgärdsprogrammet för att nå miljökvalitetsmålen i Skåne län och ett hållbart Skåne. I programmet redovisas sammanlagt 76 åtgärder varav 15 anses vara särskilt strategiskt viktiga. Dessa samlas under de fem största utmaningarna för miljöarbetet i länet, varav nummer 1 och 5 är särskilt relevanta ur ett avfallsperspektiv:

1. Hållbara transporter i Skåne

- Ökad andel kollektivtrafikresande
- Stärkt kollektivtrafik genom utvecklad översiktsplanering
- Ökad andel fossilbränslefri uppvärmning, el och transporter

2. Hänsyn till Skånes hav, sjöar och vattendrag

- Hänsyn till klimatförändringar i fysisk planering
- Minskat näringsläckage och utsläpp av miljögifter till vatten

3. Hushållning med Skånes mark- och vattenresurser

- Begränsad exploatering av åkermark
- Framtagande av vatten- och avloppsvattenplaner
- Skydd av kommunala och större privata dricksvattentäkter

4. Skydd av Skånes natur- och kulturvärden

- Skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer
- Värdeetrakter och landskapsperspektiv i fokus
- Kompensationsåtgärder för att ersätta förlorade natur- och kulturvärden
- Säkerställande av tillgången till allemansrättslig mark

5. Hållbar konsumtion i Skåne

- Miljö- och sociala krav i offentlig upphandling
- Information för en giftfri vardag
- Minskning av avfallsmängden

5.4.2 Region Skånes miljömål

I miljöstrategiskt program för Region Skåne finns sju prioriterade insatsområden:

- Hållbara transporter i Skåne
- Attraktiva och välbesökta natur- och rekreationsområden i Skåne
- Friskt och livskraftigt hav och vatten i Skåne
- Hållbar stadsutveckling i Skåne
- Hållbart och produktivt jord- och skogsbruk inklusive livsmedelssektor i Skåne
- Hållbart energisystem i Skåne
- Klimatneutralt Skåne

Avfallsområdet berör flera av dessa insatsområden.

5.5 LOKALA MÅL OCH PROGRAM

På kommunal nivå finns, utöver renhållningsordningens avfallsplan och föreskrifter, andra lokala mål och program med anknytning till miljö- och avfallsfrågor såsom lokala miljömål och kommunens översiktsplan.

5.5.1 Miljöprogram 2014-2020

Ystads kommun har tagit fram ett miljöprogram som gäller 2014-2020 och som anger inriktningen för kommunens miljöarbete. I miljöprogrammet finns ett övergripande mål och fem strategiska miljömål. Det övergripande målet går i linje med Sveriges generationsmål och de strategiska miljömålen bygger på Länsstyrelsen Skånes identifierade utmaningar där de nationella miljö kvalitetsmålen är inarbetade enligt nedan.

Strategiska miljömål:

- Havet, sjöarna och vattendragen har en god miljö
- Förvaltningen av kommunens mark- och vattenresurser är hållbar
- Natur- och kulturvärden bevaras, den biologiska mångfalden är stor och det finns goda möjligheter för friluftsliv
- Alla verksamheter i kommunen har en konsumtion som är skonsam för miljön och socialt hållbar
- Transporter och infrastruktur är miljöanpassade och möjligheter finns till ett liv fritt från fossilt bränsle.

Kopplat till miljöprogrammet finns en handlingsplan med åtgärder som ska bidra till att miljömålen nås. Handlingsplanen håller på att tas fram av kommunens samtliga verksamheter och bolag.

5.5.2 Översiktsplan 2005

Ystads kommuns översiktsplan antogs 2005 och innehåller ett antal visioner och övergripande mål för framtiden. Frågor om avfall berörs under visionerna "Byggande och boende" samt "Miljö". Där nämns betydelsen av kretsloppstänkande samt exempelvis en halvering av avfallsdeponeringen och minskning av kemikalieanvändning. Ystads kommun arbetar med att ta fram en fördjupad översiktsplan för tätorten Ystad.

5.6 ENKÄT OM AVFALLSHANTERINGENS FRAMTID I KOMMUNEN OCH REGIONEN

Som ett första steg i det regiongemensamma arbetet med kommunernas avfallsplaner och regional kretsloppsplan genomfördes en web-enkät, riktad till kommunala tjänstemän och politiker. Syftet med enkäten var att få in en övergripande bild av politikernas och tjänstemäns associationer och uppfattningar kring avfallshanteringens framtid i den egna kommunen samt i regionen.

Undersökningen genomfördes mellan den 17 september 2014 och den 17 oktober 2014. Enkäten bestod av totalt 21 frågor, med fokus på hur viktigt de anser att det är att utveckla och förbättra olika avfallsområden som går att återknyta till avfallshierarkin (förebygga, återanvända, återvinna, deponera). Projektledaren för avfallsplanen i varje kommun ansvarade för att skicka ut enkäten till tjänstemän och politiker i sin kommun. Enkäten skickades också till tjänstemän och politiker inom Sysavs organisation. Totalt för regionen inkom 253 enkätsvar.

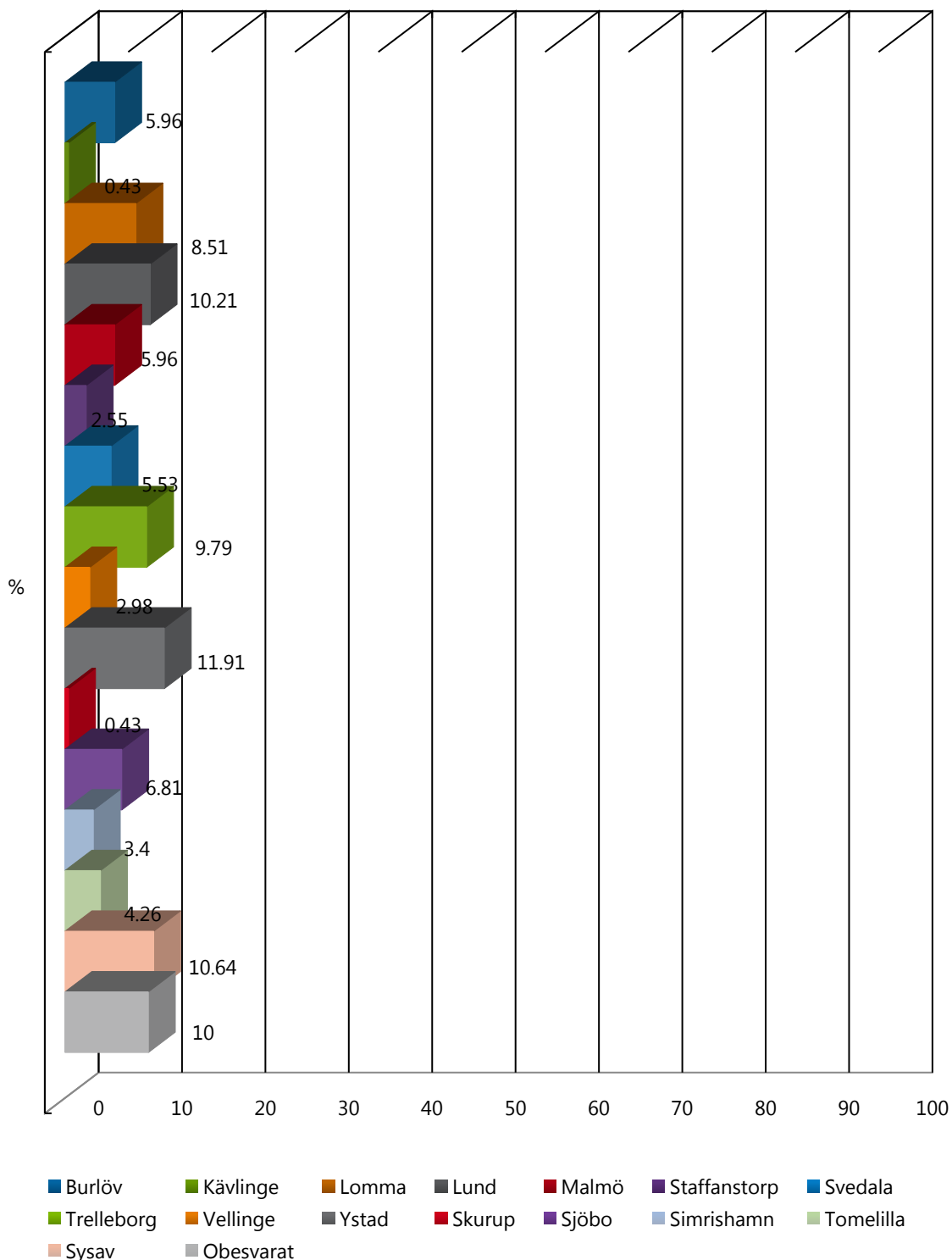
Enkätens resultat gör inte anspråk på att ge en heltäckande bild av synen på framtidens avfallshantering i kommunen och regionen, men svaren kan användas som en indikation på hur tjänstemän och politiker ser på utvecklingen av avfallsarbetet i kommunen och regionen.

Fördelningen av antal svarande från varje kommun varierade, som kan ses figur om "Fördelning över de svarandes kommuntillhörighet".

Av enkätens resultat är det svårt att urskilja något enskilt utvecklingsområde som ses som mer viktigt än andra, men på den avslutande frågan skulle de svarande ange vilket område man ser som allra viktigast att förbättra under 2016-2020 och i de svaren kan ett mönster skönjas. Flest, en av fyra svarande, har valt förebyggandearbete som prioriterat område, medan en av fem valde kommunikation och beteendepåverkan. På tredje plats kom materialåtervinning och på fjärde plats hamnade insamling och omhändertagande av farligt avfall.

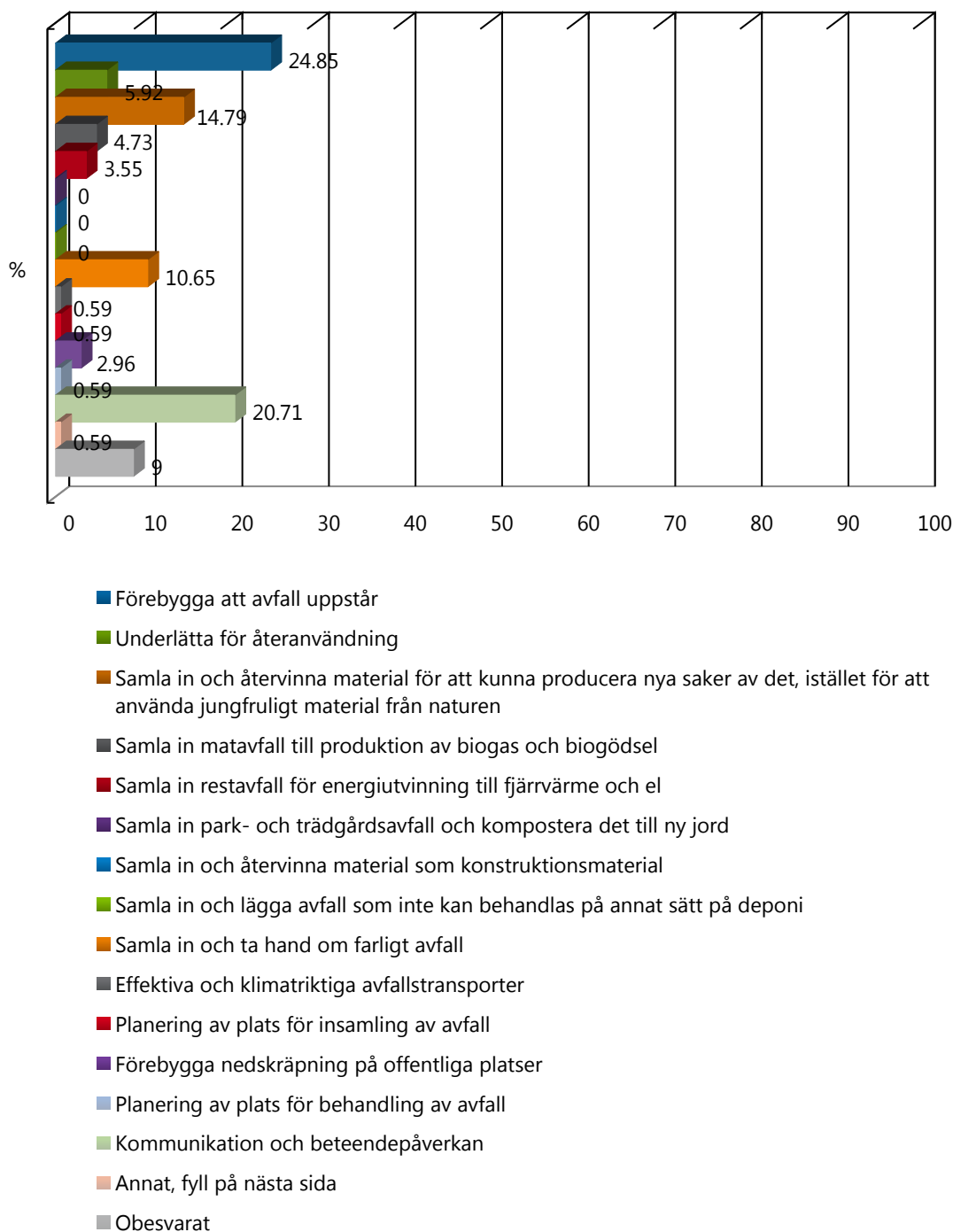
Sammantaget kan detta tolkas som en indikation på att tjänstemän och politiker i regionen ser avfallsförebyggande arbete tillsammans med kommunikation och beteendepåverkan, samt materialåtervinning och hantering av farligt avfall som prioriterade områden. Se figur om "Fördelningen av svar på frågan om vilket område man ser som det viktigaste att förbättra under 2016-2020".

2 Jag är verksam i följande kommun:

Figur 6 Fördelning över de svarandes kommuntillhörighet.

20 Om du var tvungen att välja ett (1) av alla dessa ovanstående områden som allra viktigast att förbättra under 2016-2020, vilket område skulle det vara?

Figur 7 Fördelningen av svar på frågan om vilket område man ser som det viktigaste att förbättra under 2016-2020.

5.7 DIALOG MED SKOLBARN OM FRAMTIDENS AVFALLSHANTERING

För att höra om barnens syn på den framtida avfallshanteringen och vad de tycker är viktigt genomfördes rundabordssamtal med miljöråden från två olika skolor. Från Kastanjeskolan i Malmö kom en grupp bestående av sju elever i åk 4-9 och från Kungshögsskolan i Oxie kom sju elever i åk 3-6. Före samtalet fick de en kortare visning av Sysavs verksamhet.

Samtalet genomfördes med hjälp av inspirationsbilder och skapandet av ett bildcollage. Samtalsledaren försökte hålla en så förutsättningslös diskussion som möjligt, utan att styra barnen och där barnen kunde utveckla sina tankar, men samtidigt se till att alla kom till tals.

Gemensamt för båda grupperna var att källsortering och återvinning var en självklarhet – det gör man bara. Samtalen handlade även mycket om hur man får fler att återvinna och hur det kan bli ännu enklare att göra rätt.

Viss skillnad fanns det mellan de yngre och de äldre barnen. I gruppen med yngre barn lades stor del av samtalet på just diskussionerna om återvinning. De hade många kreativa idéer om återbruk och hur man kunde göra nytt av gammalt. I den gruppen var det också självklart att både köpa och sälja på loppis. De ville gärna att det skulle finnas fler mötesplatser för byteshandel, loppis, reparation och kreativt skapande. Att vara rädd om naturen och inte skräpa ner var viktigt, men barnen reflekterade även över en social och ekonomisk hållbarhet och visade ett tydligt rättvisetänk genom att till exempel uttrycka vikten av att alla får gå i skola och att alla ska ha ett jobb.

Bland de äldre barnen märktes påverkan av gruppsytryck mer tydligt. De diskuterade vikten av mediala förebilder som skapar positiva trender av att göra bra miljöval. De var överens om att det var bra att sälja och köpa på loppis men kände ett visst behov av att det skulle vara socialt accepterat. De var tydliga med att ansvaret är deras eget och att alla måste bidra till en mer hållbar miljö. För att ändra sitt beteende måste budskapen göras tydligare och vara kopplade till människors vardag och verklighet. De tyckte att sociala medier för att sprida goda exempel skulle användas mer. Barn och ungdomar lever i nuet, så fokus måste vara här och nu.

Båda grupperna pratade också mycket om våra konsumtionsmönster och att vi köper mycket som vi egentligen inte behöver. De äldre eleverna var också starkt medvetna om hur yttre faktorer lockar oss att konsumera mer och att vi gör en mängd ogenomtänkta val. Men deras budskap var att det gäller att agera för en förändring nu.

5.8 WORKSHOP OM FRAMTIDENS AVFALLSHANTERING I YSTADS KOMMUN

Tisdagen den 3 februari 2015 kl. 9-12 i Gamla rådhuset, Ystad

Britt-Marie Fagerström och Johanna Hellsten, Tyréns AB Stadsutveckling, ledde workshoppen. En workshop är ett möte med tydligt syfte där människor med olika bakgrund samlas för att tänka nytt och producera något som tidigare inte fanns. Syftet med denna workshop var dels att sprida kunskap om kommunens arbete med renhållningsordningen och att förankra arbetet, dels att engagera alla deltagarna och att de gemensamt skulle ta fram förslag till mål och åtgärder till kommunens avfallsplan och regionens kretsloppsplan.

Inspirationsföreläsning, Rustan Nilsson, Sysav

Rustan Nilsson, miljöpedagog Sysav, gav en inspirationsföreläsning kring synen på avfall och avfallshantering. Här följer en kort resumé.

Mycket av det vi gör, gör vi av gammal vana. Det är ett farligt agerande i sammanhanget. Kan man göra på andra sätt? I statistiken synliggörs t.ex. bara hur stor andel av avfallet som hamnar på deponi respektive som återvinns. Det som hamnar på deponi är en mycket liten andel och är i stora drag avfall som ska hamna där. Det ser alltså ganska bra ut, men faktum är att mängden avfall ökar. Det är det vi borde prata om. År 1921 genererade en person i Sverige ca 30kg avfall per år. Idag genererar varje person i Sverige ca 500kg avfall per år. Den här utvecklingen hänger samman med den ekonomiska utvecklingen - Idag har vi råd att kasta.

Även om mängden avfall har ökat såhär kraftigt per person är det fortfarande mycket som inte syns i den här statistiken. Det avfall som uppkommer i produktionen av en produkt räknas inte in som avfallsmängd när produkten slängs. Det går åt enorma resurser för att producera t.ex. ett par jeans eller ett ägg på grund av långa

produktionskedjor där varje del ska ha sitt av råvaror till t.ex. maskiner. Även om vi kan energiåtervinna, materialåtervinna eller till och med återanvända produkter så är det bästa för miljön de produkter (avfall) som aldrig uppstår. Behöver vi den här produkten? Kan vi förebygga att avfall uppstår? Vad händer då med tillväxten? Behöver vi tillväxt? Kan vi separera kurvorna för tillväxt och avfallsmängd? Var tredje person i Sverige tror inte att den egna privata konsumtionen påverkar mängden avfall. Var fjärde matkasse slängs utan att ens passera tallriken. En

borrmaskin används i snitt 13 minuter totalt. Vi behöver ändra synen på status och på att göra bra saker på miljön. Ge beröm och status till de människor som gör uppoffringar som är bra för miljön!

Vad är en renhållningsordning och hur går arbetet till? Lotte Nilsson, Ystads kommun

Lotte Nilsson, miljöstrateg avfallsenheten Ystads kommun, presenterade kommunens avfallsarbete med information om nuläget, vad som görs samt vad som ska göras och vad en renhållningsordning är. Här följer en kort resumé.

Kommunen är enligt lag skyldig att samla in hushållsavfall och se till att det kommer till behandling. Behandlingen sker på Sysav. I Ystads kommun samlas restavfall och matavfall in i separata kärl, det råder frivillig anslutning till matavfallsinsamling. Idag samlas 34 % av matavfallet in för återvinning. I kommunen finns 19 återvinningsstationer för insamling av förpackningar. Det finns fyra "Samlaren" för farligt avfall, samt Farligt-Avfall-bilen. Ystad ligger i topp vad gäller insamlade mängder farligt avfall i Sysav-regionen.

Ystads kommun ska enligt lag ha en renhållningsordning, vilket innefattar en avfallsplan samt föreskrifter. Avfallsplanen är kommunens strategiska dokument för avfallshanteringen, den ska innehålla mål och åtgärder för att minska avfallsmängderna och minska avfallens farlighet i linje med EU:s avfallshierarki. De kommunala föreskrifterna beskriver hur avfallsarbetet ska utföras mer i detalj. Målet är att en ny renhållningsordning ska gå ut på remiss i maj/juni.

Det finns en hel del som påverkar avfallsplaneringen. Det finns lagars, mål och krav på såväl EU-nivå som nationell, regional och lokal nivå. Det finns också mer informella förväntningar. Avfallshierarkin är en grundläggande utgångspunkt för allt detta.

I Ystads kommun fokuserar vi på individens förmåga till kloka val, avfallsminimering, ökat återbruk och återvinning, ökad tillgänglighet och en Vi-känsla. Arbete i grupper.

Grupp 1

Deltagare

Gruppledare: Emilia Löfgren (Teknisk chef)

Anna Karlsson (Ystad-Österlenregionens miljöförbund)

Sten Hansson (Villaägarna)

Tina Persson (Miljöstrateg)

Ulf Andersson (Stadsträdgårdsmästare)

Bertil Borgström (förtroendevald)

Prioriterade områden

Minimera avfall (prioriterat område)

Plastkassar borta

2020: Engångsmaterial minimerat (plast), lagstiftning

Insamling (prioriterat område)

Fastighetsnära insamling

Tillgänglighet centralt

Insamling av textil

2020: Minimerat antal transporter, miljövänliga centrala alternativ, stora hämtningsplatser och vid nybyggnation av bostadsområden grävs ledningar ned under mark.

Kunskap (prioriterat område)

Öka kunskap

Övrigt

Obligatorisk matinsamling

Information gällande matinsamling

Pantsättning på fler produkter

Minimera förpackningsmaterialet, tidigt skede

Prioriterat område: Minimera avfall

Vad har förändrats sedan 2015?	Vad har vi gjort för att nå förändringen?	Vilka fick vi hjälp av?	På vilket sätt fick vi hjälp?	Vilka svårigheter mötte vi på vägen?	Hur löste vi svårigheterna?
- Inga engångsförpackningar i kommunverksamhet	- Information - Upphandling, - Miljöpolicy - Uppföljningar - Styrdokument	- Alla medarbetare	- Information	- Obenägenhet att förändra - Bekvämlighet	- Information - Uthållighet - Kunskap
- Striktare krav vid upphandlingar					
- Digitalisering av tidigare pappershandlingar					
- Attitydförändringar (461 till 300) (kg/person?)	- Information	- Skolor, allmänheten, sociala medier	- Information i tidiga skeden i låga åldrar	- Obenägenhet att förändra - Bekvämlighet	- Information - Uthållighet - Kunskap
- Trender	- Information och tillgänglighet	- Sociala medier			

Nyhetsvärde: Ystads kommun har minskat sina avfallsmängder!

Ystads kommun har lyckat vända trenden med ständigt ökande avfallsmängder till att kraftigt minska mängden avfall i kommunen – till 300 kg per person och år. Kommunen har arbetat målmedvetet under flera år för att minimera sina avfallsmängder för att nå högst upp i den så kallade avfallshierarkin. Vägen mot målet har innehållit en mängd åtgärder och aktiviteter. Engångsförpackningar har uteslutits, det har ställts krav i upphandlingar och satts upp tydliga styrmedel. Ystad har också jobbat mycket med information och trender. Kändisar har klivit fram och fungerat som förebilder. Därtill har sociala medier och skolorna varit viktiga och framgångsrika informationskanaler. Samverkan mellan olika nyckelaktörer har varit en avgörande framgångsfaktor.

Grupp 2

Deltagare

Gruppledare: Mona Ohlsson Skoog (Miljö- och klimatstrateg)

Ann Thorén (Sysav)

Reino Nyberg (Villaägarna)

Rolf Olsson (Arbetsledare fastighetsservice)

Jessica Aaltonen (Serviceavdelningen)

Stefan Malmberg (Förtroendevald)

Prioriterade områden

Lätt att göra rätt (prioriterat område)

Dubbelt så mycket rivningsmaterial återvinns

Bättre miljöhus för återvinning

Matavfallssortering i hela kommunen

Enklare att sortera → fastighetsnära insamling

Delade sopkärl bland grannar

Mer avfallssortering bland privatpersoner

Fler återvinningsstationer

Avfallsminimering (prioriterat område)

Gemensamt ägande, utlämningsystem för verktyg och andra produkter som används sällan, verktygspooler

Bäst före-datum finns inte på matförpackningar → till mindre svinn

Bättre medvetande hos konsumenter minskar överkonsumtion

Använder mer tjänster som finns i kommunen

Minskad konsumtion, beteendeförändring

Handlar second hand lika naturligt som lämnar in till second hand

Enklare att låna saker

Grannsamverkan

Färre förpackningar → till småskaliga gårds- och specialbutiker och "back to basics"

2020: 320 kg avfall per person, halverad mängd felsorterat avfall och halverad mängd felsorterat farligt avfall

Bättre och färre förpackningar (prioriterat område)

Bättre förpackningsmaterial, enklare återvinning

Bättre och smidigare förpackningar

Producentansvar för återvinning

Handla utan förpackningar – Sveriges första affär finns i Ystad

Halverad mängd emballage från butiker

Nya material som är optimala för återanvändning och återvinning i allt

Prioriterat område: Lätt att göra rätt

Vad har förändrats sedan 2015?	Vad har vi gjort för att nå förändringen?	Vilka fick vi hjälp av?	På vilket sätt fick vi hjälp?	Vilka svårigheter mötte vi på vägen?	Hur löste vi svårigheterna?
<p>- Alla har nära till att sortera sitt avfall</p> <p>- Alla sorterar sitt matavfall</p>	<p>- Fler gemensamma miljöhus i bostadsområden</p> <p>- Alla har kärll</p> <p>- Matavfallssortering upplevs positivt</p> <p>- Skapat vi-känsla</p>	<p>- Stadsplaneringen (vid nya områden)</p> <p>- Bostadsrättsföreningar, villaföreningar och fastighetsägare</p> <p>- Kommunens avfallsavdelning (köper bättre, utvecklade sopbilar)</p> <p>- Kommunens informationsavdelning</p> <p>- Ambassadörer (t.ex. positiva grannar, fastighetsägare, föreningar)</p> <p>- Kommunpolitiker</p>	<p>- Ställde krav i detaljplaner</p> <p>- Information och motivation</p> <p>- Automatisk kärltvätt vid tömning</p> <p>- Sprider budskapet</p> <p>- Är positiva till matavfallsinsamling</p> <p>- Fattade beslut, tillsatte ekonomiska medel</p>	<p>- Motstånd från boende, näringsliv</p> <p>- Hitta utrymme i befintliga områden</p>	<p>- Genom information</p>

Nyhetsvärde: Ystads kommun har minskat sina avfallsmängder!

Ystads kommun satte ett ambitiöst mål 2015, att minska avfallsmängderna till 320 kg per person och år. Det har man nu lyckats med genom ett målmedvetet arbete med mottot "Det ska vara lätt att göra rätt". Man har tagit fram nya sopkärl, byggt miljöhus, investerat i nya sopbilar som både tömmer och tvättar kärlen och det går nu att lämna alla förpackningar i affärerna så man slipper ta med dem hem.

Grupp 3

Deltagare

Gruppledare: Leila Ekman (Stadsarkitekt)

Henrik Uthas (Miljöingenjör)

Jerry Nilsson (Fastighetsägarna HP Holding)

Carolina Palm (Folkhälsostateg)

Lars-Håkan Hansson (Förtroendevald)

Prioriterade områden

Förpackningar (prioriterat område)

Insamling av förpackningar/kartonger i butiker
Förpackningar i mängd, betala 2 ta 3, bättre: 1+1+1
Mindre kringförpackningar (påverkansarbete mot industri/försäljning)
Mer förpackningar att ta hand om
Förpackningar som kan delas upp efter material
Avfallsbranschen har ännu bättre dialog med tillverkarna/producenterna
Matprissättning efter vikt, inte förpackning
Förenkling
Fler lokala insamlingsplatser, tillfälliga eller fasta
Villor samlar avfall i miljöhus, inte vid egen fastighet
Det finns fler återvinningsställen/stationer
Bättre möjligheter att spara avfall i bostaden
Fler fraktioner hämtas vid hushållen

Ökning

Ökad insamling farligt avfall, oftare bil på fler platser, fler fasta batteriinsamlingsplatser
Minskad ökning av avfallsmängder
Ökad återanvändning av sådant som tidigare benämns som avfall

Fraktioner

Nya fraktioner har tillkommit
 Insamling och återvinning av textilier
 Attityder
 Attitydmål: minska upphovet av avfall, medvetandegöra,
 inspirationsframträdanden
 Annan syn på tillväxt, hållbar tillväxt

Övervakning

Övervakning och spårbarhet

Utfasning

Utfasning av farligt avfall ,t.ex. batterier, komponenter, och mer
 forskning inom området
 Sluta diska med dricksvatten

Nya trender

Modulbaserade elektroniska produkter, t.ex. mobiltelefon, större andel
 matinköp via internet för att minska transportererna

Prioriterat område: Förpackningar

Vad har förändrats sedan 2015?	Vad har vi gjort för att nå förändringen?	Vilka fick vi hjälp av?	På vilket sätt fick vi hjälp?	Vilka svårigheter mötte vi på vägen?	Hur löste vi svårigheterna?
<ul style="list-style-type: none"> - Mindre förpackningar - Färre förpackningar - Smarta förpackningar - Rätt förpackningar 	<ul style="list-style-type: none"> - Hantering av förpackningar i butik - Återanvändning av förpackningar - Manuell disk - Matpriser efter vikt, inte antal 	<ul style="list-style-type: none"> - Butikerna - Tillverkarna - Transportörerna - SIS - Butikerna - Gårdsförsäljning 	<ul style="list-style-type: none"> - Genom motstånd - Samla tidigt - Insikt om förpackningar - SIS-standard 	<ul style="list-style-type: none"> - Förpackningsbranschens motstånd - Reklam och produktreklam - Miljö- och hälsoskyddsmyndighet 	<ul style="list-style-type: none"> - Butikerna trycker på producenterna

Prioriterat område: Förenkling

Vad har förändrats sedan 2015?	Vad har vi gjort för att nå förändringen?	Vilka fick vi hjälp av?	På vilket sätt fick vi hjälp?	Vilka svårigheter mötte vi på vägen?	Hur löste vi svårigheterna?
- Lätt att göra rätt	- Kodning efter fraktion - Kvartersmiljöhus - Närhet - Mobila upphämtningar - Kunna lämna allt på samma ställe	- Producenterna - Kommunen - Kommunen	- Planering	- Gammal infrastruktur	-Insamling av glödlampor och textil på samma återvinningsplats som annat

Andra idéer och förslag: Återanvändning

Återanvändning av förpackningar

Återanvändning av möbler i kommunen efter renovering

Nyhetsvärde: I Ystads kommun driver handeln påtryckningar för smartare förpackningar

Efter det nya lagkravet att butiker ska ta emot allt förpackningsavfall från konsumenterna har handeln börjat göra stora påtryckningar på producentledet att ta fram smartare förpackningar som inte är så skrymmande.

Grupp 4

Deltagare

Gruppledare: Kristina Göransson (Driftchef reningsverket)

Lena Holmqvist (Naturskyddsföreningen)

Mats Nylén (Arbetsledare trafik och gata)

Lotta Wallin (Avdelningschef serviceavdelningen)

Cecilia Ejlertsson (Miljöansvarig Ystads hamn)

Prioriterade områden

Information/utbildning (prioriterat område)

Återföring av slam till åkermark

Alla sorterar matavfall: information, hållbarhet (före/efter), attityder (ta tillvara matrester)

Mindre läkemedelsrester i avloppsvattnet

Farligt avfall (miljön, avlopp)

Möbelpool, återvinning av kontorsmöbler inom kommunen

Kommunikation: Varje invånare vet vad återvunnet material kan användas till vilket skapar större engagemang och medvetenhet vad som lämnas

Mat – Avfall – Miljö: Öka/ta hem matproduktionen i/till Sverige – effekter, Matens värde - ökar medvetenhet bland producenter, fler arbetstillfällen och mindre transporter

Påverka producenter

Fler material återvinns, inte bara material med producentansvar

Förhoppningsvis minskad förpackning/emballage runt dagligvaror m.m.

Förpackningar: Påverka industrin, lättsorterat (medicin plast + folie)

Minimerat avfallsmängderna, onödigt med förpackningar i förpackningar, krav på producenter

Byggande

Ökat byggande av miljöhus

Uppvärmning med mindre olja

Fortsatt förtätningsbyggande, problem: Vattenavrinning och mindre öppna ytor

Nya tekniker

Textilåtervinning – vi återvinner fibern i textil så att bl.a. bomullsodlingarna minskar
 Farligt avfall – ny teknik

Samordning

Transporter – kollektivt
 Upphandling privat
 Drivmedel – samordna

Textil

Begagnat
 Återanvändning
 Inga farliga ämnen

Prioriterat område: Information/utbildning

Vad har förändrats sedan 2015?	Vad har vi gjort för att nå förändringen?	Vilka fick vi hjälp av?	På vilket sätt fick vi hjälp?	Vilka svårigheter mötte vi på vägen?	Hur löste vi svårigheterna?
- Alla kommuninvånare har kunskap om hur återvunnet material hanteras och vilka nya produkter som kan tillverkas av återvunnet material - Alla kommuninvånare och verksamheter förstår hur deras beteende och agerande påverkar miljön	- Samordnat kommunövergripande informationsarbete mot kommuninvånarna - ”Leva som man lär” - Skapat delaktighet och engagemang	- Branschorg. - Politiken - Kommunanställda - Länsstyrelse och miljöförbund	- Branschorg.: Stöttning, information och input - Politiker: Det får kosta pengar och tid - Kommunanställda: Skapat förutsättningar - Länsstyrelse och miljöförbund: Ställt krav på verksamheter	- Förståelse för att arbetet och resurser (pengar, personal) behövs - Ovilja att engagera sig	- Bra beslutsfattning - Belöning (tävlingar och uppmärksamhet) - Regelbunden uppföljning med återkoppling

Nyhetsvärde: Ystads kommun har minskat matsvinnet!

I Ystads kommun har man under fler år arbetat med tydliga mål och information för att synliggöra matens värde och minska mängden mat som slängs. Arbetet har framför allt skett ute i skolorna och skolköken i samverkan med pedagoger.

Grupp 5

Deltagare

Gruppledare: Catarina Göransson (Renhållningschef)

Bert Rydhagen (Naturskyddsföreningen)

Håkan Persson (Sydskånska gymnasiet)

Marita Svensson (Städsamordnare)

Karin Olsson-Lindström (Förtroendevald)

Prioriterade områden

Beteende (prioriterat område)

Kunskap om hållbar utveckling

Beteendeförändring hos alla, tänker främst på hur avfallet ska tas om hand

Behov, efterfrågan, priser

Återbruk (prioriterat område)

Lagstiftning och momsregler

Ökad återanvändning och second hand

Minskad mängd avfall per person

Ekokläder med återvunnen textil och utan giftiga ämnen

Frivilligorganisationer tar emot begagnade produkter, istället för att dessa kastas, t.ex. möbler

Sortering (prioriterat område)

Miljörum i fastigheter (information, kunskapsspridning och beteende)

Förpackningar som är mindre "slösaktiga" och mer lagom

Ökad hantering av förpackningar inom internethandeln

Nya former av uppsamlingsplatser, t.ex. möbler för återanvändning

Andra tankar

Livsmedelshantering: Lagstiftning, Hantering, Transporter/Närodlat, Matavfall

Stadsodling ger närhet och tillgänglighet

Prioriterat område: Beteende

Vad har förändrats sedan 2015?	Vad har vi gjort för att nå förändringen?	Vilka fick vi hjälp av?	På vilket sätt fick vi hjälp?	Vilka svårigheter mötte vi på vägen?	Hur löste vi svårigheterna?
<ul style="list-style-type: none"> - Ökad medvetenhet gällande kretslopp, vanor och beteende - Medborgaren roll har förändrats 	<ul style="list-style-type: none"> - Information - Kunskapsspridning - Bry oss om varandra - PÅVERKAN 	<ul style="list-style-type: none"> - Skolor, alla stadier - Media -Forskning - Kommunala förvaltningar - Frivilliga organisationer - PÅVERKAN 	<ul style="list-style-type: none"> - Ändrade rutiner och förhållningssätt hos: näringsliv, producenter och transporter - Regelverk, styrdokument 	<ul style="list-style-type: none"> - Gamla invanda idéer och vanor - Motvilja till förändring - Tillgänglighet - Okunskap - Bekvämlighet 	<ul style="list-style-type: none"> - Vi hjälps åt! - "Droppen urholkar stenen" - Samsyn - Morot, uppmuntran och belöning - En jord att leva på! - Vi-känsla

Nyhetsvärde: Framgång i Ystads kommuns avfallshantering genom samverkan och beteendeförändringar

Ystads kommun bestämde sig redan 2015 för att det avgörande för att lyckas nå en hållbar avfallshantering handlade om beteendeförändringar och ett medborgarperspektiv. Kunskap är avgörande för att förändra beteenden – Om man vet vad och varför något behöver göras är det lättare att göra det. För att ta fram och kommunicera rätt kunskap på ett bra sätt har man samarbetet med Malmö högskola och olika frivilligorganisationer. Arbetsprocessen har varit uppmärksam på flera gånger i media de senaste åren, som ett framgångsrikt arbetssätt.

Grupp 6

Deltagare

Gruppledare: Mattias Johansson (Upphandlingschef)

Andrea Novag (Kommunekolog)

Alexandra Hansson (Folkhälsstrateg barn och unga)

Anneli Viberg (Förpacknings och tidningsinsamlingen)

Prioriterade områden

Alla sorterar allt

Alla måste sopsortera oavsett boendeform

Matavfall sorteras av flera och ses inte längre som en del av avfall, restavfall eller hushållsopor

Det är självklart att sortera sina sopor i respektive fraktion i hushållet

Utbyggt producentansvar på textil

Alla företag och myndighetsverksamheter sopsorterar

Möjligt att lämna visst avfall redan i butiken (t.ex. plast runt gurka och bananer, pappförpackningar)

Mängder

Mer elektronikavfall, mer lättsorterat

Mängden har ökat

Restavfallet minskar

Finns med i planering, förebyggande

Upphandling, inköp av verkliga behov

Förebyggande finns alltid med i planering vid ny- eller ombyggnation

Andra tankar

Barn och unga ser det som en självklarhet att återvinna

Det finns inga gratis plastpåsar (alla kostar 10 kr)

Betalning per mängd avfall, inte storlek på sopkärl (mycket svårt i hyreshus och bostadsrättsföreningar)

Engångsplastpåsar är borta

Sopnedkast är borta

Mer fastighetsnära insamling

Mer hämtas i eller vid hemmet

Prioriterat område: Sortering

Vad har förändrats sedan 2015?	Vad har vi gjort för att nå förändringen?	Vilka fick vi hjälp av?	På vilket sätt fick vi hjälp?	Vilka svårigheter mötte vi på vägen?	Hur löste vi svårigheterna?
- Alla sorterar allt	<ul style="list-style-type: none"> - Mer hushållsnära hämtning - Alla sopnedkast har skruvats igen - Producentansvar på textil - Möjlighet att lämna förpackningar direkt efter inköp - Sortering vid festivaler/marknader och pant på återvinningsprodukter - Informations- inspirations- och motivationskampanj 	<ul style="list-style-type: none"> - FTI, entreprenörer, avfallsenheten - Bostadsbolag, samarbete mellan olika aktörer - Lagstiftning och textilinsamlingsföretag - Butiker, SYSAV och avfallsenheten - Avfallsenheten, säljarna och polisen - Informatörer och inspiratörer 	<ul style="list-style-type: none"> - Nya kärl, samverkan - Praktiska åtgärder, kapital - Insamlingsplatser - Ny samlare sätts ut med information till medborgare - Nya kärl, information skrivs som krav i tillstånd - Vid skolor, på arbetsplatser, på evenemang 	<ul style="list-style-type: none"> - Kostnader, kostnadsfördelning - Ingen acceptans - Ingen tar ansvar - Platsbrist/ej tillgänglig plats 	<ul style="list-style-type: none"> - Morötter - Samarbete och god dialog mellan olika aktörer

Nyhetsvärde: I Ystads kommun sorteras allt avfall – det finns inget restavfall

I Ystad har man lyckats med det som för några år sedan kunde verka omöjligt, nämligen att inte få några restavfallsmängder att tala om. Restavfallet har minimerats genom hushållsnära insamling, nya kärl, textilinsamling, insamling av förpackningar i butiker, anordnande av sorteringsfestival, nya insamlingsplatser. Man har arbetat mycket med inspiration och motivation samt med informationsinsatser i skola och till kommunanställda. Kommunens avfallsavdelning har också utökats kraftigt vad gäller resurser, såväl personella som finansiella. Finansiering har också skett genom samverkan med privata företag.

6 Förteckning över nedlagda deponier

I enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter om innehållet i en kommunal avfallsplan (NFS 2006:6) ska avfallsplanen innehålla uppgifter om deponier som inte längre tillförs avfall eller som inte längre används för detta ändamål.

Objektnamn	Id	N (SWEREF 99)	E (SWEREF 99)	Fastighet	Primär Bransch	Status	Risk-klass	Kommunicerad efter identifiering	Kommunicerad efter inventering	Tillsyns- myndighet	Kommentar
Hedeskoga avfallsupplag	120419	6146803	423144	Hedeskoga 3:10	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Identifiering - avslutad - ingen åtgärd		Ja	Nej	Länsstyrelse	OBS! Pågående
Löderup	189614	6139419	447238	Hagestad 18:17	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad		Nej	Nej	Miljöförbundet	
Löderup				Hagestad 24:1	Hushållsavfall	Avslutad					
Ystad Öja soptipp	189679	6146198	428448	Herrestad 68:66	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad		Nej	Nej	Miljöförbundet	
Ystad Bjäresjö soptipp	189691	6146766	421415	Bjäresjö 8:1	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad		Nej	Nej	Miljöförbundet	
Ystad Glemminge soptipp	189703	6147251	437352	Glemminge 37:7, Glemminge S:8	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad		Nej	Nej	Miljöförbundet	Ska vara fastighet Glemminge 37:17. Koordinater stämmer.

Avfallsplan – BILAGOR Ystads kommun 2016-2020

Objektnamn	Id	N (SWEREF 99)	E (SWEREF 99)	Fastighet	Primär Bransch	Status	Risk-klass	Kommunicerad efter identifiering	Kommunicerad efter inventering	Tillsyns- myndighet	Kommentar
Ystad Skårby soptipp	189729	6150632	418571	Skårby 20:6	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad		Nej	Nej	Miljöförbundet	
Ystad Soptipp (vid fd regementsområ- det)		6144223	427093	Sandskogen 2:1	Hushålls-avfall						

7 Förteckning över avfallsanläggningar

I enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter om innehållet i en kommunal avfallsplan (NFS 2006:6) ska avfallsplanen innehålla uppgifter om anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall som finns i kommunen. Detta gäller anläggningar som är tillstånds- eller anmälningspliktiga.

Namn	Fastighetsbeteckning	Adress	Avfallstyp	Avgiftskod
Akka Fastighets AB	Sövestad 1:15	Box 50114	Plast- och metallförpackningar.	90.40
Bal & Bobcat	Hörup 69:1	Hörupsvägen 289, Hörup	Jord, asfalt m.m.	90.110-2
Biorec	Marsvinsholm 1:10	Gamla Vägen 20 A	Rötslam.	90.40
Biorec	Gussnava 24:4	Gamla Vägen 20 A	Rötslam.	90.40
Ess-Enn Billackering AB	Heden 8	Södra Dragongatan 16a	Lösningsmedel	90.390
Jennyhill AB	Herrestad 32:4	Landsvägen 189-14	Kadaverpanna.	90.230
Kustnära AB	Balkåkra 3:5	Skönadalsvägen 174	Byggavfall.	90.40
Marsvinsholms Gård AB	Marsvinsholm 1:9	Marsvinsholms Gård	Kadaverpanna.	90.230
Marsvinsholms Gård AB	Marsvinsholm 1:9	Marsvinsholms Alle 136-6	Rötslam.	90.40
Nilsson, Anders Jan Erik	Balkåkra 17:13	Östra Balkåkravägen 303-24, Balkåkra Kvarnbäck	Jord.	90.140
Nilsson, Anders	Ratten 1 o 2	Östra Balkåkravägen 303-24, Balkåkra Kvarnbäck	Jord m.m.	90.110-2
Ragn-Sells AB	Charlottenlund 1:1	Ljusterögatan 2	Rötslam.	90.40
RGS 90 Sverige AB	Hamnen 2:3	Källvattengatan 6	Bygg- och anläggningsmassor.	90.40
Stålis Bil och Maskinåtervinning	Lamellen 8	Volframsgatan 3	Bilskrot.	90.120
Ystad Bildemontering	Spolen 4	Norra Koboltgatan 17	Bilskrot.	90.120
Ystad Järn AB	Startmotorn 1	Norra Zinkgatan 17	Köldmedia.	90.60
Ystads kommun	Sandskogen 2:1	Nya Rådhuset	Jord, slam.	90.110-2
Ystads kommun	Hamnen 2:29 M.fl.	Nya Rådhuset	Jord, sten.	90.40
Ågab Syd AB	Bergsjöholm 1:1	Stenyxegatan 7	Bygg- och anläggningsmassor.	90.40
Åkesson, Sven	Balkåkra 27:1	Teglagården	Kläckeriavfall.	90.40

8 Avfallsplanens mål belysta ur ett barnperspektiv

Enligt FN:s Barnkonvention och Sveriges Riksdag ska ett barnperspektiv beaktas i alla beslut och åtgärder i samhället. Syftet med det här avsnittet är att belysa vilka konsekvenser avfallsplanens mål kan få för barn.

Många samhällsaktörer genomför idag så kallade barnkonsekvensanalyser (BKA) för att analysera hur barn påverkas av beslut, åtgärder och planering av konkret karaktär. Analysmetoden är i första hand utvecklad för att beakta ett barnperspektiv i samband med förändringar av den fysiska miljön. Eftersom avfallsplanen är av mer strategisk karaktär har analysen här anpassats till det.

Här belyses avfallsplanens mål översiktligt ur ett barnperspektiv och speglas i de barnpolitiska mål som Regeringen har föreslagit, vilka bland annat berör barns levnadsstandard, trygghet, utbildning och delaktighet. Först beskrivs avfallsplanens tänkbara samhällspåverkan baserat på de typer av åtgärder som kan bli aktuella att genomföra i arbetet med att uppnå avfallsplanens mål. Därefter åskådliggörs vilka konsekvenser dessa möjliga åtgärder kan tänkas få för barn, samt hur åtgärderna kan genomföras på ett sätt som får positiva konsekvenser för barn. Avslutningsvis presenteras en samlad bedömning av avfallsplanens mål som helhet utifrån Regeringens barnpolitiska mål.

Regeringens barnpolitiska mål

- **En god levnadsstandard**
Verka för en ekonomisk och materiell standard, god ekonomi och boende för barn.
- **Bästa möjliga hälsa**
Barns fysiska hälsa, tandhälsa, psykiska välbefinnande, frihet från alkohol och droger
- **En god utbildning**
Goda studieresultat, bra personal och arbetsmiljö i skolan
- **En trygg uppväxt**
Tid med föräldrar, trygghet och minskade olycksfall
- **Samhällets stöd och skydd**
God samhällsvård, frihet från utsatthet och delaktighet i brott, ett barnvänligt rättsväsende och mottagande av barn i asylprocessen, minskade tonårsgraviditeter.
- **Delaktighet i samhället**
Medbestämmande i skolan, tillgång till och utnyttjande av kultur och information, fritid, lek och föreningsliv.

8.1 AVFALLSPLANENS MÅL OCH MÖJLIGA ÅTGÄRDER

Avfallsplanens mål kan påverka samhället både på kort och på lång sikt - både genom de konkreta åtgärder som behöver genomföras för att nå målen och genom de miljöeffekter det innebär på längre sikt att målen uppfylls. Det handlar om hållbar utveckling i alla dess bemärkelser med ekonomiska, sociala och miljömässiga perspektiv, och från lokal till global skala. Flera av målen liknar varandra genom att de innebär behov av samma typer av åtgärder för att uppnås. Utifrån ett barnperspektiv har tre rubriker identifierats under vilka avfallsplanens 8 mål har grupperats. Dessa tre rubriker är: Ökat fysiskt utrymme och tillgänglighet till avfallshantering och återbruk, Förändrade transporter, och Ökad kommunikation och transparens i avfallskedjan.

Avfallsplanens sex första mål kan samlas under rubriken Ökat fysiskt utrymme och tillgänglighet till avfallshantering och återbruk. Dessa mål handlar om att minska mängden avfall och nedskräpningen samt att öka utsorteringen av textil- och matavfall, tidningar och förpackningar samt farligt avfall - för en ökad återvinning och minskad miljöpåverkan. Arbetet med samtliga dessa mål innebär att öka möjligheterna till återbruk och sortering.

Rubriken Förändrade transporter berör de sex första målen genom att fler och tätare platser för avfallshantering påverkar avfallstransporterna. Därutöver är förändrade transporter en typ av åtgärd som behövs för att uppnå målet om att samtliga avfallstransporter ska ske med fossilfria drivmedel, där det bland annat kan behöva ställas krav i upphandlingen av fordon och av entreprenörer för att säkerställa val av bränsle.

Ökad kommunikation är också betydelsefullt i arbetet med att uppnå avfallsplanens sex första mål, eftersom det kommer att krävas ökad kunskap och motivation till återbruk och sortering. Ökad kommunikation och transparens i avfallskedjan är centralt för att uppnå målet om alla intressenters ökade förtroende för hela avfallskedjan. Det gäller såväl olika branschaktörer som alla medborgare.

På lång sikt kan samtliga åtta mål medföra en positiv miljöpåverkan ur flera aspekter, till exempel minskade gifter, bättre klimat och ett mer hållbart resursutnyttjande – lokalt, regionalt och globalt.

Avfallsplanens mål

1. År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än år 2015
2. År 2020 är den totala mängden textilavfall i restavfallet halverad jämfört med år 2015
3. År 2018 är 50 % av matavfallet utsorterat och behandlat biologiska så att växtnäring och energi tagits tillvara, år 2020 är nivån ännu högre
4. År 2020 är mängden förpackningar och tidningar i restavfallet halverad för respektive material jämfört med 2015
5. År 2020 är nedskräpningen mindre än år 2016
6. År 2020 är mängden farligt avfall i restavfallet noll
7. År 2020 är avfallstransporterna fossilbränslefria
8. År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan större än år 2016

8.2 AVFALLSPLANENS KONSEKVENSER FÖR BARN

Avfallsplanens mål kan påverka samhället i stort och i smått, på kort och på lång sikt, vilket innebär att avfallsplanens konsekvenser för barn också berör hela skalan från den konkreta insatsen i närmiljön till de långsiktiga och globala effekterna. På olika sätt får målen och dess möjliga åtgärder konsekvenser för barns vardagsliv, trygghet, säkerhet, hälsa, utbildning, delaktighet, medbestämmande samt tillgång till information, fritid och lek.

Det är viktigt för barn och unga att samhället tar tag i klimatomställningen och inte skjuter det på framtiden av flera skäl. Många unga mår idag dåligt över kommande klimatförändringarna, denna oro och ångest kan minska om vuxensamhället agerar istället för att passivt betrakta utvecklingen. Barn och unga kommer också i större utsträckning än dagens vuxna att uppleva de klimatförändringar som blir konsekvensen av dagens utsläpp. Ju längre det dröjer innan åtgärder införs desto mer långtgående förändringar kommer det att krävas.

8.2.1 Ökat fysiskt utrymme och tillgänglighet till avfallshantering och återbruk

Det kan komma att behöva upprättas fler och tätare placerade utrymmen och platser för att lämna utsorterat avfall och för att lämna och hämta saker för återbruk. Konkurrensen om stadens och bostadsmiljöns fysiska utrymme är stor, såväl utomhus som inomhus. Det är många intressen och funktioner som ska samsas och få plats. I dessa möjliga intressekonflikter är det viktigt att få till

kreativa lösningar där flera funktioner kan samsas på en plats. Med rätt planering kan exempelvis nya platser för avfallshantering skapa mervärde i staden och i bostadsmiljön. Hur och var platserna utformas är a och o. Ur ett barnperspektiv är det till exempel viktigt att ta hänsyn till att barn har god tillgång till ytor för fritid och lek i bostads- och stadsmiljön. Genom att kombinera flera intressen och funktioner på platsen för avfallshantering behöver viktiga värden inte stå tillbaka. Med rätt utformning kan en plats för avfallshantering vara mycket mer. Platser för avfallshantering är mötesplatser, en funktion som på olika sätt har potential att förstärkas. Platserna utformas med fördel som attraktiva mötesplatser i samband med andra funktioner i bostadsmiljön eller staden så att de blir inbjudande och blir en del av folklivet.

Platser som utformas på ett sätt som bidrar till folkliv bidrar samtidigt till trygghet. För att känna sig trygg är en central aspekt att se och vara sedd. En befolkad plats bidrar till detta, men det finns också andra centrala element i platsens utformning som påverkar. Det är viktigt att tänka på siktförhållanden och överblickbarhet, att undvika slutna fasader, murar, tät vegetation, återvandsgränder och prång. Att använda kamerabevakning kan också fungera som en trygghetsfrämjande faktor för barn genom att det är ett sätt att "vara sedd". Belysning och skötsel på platsen är andra viktiga aspekter för trygghetsupplevelsen. En skräpig och misskött plats signalerar att platsen är övergiven, vilket kan skapa en känsla av att "ingen skulle se eller bry sig om det händer mig något här".

För att platsen ska vara inbjudande, attraktiv och tillgänglig är det också viktigt med orienterbarhet och tydlighet. Det handlar om att skapa logiska system på platsen och logiska strukturer till och från den. Att använda skyltar på ett informativt sätt är ett viktigt inslag, men system och strukturer bör också utformas så tydligt att de är så självförklarande som möjligt. Då bidrar de till barns tillgång till information och möjlighet till delaktighet. På den aktuella platsen kan det handla om att placera inkasten tillräckligt lågt. Detsamma gäller för information och skyltning, som också med fördel sker med bilder och färger.

För barns säkerhet är det viktigt att undvika tunga lock, vassa föremål och fallrisker men även att se till att farligt avfall förvaras på ett säkert sätt. Skydd från väder och vind är härutöver en viktig trivselsfaktor. Det handlar generellt om att skapa en trivsam och säker plats.

För barns möjlighet till delaktighet är det också avgörande att det på ett tryggt, säkert och enkelt sätt går att ta sig till platserna för avfallshantering och återbruk. Det behöver finnas trafiksäkra och sammanhållna gång- och cykelvägar. Platsernas lokalisering i förhållande till andra målpunkter för barn är en annan faktor att väga in, där en lämplig lokalisering kan vara i redan befintliga rörelsetråk för barnfamiljer.

Med god tillgänglighet till kända, trygga och självförklarande platser för sortering och återbruk kan avfallsplanen bidra till barns tillgång till information, delaktighet i samhället och lärande. Väl utformade kan platser för avfallshantering fungera som externa klassrum och utgöra ett inslag i skolundervisningen om miljö och hållbarhet. Genom barns tillgång till platser för sortering och återbruk kan de öka sitt medbestämmande i familjens hantering av avfall. Genom att möjliggöra barns delaktighet och öka deras medvetenhet kan också deras fysiska hälsa påverkas positivt eftersom kunskap och medvetenhet om miljö och hållbarhet kan bidra till en hälsofrämjande livsstil.

Täthet, tillgänglighet, tydlighet och självförklarande system är nyckelord även i utformandet av system och strukturer för avfallshantering med sorteringsmöjligheter i stads- och parkmiljö. För barns tillgång till information och för deras säkerhet är utformning med bilder och färger samt placering i förhållande till trafik viktiga aspekter att ta hänsyn till även i detta sammanhang.

Genom att främja en hållbar konsumtion med fokus på återbruk – med möjlighet att laga, reparera, re-designa, byta och låna – kan avfallsplanens mer långsiktiga effekter också bidra till barns ekonomiska och materiella standard på ett positivt sätt genom ett hållbart resursutnyttjande och tillväxt i en cirkulär ekonomi. En hållbar konsumtion innebär att främja ett hållbart produktionsled där jordens naturresurser inte överutnyttjas och där människor inte arbetar under ohälsosamma

villkor. Detta är mycket centralt ur ett barnperspektiv globalt. Det gäller både barnens framtida möjlighet till jordens naturtillgångar och dagens levnadsmiljö för dem och deras föräldrar.

Genom att minska nedskräpningen och undvika att farligt avfall hanteras ovarsamt bidrar avfallsplanen även till minskade gifter, vilket är främjande för barns hälsa både på kort och på lång sikt.

8.2.2 Förändrade transporter

Fler och tätare placerade platser för att lämna sitt avfall medför ökade avfallstransporter i närmiljön med hämtning på fler platser som är lokaliserade närmare bostäder och närmare barns vardagsmiljöer. Detta skulle kunna medföra negativ påverkan på barns fysiska hälsa genom ökade bullerstörningar, ökad trafikfara och olycksrisk samt ökade luftföroreningar och förlorade lekmiljöer. Det är viktigt att ta hänsyn till barnens säkerhet, hälsa och lek i förhållande till transporter och hämtning i deras närhet. En central aspekt kan vara att i den fysiska planeringen se till att undvika att fordon behöver backa eftersom det utgör en stor olycksrisk.

Å andra sidan kan fler insamlingsplatser i samband med bostadsmiljöer samtidigt medföra att färre privata bilresor behöver göras för att lämna avfall, då man istället kan gå eller cykla till platser i närheten av bostaden. Detta tillsammans med effekterna av målsättningen År 2020 är avfallstransporterna fossilbränslefria, kan bidra till minskade utsläpp och en bättre miljö som på längre sikt främjar barns fysiska hälsa.

8.2.3 Ökad transparens och kommunikation i avfallskedjan

I kommunikationskampanjer med syfte att öka kunskapen om avfallshantering och hållbar konsumtion samt öka förtroendet för avfallskedjan, är det viktigt att ta hänsyn till barns möjlighet att ta till sig informationen. Genom att informera och motivera till hållbar konsumtion, sortering, återvinning och återbruk främjas en hållbar resursanvändning och en bättre miljö, vilket på lång sikt är positivt för barns fysiska hälsa – både lokalt och globalt. Barns tillgång till information och kunskap främjar också deras delaktighet i samhället och möjlighet till att känna förtroende för avfallskedjan.

Barn kan spela en viktig roll i kommunikationsarbetet eftersom möjligheterna att kommunicera med denna grupp ökar, då den är tydligt avgränsad och att det därför finns andra vägar och möjlighet till mer återkoppling än till många andra grupper. Denna grupp kan inom skolväsendet få utbildning med platsbesök och kontakt med människor som arbetar med avfall- och miljöfrågor på olika nivåer. Väl genomfört kan detta skapa förståelse och ringar på vatten effekt och buskapet kan nå vidare till andra grupper i samhället.

Transparens genom kvalitets- och kontrollarbete inom avfallskedjans alla delar är viktigt ur ett barnperspektiv globalt, där det behöver kunna säkerställas att vårt avfall inte hamnar på soptippar i andra länder där barn arbetar för att leta värdefulla material i avfallet.

8.3 SAMLAD BEDÖMNING

I Regeringens barnpolitiska mål är några nyckelfaktorer att se till barns ekonomiska och materiella standard, bästa möjliga hälsa, god utbildning, trygghet, minskade olycksfall samt barns delaktighet i samhället med medbestämmande och tillgång till information, fritid och lek. Avfallsplanens mål kan få konsekvenser som främjar de flesta av dessa aspekter. Genom hållbar konsumtion kan barns materiella och ekonomiska standard påverkas positivt. Med minskade avfallsmängder, ökat återbruk, ökad återvinningsgrad, minskad nedskräpning och fossilfria transporter förbättras miljön och klimatet, vilket påverkar barns fysiska hälsa positivt både idag och i framtiden. God tillgänglighet till och utformning av platser för avfallshantering kan främja barns tillgång till god utbildning, trygghet, delaktighet, medbestämmande samt tillgång till information. Målen skulle kunna medföra negativa effekter genom minskad tillgång till platser för fritid och lek om dessa platser tas i anspråk för avfallshantering, samt ge ökade bullerstörningar, luftföroreningar och olycksrisker i och med ökade avfallstransporter i barns boendemiljöer.

Med en genomtänkt planering av platser för insamling och återbruk kan negativa konsekvenser för barn minimeras och positiva förstärkas genom att i genomförandet främja barns trygghet, säkerhet utan olyckor, delaktighet samt tillgång till information och kunskap. Att planera på ett sätt som är bra för barn medför dessutom samtidigt att det generellt är bra för alla, genom att det med barnen i fokus blir god tillgänglighet både fysiskt och informativt.

9 Miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning för Ystads kommuns avfallsplan

9.1 SAMMANFATTNING

Enligt Miljöbalken ska varje kommun ha en avfallsplan som syftar till att ta fram mål och åtgärder för hur avfallens mängd och farlighet ska minska. Den här avfallsplanen sträcker sig till och med år 2020 och har därmed samma målår som Ystads kommuns miljöprogram.

Ystads kommun är en av 14 kommuner som är delägare i det kommunala avfallsbolaget Sysav. Tillsammans har Ystads kommun, de övriga delägarkommunerna och Sysav formulerat tre gemensamma fokusområden med tillhörande effektmål:

Fokusområde 1: *Hållbar konsumtion för minskade avfallsmängder*

Effektmål:

- År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än år 2015
- År 2020 är den totala mängden textilavfall i restavfallet halverad jämfört med år 2015

Fokusområde 2: *Hållbar sortering med ökad återvinning*

Effektmål:

- År 2018 är 50 procent av matavfallet utsorterat och behandlat biologiskt så att växtnäring och energi tagits tillvara, år 2020 är nivån ännu högre
- År 2020 är mängden förpackningar och tidningar i restavfallet halverad för respektive material jämfört med år 2015
- År 2020 är nedskräpningen mindre än år 2016

Fokusområde 3: *Hållbar hantering för renare miljö*

Effektmål:

- År 2020 är mängden farligt avfall i restavfallet noll
- År 2020 är avfallstransporterna fossilbränslefria
- År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan större än år 2016

För varje effektmål finns det beskrivningar hur uppföljningen ska ske.

Kommunens ansvar för avfallshantering omfattar primärt hushållsavfall och målen är därför i huvudsak inriktade på det området. Samtidigt kan inte kommunens avfallsverksamhet på egen hand uppnå målen i avfallsplanen utan samarbete med andra förvaltningar, avfallsentreprenörer, privata företag, andra organisationer och intresseorganisationer vilket är en förutsättning för att skapa långsiktig förändring.

Avfallsplanens mål inverkar framför allt på sex av de nationella miljömålen, framför allt *God bebyggd miljö* men också *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft*, *Bara naturlig försurning*, *Giftfri miljö* och *Ingen övergödning*.

Avfallsplanens miljöpåverkan är till den övervägande delen positiv eftersom det avfall som förebyggs minskar miljöpåverkan på samtliga miljömål. Arbetet med att förebygga avfall måste göras av många olika aktörer och kommunen har en begränsad möjlighet att uppnå en mätbar effekt i det arbetet under avfallsplanens giltighet. Det förebyggande arbetet är ändå mycket viktigt och nödvändigt, eftersom kommunen behöver föregå med gott exempel genom att visa att det är möjligt att göra på andra sätt än idag och berätta hur det är möjligt att göra.

Flera av målen handlar om att sortera avfallet på ett bättre sätt än idag, vilket ger ökade möjligheter för såväl återanvändning som återvinning. På så sätt är det möjligt att förflytta sig uppåt i avfallshierarkin och miljöpåverkan från avfallsbehandlingsledet minskar. Genom materialåtervinning minskar behovet av jungfruliga råvaror och därmed blir miljöpåverkan mindre även i materialutvinningsledet. Med återanvändning kan nya produkter ersättas av befintliga och då minskar även miljöpåverkan från tillverkningsledet. Med utsortering av matavfall och separat behandling av matavfallet genom rötning med biogasutvinning kan matavfallets innehåll av både energi och näring tas tillvara. Energin blir till biogas som kan ersätta fossila bränslen och näringen blir biogödsel som kan återföras till åkermark och därmed ersätta jordförbättringsmedel. Det avfall som kan gå till återanvändning eller materialåtervinning istället för att förbrännas genererar en positiv miljövinst när slaggmängderna och utsläppen från avfallsförbränningsanläggningarna minskar.

Ökade återanvändning och återvinning kräver välplanerade fysiska utrymmen i hela hanteringskedjan – från utrymmen i den egna bostaden och vid fastigheten, till plats för anläggningar där material och avfall kan hanteras och behandlas. Det fysiska utrymmet i tätbebyggda områden är ofta begränsat och ska betjäna olika intressen, utrymmen för avfallshantering måste därför prioriteras. Miljöpåverkan av markanvändningen är beroende på var marken är belägen och vad den alternativa användningen är. En ökad täthet av samlingsplatser kräver också god planering för att göra transportarbetet så litet som möjligt och för att de transporter som alstras ska ha så liten miljöpåverkan som möjligt. Ökad närhet med fler samlingsplatser kan minska mängden transporter med privata fordon eftersom fler invånare då har insamlingen på gång- eller cykelavstånd, samtidigt som de transporter som utförs på uppdrag av avfallsverksamheten kan göras med högt ställda miljökrav när det gäller miljöklassning och bränsleanvändning.

9.2 INLEDNING

Föreliggande avfallsplan för Ystads kommun ersätter avfallsplanen som antogs 2011. Syftet med avfallsplanen är att, i enlighet med lagstiftningen, ta fram ”uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet”.

Enligt miljöbalken 6 kap ska en miljöbedömning utföras för planer som kan antas medföra betydande miljöpåverkan (SFS 1998:808). Syftet med avfallsplanens miljöbedömning är dels att kontrollera att inget väsentligt förbises i avfallsplanen och dels att belysa den miljöpåverkan som planen kan ge upphov till. Avfallsplanen för Ystads kommun innehåller mål som ska minska avfallsmängderna och göra avfallet mindre farligt vilket innebär förändringar i arbetssätt inom och mellan olika aktörer, som kommunens förvaltningar, privata bolag och andra organisationer. Avfallsplanens mål påverkar stadens planeringsprocesser och den fysiska utformningen av bebyggelsen. Därmed kan avfallsplanen anses medföra en betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning behöver göras.

9.3 AVFALLSPLANENS INNEHÅLL

Avfallsplanen sträcker sig till och med år 2020 och därmed har den samma målar som Ystads kommuns miljöprogram. Avfallsplanen innehåller:

- Tre fokusområden med tillhörande åtta effektmål som är gemensamma för det gemensamägda kommunala bolaget Sysav och dess övriga 13 ägarkommuner
- Beskrivning av hur åtgärder kommer att beslutas och uppföljning av mål kommer att gå till
- Beskrivning av hur dagens avfallshantering ser ut i Ystads kommun, med avseende på mängder, insamling och behandling
- Översiktligt bild över avfallshanteringen i Sysavregionen
- Översiktlig uppföljning av Ystads kommuns tidigare avfallsplan, vilka mål som den innehöll och bedömning av om och hur dessa har uppnåtts

- Beskrivning av andra förhållanden som påverkar inriktningen på mål och åtgärder, som lagstiftning, nationella, regionala och lokala mål som berör avfallsområdet samt kommunala planer som översiktsplan och miljöprogram
- Sammanställning från enkät om framtidens avfallshantering i kommunen och regionen, där tjänstemän och politiker i kommunen och regionen har tillfrågats
- Sammanställning från workshop om framtidens avfallshantering i Ystads kommun, med bland annat politiker och representanter från kommunala förvaltningar, avfallsentreprenörer, fastighetsägare, näringslivet och intresseorganisationer
- Sammanställning från workshop med barn i skolåldern om framtidens avfallshantering
- Belysande av barnperspektivet med utgångspunkt i avfallsplanens effektmål
- Uppgifter om anläggningar inom kommunen för återvinning och bortskaffande av avfall, samt uppgifter om nedlagda deponier
- Förslag till åtgärder och handlingsplaner för Ystads kommun 2016-2020

Avfallsplanens tre fokusområden med tillhörande effektmål är:

Fokusområde 1: *Hållbar konsumtion för minskade avfallsmängder*

Effektmål:

- År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än år 2015
- År 2020 är den totala mängden textilavfall i restavfallet halverad jämfört med år 2015

Fokusområde 2: *Hållbar sortering med ökad återvinning*

Effektmål:

- År 2018 är 50 procent av matavfallet utsorterat och behandlat biologiskt så att växtnäring och energi tagits tillvara, år 2020 är nivån ännu högre
- År 2020 är mängden förpackningar och tidningar i restavfallet halverad för respektive material jämfört med år 2015
- År 2020 är nedskräpningen mindre än år 2016

Fokusområde 3: *Hållbar hantering för renare miljö*

Effektmål:

- År 2020 är mängden farligt avfall i restavfallet noll
- År 2020 är avfallstransporterna fossilbränslefria
- År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan större än år 2016

Under respektive effektmål beskrivs hur uppföljning ska ske och exempel på åtgärder som kan bidra till att uppnå målen.

Kommunens ansvar för avfallshantering omfattar primärt hushållsavfall och målen är därför i huvudsak inriktade på det området. Samtidigt kan inte kommunens avfallsverksamhet på egen hand uppnå målen i avfallsplanen utan samarbete med andra förvaltningar, avfallsentreprenörer, privata företag, andra organisationer och intresseorganisationer vilket är en förutsättning för att skapa långsiktig förändring.

9.4 AVGRÄNSNINGAR OCH ALTERNATIV

Avfallsplanen för Ystads kommun innehåller mål som innebär förändringar i arbetssätt inom och mellan olika aktörer, som kommunens förvaltningar, privata bolag och andra organisationer. Avfallsplanens mål påverkar också stadens planeringsprocesser och den fysiska utformningen av bebyggelsen. Därmed kan avfallsplanen anses medföra en betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning behöver göras.

9.4.1 Nollalternativ

I en miljökonsekvensbeskrivning ska ett nollalternativ finnas, för att möjliggöra en jämförelse av konsekvenserna av den föreslagna åtgärden med att inte göra någon planerad förändring.

Ett nollalternativ för en avfallsplan är de konsekvenser som skulle uppstå om en ny avfallsplan med tillhörande mål inte skulle antas. Det skulle innebära att avfallshanteringen i Ystads kommun skulle fortsätta utvecklas, men utan att verksamheten har en hos andra aktörer som kommunen är beroende av, långsiktig och förankrad målbild. Det skulle i sin tur medföra större risk för kortsiktiga beslut, svårigheter för den kommunala avfallsverksamheten att samverka i det strategiska arbetet med andra kommunala förvaltningar och en otydlighet i kommunikationen med invånare och verksamheter. I Ystads kommun, med en ökande befolkning, blir konsekvenserna dessutom ännu större med risk för ännu snabbare ökande avfallsmängder. Sammantaget skulle risken vara att gå miste om den strategiska kraft som avfallsplanering innebär när det gäller att arbeta för långsiktig förändring för att minska avfallsmängderna och avfallets farlighet i Ystads kommun. Att inte ha en giltig avfallsplan innebär också att miljöbalken 15 kap inte efterföljs.

9.5 SAMRÅD UNDER ARBETET MED ATT TA FRAM AVFALLSPLANEN

Arbetet med avfallsplanen har gjorts av en projektgrupp med deltagare från flera kommunala förvaltningar. Stora delar av arbetet med att ta fram gemensamma regionala fokusområden och effektmål har utförts i en regional projektgrupp tillsammans med representanter från Sysav och övriga 13 ägarkommuner.

En central del av arbetet har också varit att engagera en bredd av aktörer som är verksamma inom respektive kommun, exempelvis kommunala politiker samt representanter från kommunala förvaltningar, avfallsentreprenörer, fastighetsägare, näringsliv, handel, föreningar och intresseorganisationer. Synpunkter från dessa aktörer har fångats in genom enkät och workshop med framtidens avfallshandling i fokus. Det har även genomförts en barndialog på regional nivå. Syftet har varit att fånga upp synpunkter och information från så många intressenter som möjligt tidigt i arbetet och ha det som en utgångspunkt för avfallsplanens innehåll. De framkomna idéerna och förslagen har påverkat utformningen av fokusområden och effektmål.

Länsstyrelsen i Skåne har varit informerad om arbetet med avfallsplanen för Ystads kommun under projektets gång.

Avfallsplanen med tillhörande miljöbedömning kommer att ställas ut för allmänheten och gå ut på remiss till berörda parter och kommer sedan att antas av kommunfullmäktige.

9.6 MILJÖPÅVERKAN

Till grund för miljöbedömningen och miljökonsekvensbeskrivningen ligger framför allt de nationella miljö kvalitetsmålen, Länsstyrelsen i Skåne läns åtgärdsprogram, Region Skånes miljömål samt övrig omvärldsanalys som arbetet med framtagningen av avfallsplanen har inneburit.

9.6.1 Nulägesbeskrivning

Ystads kommun hade år 2014 cirka 28 000 invånare, de flesta boende i tätorten Ystad. Antalet hushåll uppgår till drygt 12 500, varav 54 procent bor i en- och tvåbostadshus och 46 procent bor i flerbostadshus. Befolkningsutvecklingen förväntas vara positiv under kommande år och 2017 beräknas kommunens invånarantal uppgå i 31 000 stycken. Verksamhetsgrenarna som dominerar är privata och offentliga tjänster, handel, kommunikation och tillverkningsindustri. Största arbetsplatsen är Ystads kommun, följt av Polykemi och Vossloh Nordic Switch Systems. I nedanstående tabell presenteras hur mycket hushållsavfall, det vill säga avfall som kommunen ansvarar för att samla in och behandla, som samlades in under 2014.

Tabell 6 Förteckning över insamlad mängd för olika avfallsslag som innefattas i kommunens ansvar.

Avfallsslag	Insamlad mängd 2014 (ton)	Insamlad mängd per invånare 2014 (kg)
Kärl- och säckavfall, inklusive matavfall	8144	257
Grovavfall	7908	250
Matavfall	1057	33
Slam från enskilda anläggningar	5,5	0,17
Fettavskiljar slam och fett/matolja från hushåll, restauranger och storkök	57	1,8
Farligt avfall	85	2,7

För avfallsslag som inte omfattas av kommunens ansvar är det svårare att få fram underlag, men av nedanstående tabell framgår bland annat vilka mängder av olika förpackningsslag som samlades in under 2014.

Tabell 7 Förteckning över insamlad mängd för olika avfallsslag som omfattas av producentansvar.

Avfallsslag	Insamlad mängd 2014 (ton)	Insamlad mängd per invånare 2014 (kg)
Returpapper	870	28
Wellpapp- och kartongförpackningar	383	12
Plastförpackningar	172	5,4
Träförpackningar	-	-
Metallförpackningar	49	1,6
Glasförpackningar	584	18
Däck	230	7,3
El-avfall	510	16
Bärbara batterier	5,6	0,18
Bilbatterier	15,2	0,48
Bilar	-	-
Läkemedel	-	-

Hur merparten av hushållsavfallet som omhändertogs 2014 behandlades i Ystads kommun framgår i nedanstående tabell. Under 2014 skedde merparten av behandlingen genom förbränning med el- och värmeutvinning, men även biologisk behandling av trädgårdsavfall och behandling av matavfall i biogasanläggning svarar även för betydande delar av behandlingen.

Tabell 8 Förteckning över hushållsavfallsmängder per behandlingsmetod.

Behandlingsmetod	Mängd 2014 (ton)	9.6.2 B eaktan de av nation
Kärl- och säckavfall till förbränningsanläggning	7087	
Trädgårdsavfall till förbränningsanläggning	279	
Matavfall till central biogasanläggning	1057	
Trädgårdsavfall till central biologisk behandling	2173	
Matavfall som komposteras i en- och tvåfamiljshus	25	

ella miljö kvalitetsmål

Utgångspunkten för den här miljökonsekvensbeskrivningen har varit att relatera den inverkan avfallsplanens mål har på de 16 nationella miljömålen.

1. Begränsad klimatpåverkan	9. Grundvatten av god kvalitet
2. Frisk luft	10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
3. Bara naturlig försurning	11. Myllrande våtmarker
4. Giftpri miljö	12. Levande skogar
5. Skyddande ozonskikt	13. Ett rikt odlingslandskap
6. Säker stråkmiljö	14. Storslagen fjällmiljö
7. Ingen övergödning	15. God bebyggd miljö
8. Levande sjöar och vattendrag	16. Ett rikt växt- och djurliv

Miljömålen har använts som riktmärken i det svenska miljöarbetet sedan 1999. Avfallshanteringen är en del av målet *God bebyggd miljö*, men åtgärder inom avfallsområdet påverkar även möjligheterna

att nå miljömålen för *Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö* och *Ingen övergödning*.

För att nå miljömålen i Skåne Län och ett hållbart Skåne har Länsstyrelsen i Skåne framarbetat ett regionalt åtgärdsprogram. I åtgärdsprogrammet finns de 15 strategiskt viktigaste åtgärderna samlade under de fem största utmaningarna i länet, där nummer 1 och 5 är särskilt relevanta ur ett avfallsperspektiv:

1. Hållbara transporter i Skåne

- Ökad andel kollektivtrafikresande
- Stärkt kollektivtrafik genom utvecklad översiktsplanering
- Ökad andel fossilbränslefri uppvärmning, el och transporter

2. Hänsyn till Skånes hav, sjöar och vattendrag

- Hänsyn till klimatförändringar i fysisk planering
- Minskat näringsläckage och utsläpp av miljögifter till vatten

3. Hushållning med Skånes mark- och vattenresurser

- Begränsad exploatering av åkermark
- Framtagande av vatten- och avloppsvattenplaner
- Skydd av kommunala och större privata dricksvattentäkter

4. Skydd av Skånes natur- och kulturvärden

- Skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer
- Värdestrakter och landskapsperspektiv i fokus
- Kompensationsåtgärder för att ersätta förlorade natur- och kulturvärden
- Säkerställande av tillgången till allemansrättslig mark

5. Hållbar konsumtion i Skåne

- Miljö- och sociala krav i offentlig upphandling
- Information för en giftfri vardag
- Minskning av avfallsmängden

Förutom Länsstyrelsen i Skåne Läns miljömål har Region Skåne framarbetat ett miljöstrategiskt program med sju prioriterade insatsområden, där flera berör avfallsområdet:

- Hållbara transporter i Skåne
- Attraktiva och välbesökta natur- och rekreationsområden i Skåne
- Friskt och livskraftigt hav och vatten i Skåne
- Hållbar stadsutveckling i Skåne
- Hållbart och produktivt jord- och skogsbruk inklusive livsmedelssektor i Skåne
- Hållbart energisystem i Skåne
- Klimatneutralt Skåne

Som ett komplement till miljöbalken och annan avfallslagstiftning har Sveriges nationella avfallsplan framarbetats. Den nationella avfallsplanen ska även bidra till att uppfylla de nationella

miljökvalitetsmålen och innehåller fem prioriterade områden, där två av dessa är *Hushållens avfall* och *Resurshushållning i livsmedelskedjan*. Särskilt viktiga underkategorier till *Hushållens avfall* är: Återanvändning, Textilier, Materialåtervinning och insamling, Elavfall och batterier samt Nedskräpning. Särskilt viktiga underkategorier till *Resurshushållning i livsmedelskedjan* är: Minskat matavfall, Återvinning av växtnäring och energi från matavfall samt Återvinning av näring ur avlopp. Sverige har även ett avfallsförebyggande program som innehåller fyra fokusområden för arbetet med att förebygga avfall, dessa är: *Mat, Textil, Elektronik* samt *Byggande och rivning*.

Det finns dessutom nationella etappmål som är särskilt relevanta för avfallsområdet:

Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan: Etappmålet innebär att insatser ska vidtas så att resurshushållningen i livsmedelskedjan ökar genom att minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara senast 2018.

Ökad resurshushållning i byggsektorn: Insatser ska vidtas så att minst 70 viktprocent av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall förbereds för återanvändning, materialåtervinning eller annat materialutnyttjande. Etappmålet ska vara uppnått år 2020.

9.6.3 Miljöpåverkan från avfallsplanens fokusområde 1: Hållbar konsumtion för minskade avfallsmängder

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än år 2015.

Effekt målets konsekvenser för de nationella miljömålen

Genomförande av effekt målet bedöms på ett betydande sätt kunna bidra till:

- *Samtliga miljömål*
- *Effekt målet ligger även i linje med utmaning nummer 5, Hållbar konsumtion i Skåne, i det regionala åtgärdsprogrammet, då en minskning av den totala mängden hushållsavfall ger förutsättningar för åtgärder som Minskning av avfallsmängden*
- *Effekt målet bidrar även till Region Skånes miljömål Klimatneutralt Skåne, eftersom en minskning av den totala mängden hushållsavfall även bidrar till att minska Skånes klimatpåverkan*
- *Effekt målet bidrar även till samtliga underkategorier i avfallsplanens prioriterade område Hushållens avfall*
- *Effekt målet bidrar även till det nationella avfallsförebyggande programmets fokusområden Mat, Textil och Elektronik*

Eftersom de totala hushållsavfallsmängderna ska minska innebär effekt målet indirekt förebyggande av avfall. Att förebygga avfall innebär även att arbeta i riktning mot det översta steget i EUs avfallshierarki, vilket ger en positiv miljöpåverkan och därmed en positiv påverkan på samtliga av de nationella miljömålen. Effekt målet innebär även en minskning av antalet avfallstransporter, vilket är ett positivt bidrag till flera av miljömålen.

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden textilavfall i restavfallet halverad jämfört med år 2015.

Effekt målets konsekvenser för de nationella miljömålen

Genomförande av effekt målet bedöms på ett betydande sätt kunna bidra till:

- *God bebyggd miljö*
- *Begränsad klimatpåverkan*
- *Giftfri miljö*

- *Ettappmålet bidrar även till Region Skånes miljömål Klimatneutralt Skåne*
- *Effektmålet bidrar även till underkategorin Textilier i avfallsplanens prioriterade område Hushållens avfall*
- *Effektmålet bidrar även till det nationella avfallsförebyggande programmens fokusområde Textil*

En minskning av mängden textilavfall i restavfallet innebär att mängden textil som återanvänds eller materialåtervinns måste öka. Det innebär även en minskning av den resursanvändning som produktionen av textil ger upphov till, gällande vatten-, energi- och kemikalieanvändning samt klimatpåverkande utsläpp, vilket ger en positiv miljöpåverkan. Materialåtervinning av textilier kan medföra att ohälsosamma ämnen som återfinns i textilierna återvinns och inte försvinner ur kretsloppet, vilket kan ge negativ miljöpåverkan. Däremot bedöms den negativa miljöpåverkan från återvinning av ohälsosamma ämnen vara lägre än den positiva miljöpåverkan som en minskad nyproduktion av textilier skulle medföra.

Om textilavfallet ska materialåtervinnas krävs sorterings- och återvinningsanläggningar samt utrymme vid eller i bostäder och verksamheter för utsortering av textilt avfall. Ytorna som då tas i anspråk för det ändamålet kan medföra olika stor miljöpåverkan beroende på vilken lokalisering som är aktuell.

9.6.4 Miljöpåverkan från avfallsplanens fokusområde 2: Hållbar sortering med ökad återvinning

Effektmål: År 2018 är 50 procent av matavfallet utsorterat och behandlat biologiskt så att växtnäring och energi tagits tillvara, år 2020 är nivån ännu högre.

Effektmålets konsekvenser för de nationella miljömålen

Genomförande av effektmålet bedöms på ett betydande sätt kunna bidra till:

- *God bebyggd miljö*
- *Begränsad klimatpåverkan*
- *Frisk luft*
- *Ingen övergödning*
- *Effektmålet ligger även i linje med utmaning nummer 1 i det regionala åtgärdsprogrammet, Hållbara transporter i Skåne, då ökad matavfallsbehandling ger förutsättningar för åtgärder som Ökad andel fossilbränslefri uppvärmning, el och transporter*
- *Effektmålet bidrar även till uppfyllandet av Region Skånes miljömål Hållbart och produktiv jord- och skogsbruk inklusive livsmedelssektor i Skåne, Hållbart energisystem i Skåne och Hållbara transporter i Skåne*
- *Effektmålet bidrar även till underkategorierna Minskat matavfall och Återvinning av växternäring och energi från matavfall, i avfallsplanens prioriterade område Resurshushållning i livsmedelskedjan*
- *Effektmålet bidrar även till uppfyllandet av det nationella etappmålet Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan*
- *Effektmålet bidrar även till det nationella avfallsförebyggande programmens fokusområde Mat*

Genom att sortera ut matavfall för biologisk behandling är det möjligt att återvinna den energi och näring som finns i matavfallet, vilket har en positiv miljöpåverkan. När matavfallet rötas kan det bli

till biogas, vilket kan användas som bränsle istället för fossila bränslen. Den näringsrika restprodukten efter rötningsprocessen kan användas som biogödsel på åkermark och därmed ersätta konstgödsel.

Vid utsortering av matafall krävs det fysiskt utrymme, både i bostäder, hos verksamheter som hanterar livsmedel, platser för insamlingskärl eller insamlingsbehållare, samt för- och slutbehandlingsytor. Beroende på vald lokalisering kan markanvändningen resultera i olika stor miljöpåverkan.

Effekt mål: År 2020 är mängden förpackningar och tidningar i restavfallet halverade för respektive material jämfört med år 2015.

Effekt målets konsekvenser för de nationella miljömålen

Genomförande av effekt målet bedöms på ett betydande sätt kunna bidra till:

- *God bebyggd miljö*
- *Begränsad klimatpåverkan*
- *Frisk luft*
- *Giftfri miljö*
- *Effekt målet går även i linje med Region Skånes miljömål Klimatneutralt Skåne*
- *Effekt målet bidrar även till underkategorierna Återanvändning och Materialåtervinning och insamling, i avfallsplanens prioriterade område Hushållens avfall*

Effekt målet innebär att mängden förpackningar och tidningar som materialåtervinns måste öka samt att mängden förpackningar och tidningar som förbränns i förbränningsanläggningar kommer att minska. Minskad förbränning medför en minskning av utsläpp från förbränningsanläggningar orsakade av den här typen av avfall. Ökad materialåtervinning av förpackningar och tidningar innebär även ett minskat uttag av jungfruliga råvaror och en minskad energiåtgång i produktionen.

För ökad materialåtervinning av tidningar och förpackningar kan ytor för insamlingskärl eller insamlingsbehållare i och vid bostäder eller verksamheter komma att tas i anspråk. Även för- och slutbehandlingsytor kan komma att tas i anspråk. Beroende på vald lokalisering kan markanvändningen resultera i olika stor miljöpåverkan.

Effekt mål: År 2020 är nedskräpningen mindre än år 2016.

Effekt målets konsekvenser för de nationella miljömålen

Genomförande av effekt målet bedöms på ett betydande sätt kunna bidra till:

- *God bebyggd miljö*
- *Giftfri miljö*
- *Effekt målet bidrar även till Region Skånes miljömål: Attraktiva och välbesökta natur- och rekreationsområden i Skåne, Friskt och livskraftigt hav och vatten i Skåne och Hållbar stadsutveckling i Skåne*
- *Effekt målet bidrar även till underkategorin Nedskräpning i avfallsplanens prioriterade område Hushållens avfall*

Genom att minska nedskräpningen minskar även risken att farliga eller icke-önskvärda ämnen inte tas om hand och behandlas på ett riktigt sätt samt att avfall hamnar direkt i naturen. En minskad

nedskräpning bidrar även till renare natur- och rekreationsområden vilket ger en positiv miljöpåverkan.

För att minska nedskräpningen krävs bland annat ökad tillgänglighet för att kunna lämna olika avfallslag i offentliga miljöer. Det innebär att ytor tas i anspråk samt att resurser krävs för att tömma och transportera bort avfallet. Den ökade tillgängligheten kan ge olika stor miljöpåverkan, beroende på vilka ytor som tas i anspråk, samt hur det insamlade avfallet transporteras, vilka drivmedel som används och hur avfallet behandlas.

9.6.5 Miljöpåverkan från avfallsplanens fokusområde 3: Hållbar hantering för en renare miljö

Effekt mål: År 2020 är mängden farligt avfall i restavfallet noll.

Effekt målets konsekvenser för de nationella miljömålen

Genomförande av effekt målet bedöms på ett betydande sätt kunna bidra till:

- *God bebyggd miljö*
- *Giftfri miljö*
- *Effekt målet ligger även i linje med utmaning nummer 5, Hållbar konsumtion i Skåne, i Skånes regionala åtgärdsprogram, eftersom en minskning av farligt avfall i restavfallet ger förutsättningar för åtgärder som Information för en giftfri vardag*
- *Effekt målet bidrar även till underkategorin Materialåtervinning och insamling i avfallsplanens prioriterade område Hushållens avfall*

Då mängden farligt avfall i restavfallet är noll innebär det att mängden rester från farligt avfall som finns i energiåtervinningens förbränningsaska minskar. Det i sin tur medför att utsläpp från förbränningsanläggningar till följd av okontrollerad förbränning av farligt avfall kommer att minska. Det minskar även risken för olyckor såsom bränder under förbränningsprocessen, eftersom en del av det farliga avfallet är brandfarligt eller explosivt. Om det farliga avfallet sorteras ut och samlas in på rätt sätt minskar även risken för att farligt avfall dumpas eller läcker ut i miljön.

För att mängden farligt avfall i restavfallet ska vara noll kan det komma att krävas ökade insamlingsmöjligheter för hushållen, vilket då även innebär att ytor kan komma att tas i anspråk, i och vid bostäder, vilket kan medföra olika stor miljöpåverkan beroende på val av lokalisering. Det är även möjligt att transporter för vidare behandling och slutförvaring av det farliga avfallet kan komma att öka. Miljöpåverkan från transporter kan medföra olika stor miljöpåverkan beroende på antalet transporter och valt drivmedel för insamlingsfordon.

Effekt mål: År 2020 är avfallstransporterna fossilbränslefria.

Effekt målets konsekvenser för de nationella miljömålen

Genomförande av effekt målet bedöms på ett betydande sätt kunna bidra till:

- *God bebyggd miljö*
- *Begränsad klimatpåverkan*
- *Frisk luft*
- *Bara naturlig försurning*
- *Ingen övergödning*

- *Effekt målet ligger även i linje med utmaning nummer 1, Hållbara transporter i Skåne, i det regionala åtgärdsprogrammet då effekt målet ger förutsättningar för åtgärder som ökad andel fossilbränslefria transporter*
- *Effekt målet bedöms även bidra till Region Skånes miljömål Hållbara transporter i Skåne, Friskt och livskraftigt hav och vatten i Skåne och Klimatneutralt Skåne*

Ett genomförande av effekt målet bidrar till förbättrad luftkvalitet i samhällen, städer och på landsbygden. De utsläpp av partiklar, kväveoxider och organiska ämnen som fossila drivmedel ger upphov till kommer att minska, vilket medför förbättrad luftkvalitet och då även förbättrad hälsosituation för medborgarna. Det innebär även att mängden försurande och övergödande ämnen såsom svaveldioxid och kväveoxid kommer att minska, samt även utsläpp av växthusgaser som koldioxid, vilket minskar avfallssektorns klimatpåverkan.

Fossilbränslefria avfallstransporter innebär att avfallstransporterna måste köras på förnyelsebara bränslen som exempelvis biogas eller el. Andra förnyelsebara bränslen som kan komma att vara aktuella att använda är drivmedel producerade av raps eller etanol. Utökad användning av elbilar innebär att ytor för exempelvis laddningsstationer kan komma att behöva tas i anspråk. På samma sätt kan biogasdrivna fordon medföra att biogasproduktionen måste öka samt att nya biogasanläggningar och tankställen för biogas behöver upprättas. För ett utökat antal fordon med drivmedel som raps eller etanol kan en utökning av de ytor där drivmedelen odlas komma att krävas. En sådan utökning kan konkurrera med livsmedelsproduktion eller annan typ av markanvändning. Beroende på vilka ytor som tas i anspråk kan det medföra olika stor miljöpåverkan.

Effekt mål: År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan större än år 2016.

Effekt målets konsekvenser för de nationella miljömålen

Genomförande av effekt målet bedöms på ett betydande sätt kunna bidra till:

- *God bebyggd miljö*
- *Begränsad klimatpåverkan*
- *Frisk luft*
- *Bara naturlig försurning*
- *Giftfri miljö*
- *Ingen övergödning*
- *Effekt målet ligger även i linje med utmaning 1, Hållbara transporter i Skåne och utmaning 5, Hållbar konsumtion i Skåne, i Skånes regionala åtgärdsprogram eftersom målet ger förutsättningar för samtliga åtgärder som tillhör dessa utmaningar*
- *Effekt målet bedöms även bidra till samtliga av Region Skånes miljömål*
- *Effekt målet bidrar även till samtliga underkategorier i avfallsplanens prioriterade område Hushållens avfall, samt underkategorin Minskat matavfall i det prioriterade området Resurshushållning i livsmedelskedjan*
- *Effekt målet bedöms även bidra till de nationella etappmålen Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan och Ökad resurshushållning i byggsektorn*
- *Effekt målet bidrar även till det nationella avfallsförebyggande programmets fokusområden Mat, Textil, Elektronik samt Byggnad och rivning*

Ett ökat förtroende för avfallskedjan innebär en ökad vilja hos intressenter att agera i linje med avfallsplanens mål i stort. Det medför i sin tur en positiv påverkan på flera miljömål. Ett ökat

förtroende för avfallskedjan kan leda till bättre utfall på informationsinsatser med minskade avfallsmängder och ökad sortering som följd. Det kan även innebära ett bättre utfall från kommunen och övriga i avfallsbranschen.

9.6.6 Samlad bedömning av avfallsplanens miljöpåverkan

I tabellen nedan är avfallsplanens effektmål uppställda i en bedömning av huruvida de kan sägas ha en betydande miljöpåverkan eller inte.

Tabell 9 Bedömning av avfallsplanens miljöpåverkan.

Avfallsplanens effektmål	Betydande miljöpåverkan	Kommentar
<i>Fokusområde 1: Hållbar konsumtion för minskade avfallsmängder</i>		
År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än år 2015	Ja	Effektmålet innebär att återanvändning och materialåtervinning kan komma att öka, vilket minskar miljöpåverkan i flera led.
År 2020 är den totala mängden textilavfall i restavfallet halverad jämfört med år 2015	Ja	Effektmålet har en positiv miljöpåverkan eftersom ökad mängd återanvänd och materialåtervunnen textil, vilket minskar miljöpåverkan i flera led.
<i>Fokusområde 2: Hållbar sortering med ökad återvinning</i>		
År 2018 är 50 procent av matavfallet utsorterat och behandlat biologiskt så att växtnäring och energi tagits tillvara, år 2020 är nivån ännu högre	Ja	Ökad behandling av matavfall innebär att energin i matavfallet kan tas tillvara, vilket medför en positiv miljöpåverkan.
År 2020 är mängden förpackningar och tidningar i restavfallet halverad för respektive material jämfört med år 2015	Ja	Effektmålet innebär att återanvändning och materialåtervinning av tidningar och förpackningar ska öka, vilket medför en positiv miljöpåverkan i flera led.
År 2020 är nedskräpningen mindre än år 2016	Nej	Uppfyllande av effektmålet kommer att medföra en positiv miljöpåverkan, men inte av betydande karaktär. En ökad medvetenhet och ett ökat engagemang leder dock till minskad nedskräpning både på land och till havs och leder därmed till en positiv miljöpåverkan.
<i>Fokusområde 3: Hållbar hantering för renare miljö</i>		
År 2020 är mängden farligt avfall i restavfallet noll	Ja	Effektmålet innebär en ökad utsortering, insamling och omhändertagande av farligt avfall vilket medför en positiv miljöpåverkan i flera led.
År 2020 är avfallstransporterna fossilbränslefria	Ja	Fossilbränslefria avfallstransporter innebär en positiv miljöpåverkan då mängden förnyelsebara drivmedel ökar och andelen klimatpåverkande utsläpp minskar.
År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan större än år 2016	Nej	Ökat förtroende bland intressenter bedöms medföra ett utökat engagemang för avfallsplanens mål i stort, men genererar inte någon betydande miljöpåverkan.

Positiv miljöpåverkan

Avfallsplanen som helhet syftar till att minska avfallens mängd och farlighet. Det avfall som förebyggs minskar miljöpåverkan på samtliga miljömål. Arbetet med att förebygga avfall måste utföras av många olika aktörer och kommunen har en begränsad möjlighet till att uppnå en mätbar effekt i det här arbetet under avfallsplanens giltighet. Det förebyggande arbetet är ändå mycket viktigt och nödvändigt, eftersom kommunen behöver föregå med gott exempel och både visa att det är möjligt att göra på andra sätt än idag och berätta hur det kan göras.

Flera av målen handlar om att sortera avfallet på ett bättre sätt än idag, vilket ger ökade möjligheter för såväl återanvändning som återvinning. På så sätt är det möjligt att förflytta sig uppåt i avfallshierarkin och miljöpåverkan från avfallsbehandlingsledet minskar. Genom materialåtervinning minskar behovet av jungfruliga råvaror och därmed blir miljöpåverkan mindre även i materialutvinningsledet. Med återanvändning kan nya produkter ersättas av befintliga och även miljöpåverkan från tillverkningsledet minskar. Med utsortering av matavfall och separat behandling av matavfallet genom rötning med biogasutvinning kan matavfallens innehåll av både energi och näring tas tillvara. Energin blir biogas som kan ersätta fossila bränslen och näringen blir biogödsel som kan återföras till åkermark och därmed ersätta jordförbättringsmedel.

Det avfall som kan gå till återanvändning eller materialåtervinning istället för att förbrännas genererar en positiv miljövinst när slaggmängderna och utsläppen från avfallsförbränningsanläggningarna minskar.

Ökad närhet med fler insamlingsplatser minskar mängden transporter med privata fordon eftersom fler invånare då har insamlingen på gång- eller cykelavstånd. De transporter som utförs på uppdrag av avfallsverksamheten kan göras med högt ställda miljökrav när det gäller miljöklassning och bränsleanvändning.

Negativ miljöpåverkan

Ökad återanvändning och återvinning kräver välplanerade fysiska utrymmen i hela hanteringskedjan – från utrymmen i den egna bostaden och vid fastigheten till plats för anläggningar där material och avfall kan hanteras och behandlas. Det fysiska utrymmet i tätbebyggda områden är ofta begränsat och ska betjäna olika intressen och utrymmen för avfallshantering måste därför prioriteras. Miljöpåverkan av markanvändningen är beroende på var marken är belägen och vad den alternativa användningen är.

9.7 UPPFÖLJNING OCH ÖVERVAKNING AV BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN

Ystads kommun har olika roller när det gäller avfallshanteringen i kommunen och därmed även genomförandet av avfallsplanen:

- Kommunen har ansvar enligt miljöbalken att se till att hushållsavfallet samlas in och behandlas. Kommunen är också skyldig att ta fram riktlinjer för hur det ska gå till, genom avfallsplan med föreskrifter.
- Kommunen driver egna verksamheter som ger upphov till avfall, allt ifrån kontorsverksamheter till omsorgsboenden och parkskötsel.
- Kommunen gör upphandlingar av både varor och tjänster som i sin tur ger upphov till avfall.
- Kommunen har dessutom planmonopol, det vill säga kommunen ansvarar själv för sin egen fysiska planering och hur staden ska utvecklas.
- Kommunen är markägare och har därmed makt över vilka villkor som ska gälla för markens användning.

- Kommunen är tillsynsmyndighet över verksamheter som drivs inom kommunen.

Kommunens många och olika roller gör det tydligt att behovet av samverkan är stort mellan kommunens olika förvaltningar och bolag. För att det ska vara möjligt att uppfylla avfallsplanens mål med så stor positiv miljöpåverkan som möjligt är det också viktigt med samverkan och samråd med andra offentliga aktörer, entreprenörer, privata företag, intresseorganisationer och invånarna själva. En del av hemligheten för att lyckas nå målens uppfyllelse handlar om att göra framsynta upphandlingar med tydligt ställda krav. Det är då viktigt att den som ska göra upphandlingen är medveten om vilka krav som ska ställas och varför. Att ställa krav i upphandlingar är ofta ett effektivt sätt att starta en förändringsprocess, men det förutsätter också att kraven följs upp och att ouppfyllda krav få konsekvenser. Dessa arbetsuppgifter behöver prioriteras för att avfallsplanens mål ska vara möjliga att uppnå.

Många av målen innebär ett ökat fokus på att skapa platser för att kunna lämna sitt avfall i fler avfallslag närmare bostaden än idag, eller om att avsätta ytor för att förändra eller skapa nya återvinningscentraler, återvinningsstationer eller andra platser för återbruk. För att kunna skapa sådana platser behöver avfallsverksamheten vara med i kommunens planeringsprocesser, som en av flera aktörer inom infrastruktur som måste finnas för att bygga en hållbar stad med så liten negativ miljöpåverkan som möjligt.

Ystads kommuns kommunövergripande miljöhandlingsprogram består av åtgärder som tangerar med avfallsplanen.

10 Förslag till åtgärder och handlingsplaner för Ystads kommun 2016-2020 – utifrån gemensamma fokusområden och effektmål

Ansvarig nämnd för renhållningsfrågor

Samhällsbyggnadsnämnden är ansvarig nämnd för renhållningsfrågor. Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar i projektet för att förmedla och förankra grundläggande miljöpolitiska principer.

Projektgrupp

Projektgruppen består av tjänstemän från Sysav-kommunernas organisationer för avfallshantering samt tjänstemän från Sysav och externa konsulter från Tyréns. Projektgruppsmötena har genomförts gemensamt en gång varje månad under arbetets gång med alla Sysav-kommuners lokala projektgrupper samt tjänstemän från Sysav och externa konsulter från Tyréns.

Från Sysav och Tyréns har främst följande tjänstemän och externa konsulter deltagit vid framtagandet av avfallsplanen: Kristoffer Kvernes, Sysav, Britt-Marie Fagerström och Johanna Hellsten, Tyréns

Ystads kommuns lokala projektgrupp

Miljöstrateg på Avfallsenheten har fungerat som projektledare

Ystads projektgrupp har sammanträtt regelbundet mellan projektgruppsmötena på Sysav. Ystads lokala projektgrupp har under arbetet bestått av: teknisk chef, renhållningschef, avfallsenhetens miljöstrateg, upphandlingschef, miljöinspektör Ystad-Österlenregionens miljöförbund, kostekonom, stadsarkitekt, VA chef samt miljö och Klimatstrateg

Intern referensgrupp

Den interna referensgruppen består av tjänstemän från Ystads kommuns organisation som kan ha särskilt intresse av avfallsplaneringen. Den interna referensgruppen har deltagit i en enkät, gemensam workshop och ska främst granska dokument och härvid bidra med synpunkter och erfarenheter. Den interna referensgruppen består av kommunala förvaltningar med ansvar för olika mål i avfallsplanen, representanter för fastighetsägarna, villaföreningen, naturskyddsföreningen, FTI, lokalt näringsliv, myndigheter, handikapporganisationer, pensionärsföreningar, länsstyrelsen m.fl.

Sysavs samrådsorgan och tekniska delegation

Sysavs samrådsorgan och tekniska delegation har utgjort referensgrupp vid framtagandet av inriktningsmål och delmål för Sysav-regionen.

10.1 FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER OCH HANDLINGSPLANER FÖR YSTADS KOMMUN UNDER PERIODEN

2016-2020

Utifrån fokusområdena och effektmålen har Avfallsenheten tillsammans med Ystads projektgrupp i arbetet med Avfallsplanen gemensamt tagit fram förslag till lokala åtgärder. Handlingsplaner med åtgärder för genomförande av denna avfallsplan tas fram på årlig basis.

Genom urval och prioritering av åtgärder skapas en flexibilitet där målen inte åtgärderna är i fokus.

Av handlingsplan för respektive år kommer det framgå vilka åtgärder som ska genomföras under året samt vem som ansvarar för dessa

Varje års handlingsplan följs upp och utvärderas år för år och kan över tid utvecklas och förändras.

Ansvariga för respektive åtgärd inkl. eventuella investeringar förbereds och tas upp till budgetarbetet av respektive förvaltning/nämnd. Åtgärder som berör Renhållningsordningen hämtas från miljöprogrammets handlingsplan. Handlingsplanerna som berör Renhållningsordningen sammanställs och redovisas årligen för Samhällsbyggnadsnämnden av Avfallsenheten.

10.2 SYSAVREGIONENS GEMENSAMMA FOKUSOMRÅDEN OCH MÅL 2016-2020

Det gemensamma arbetet i regionen har resulterat i tre fokusområden.

Avfallshierarkin genomsyrar fokusområdenas riktning med minskade avfallsmängder, ökad återvinning och minskad miljöpåverkan. Fokusområdena fångar också in avfallskedjans olika delar, från konsumtion och uppkomst av avfall till sortering och vidare hantering av det avfall som uppkommer.

Det gemensamma arbetet i regionen har resulterat i åtta gemensamma effektmål kopplat till fokusområdena. Effektmålen formulerar mer precist vad som ska uppnås tillsammans i Sysav-regionen och i samtliga ägarkommuner fram till 2020.

- År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än år 2015
- År 2020 är den totala mängden textilavfall i restavfallet halverad jämfört med år 2015

- År 2018 är 50 % av matavfallet utsorterat och behandlat biologiskt så att växtnäring och energi tagits tillvara, år 2020 är nivån ännu högre.
- År 2020 är mängden förpackningar och tidningar i restavfallet halverats för respektive material jämfört med år 2015
- År 2020 är nedskräpningen mindre än år 2016

- År 2020 är mängden farligt avfall i restavfallet noll
- År 2020 är avfallstransporterna fossilbränslefria
- År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan större än år 2016

10.3 FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER OCH HANDLINGSPLANER FÖR YSTADS KOMMUN 2016-2020 - UTIFRÅN GEMENSAMMA FOKUSOMRÅDEN OCH EFFEKTMÅL

10.3.1 Hållbar konsumtion för minskade avfallsmängder

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än 2015

Åtgärd: Ökad återanvändning inom kommunala förvaltningar

Handlingsplan: Införa återbruk system inom kommunen

Uppföljning: Statistik kring miljönytta från leverantören av tjänsten.

Ansvariga: Ledning och utveckling, samhällsbyggnad

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än 2015

Åtgärd: Ökat återbruk och återanvändning inom Ystads kommun

Handlingsplan: Kommunikation med syftet beteendeförändring. Kontinuerlig brief med kommunikationsavdelningen, miljöprogrammets åtgärder, delta i Avfall Sveriges kampanj Miljönär – vänlig, delta i Europa minskar avfallet. Grannsaker (byte inom bostadsområde tex) Tage (ta och ge hylla)

Uppföljning: Avfallsmängder, Avfallwebb

Ansvariga: Avfallsenheten

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än 2015

Åtgärd: Minska matsvinnet i de kommunala tillagningsköken i linje med nationella miljömål

Handlingsplan: Vägning, dokumentation & uppföljning av matsvinn i olika etapper: etapp 1. Skolrestauranger etapp 2. Förskolor och etapp 3. Social och omsorg. Kostenheten ingår även i Sysavs arbetsgrupp Minska matsvinnet för att få en samsyn i regionen

Uppföljning: Statistik inom Ystads kommun och inom Sysav. Nationellt miljömål

Ansvariga: Kostenheten

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än 2015

Åtgärd: Alla kommunala verksamheter är väl införstådda i problematiken kring matsvinn

Handlingsplan: Matsvinn är en bestående punkt vid kund & matråd som ordnas av kostenheten 2ggr/år. Problematik kring matsvinn vid exempelvis utflyktspaket, beställning av måltider från kostenheten och livsmedelsinköp.

Uppföljning: Har matsvinn varit en stående punkt enligt ovan och har det lett till några direkta åtgärder

Ansvariga: Samhällsbyggnad, kultur och utbildning, social och omsorg

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än 2015

Åtgärd: Minska matsvinnet i linje med nationella miljömål

Handlingsplan: Kommunikation kring matsvinn mot kommuninvånarna. Hur och varför

Uppföljning: Statistik matavfallsmängder samt totala avfallsmängder, plockanalyser/onödigt matavfall. Nationellt miljömål

Ansvariga: Avfallsenheten

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än 2015

Åtgärd: Beakta avfallsminimering vid upphandling och inköp vid byggprocessen inom kommunala förvaltningar

Handlingsplan: Inskrivet i tillämpningsanvisningar till inköp och upphandlingspolicyn

Uppföljning: Skrivs tillämpningsanvisningarna in i upphandlingarna. Upphandlingsavdelningen tar stickprover som internkontroll på utförda upphandlingar. 2st/år

Ansvariga: Upphandlingsavdelningen, fastighetsavdelningen samt alla kommunala verksamheter som är involverade i att ta fram förfrågningsunderlag i byggprocessen

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än 2015

Åtgärd: Minska restavfallet i linje med att insamling av matavfallet ökar

Handlingsplan: Arbeta för att utöka antalet delade kärl, informationsinsatser kring avfallsminimering

Uppföljning: Statistik avfallsmängder

Ansvariga: Avfallsenheten tillsammans med de som verkar och bor i Ystads kommun

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än 2015

Åtgärd: Ingå i arbetsgrupper och nätverk kring hållbar konsumtion/ avfallsminimering

Handlingsplan: Delta på möten kring hållbar konsumtion/ avfallsminimering, implementera aktiviteter i den egna organisationen som har diskuterats vid nätverken

Uppföljning: Vilka arbetsgrupper/nätverk ingår vi i, vad har gjorts i respektive arbetsgrupp/nätverk

Ansvariga: Avfallsenheten

Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än 2015

Åtgärd: Skapa möjligheter till nytänkande kring samlade uppställningsplatser i bostadsområden.

Handlingsplan: Avfallsenheten förser stadsbyggnadsavdelningen, fastighetsavdelningen och Ystadbostäder med information om vad som gäller och hur man kan gå tillväga när det gäller gemensamhetslösningar exempelvis information kring möjligheten att skapa en förening i sitt villakvarter. Följa utvecklingen kring mini återvinningscentraler som pågår.

Uppföljning: Är det några alternativa lösningar som pågår eller har några sådana gjorts

Ansvariga: Avfallsenheten, stadsbyggnadsavdelningen, fastighetsavdelningen, Ystadbostäder

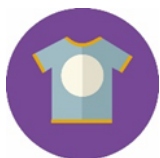
Effekt mål: År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än 2015

Åtgärd: Möte med fastighetsägare inom Ystads kommun för att vägleda kring lämpliga avfallsutrymmen och uppställningsplatser samt informera kring sortering, hållbar konsumtion och avfallsminimering

Handlingsplan: Samordna möten med fastighetsägare och skapa handlingsplaner för godkända och lämpliga avfallsutrymmen

Uppföljning: Uppföljning kring arbetsmiljöåtgärder

Ansvariga: Avfallsenheten

Effektmål: År 2020 har mängden textilavfall halverats jämfört med 2015

Åtgärd: En översyn över insamlingsbehållare för textil på återvinningsstationerna samt en översyn över vilka aktörer som finns på marknaden

Handlingsplan: Inventering av befintliga behållare.

På uppdrag av Nordiska Ministerrådet ska en certifiering tagits fram, tänkt att visa att en insamlingsorganisation är seriös och strävar efter en stor miljönytta genom insamling, sortering, återvinning och försäljning. Denna kommer att testas under våren och kan komma att införas i nordn. Vi inväntar resultat från denna.

Kommunikation kring textilavfall

Uppföljning: Har en inventering gjorts? Hur mycket textil hamnar i restavfallet enligt plockanalysen – årlig jämförelse, vilka aktörer verkar på återvinningsstationerna?

Ansvariga: Avfallsenheten

10.3.2 Hållbar sortering med ökad återvinning

Effektmål: År 2018 är 50 % av matavfallet utsorterat och behandlat biologiskt så att växtnäring och energi tagits tillvara, år 2020 är nivån ännu högre.

Åtgärd: Erbjuda insamling av matavfall till alla, skapa ett egenansvar hos medborgarna – en vilja att göra rätt. Ständig återkoppling

Handlingsplan: När en-facks bilar byts ut till två-fack erbjuds också fler kunder. Kontinuerligt arbeta för att få fler kunder att ansluta sig genom informationsinsatser

Uppföljning: Hur mycket matavfall samlas in och återvinns samt hur många anslutna hushåll, verksamheter, skolor, förskolor och flerfamiljshus har vi

Ansvariga: Avfallsenheten, alla som bor och verkar i Ystads kommun

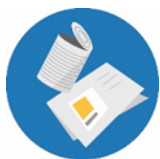
Effektmål: År 2018 är 50 % av matavfallet utsorterat och behandlat biologiskt så att växtnäring och energi tagits tillvara, år 2020 är nivån ännu högre.

Åtgärd: År 2020 är det insamlade matavfallet 100 % rent för en god kvalitet i återvinningsprocessen genom kommunikationsinsatser

Handlingsplan: Återkoppling till medborgarna kring plockanalyser. Information om vikten att sortera rätt i många olika kanaler.

Uppföljning: Plockanalys av matavfall

Ansvariga: Avfallsenheten, alla som sorterar ut matavfall i Ystads kommun

Effektmål: År 2020 sorteras så mycket förpackningar och tidningar ut att mängden av respektive material i restavfallet har halverats jämfört med 2015

Åtgärd: I kommunens fysiska planering ska det finnas väl underbyggda förslag på platser för återvinningscentraler återvinningsstationer och andra lösningar för avfallshantering exempelvis miljöhus och gemensamma avfallslösningar.

Handlingsplan: Samråd i tidigt skede mellan parterna kring behov, placering och tidsplan. Etablering av återvinningsstationer, miljöhus och uppställningsplatser är med från början i planeringsstadiet för översiktsplaner och detaljplaner. Hänsyn ska tas till lämplig geografisk spridning.

Uppföljning: Kontroll av insamlingsmängder och tömningsfrekvens vid respektive återvinningsstation för att se flödet och behovet i samråd med FTI. Antal undermåliga hämtplatser som åtgärdats. Uppföljning av pågående planering görs regelbundet.

Ansvariga: Stadsbyggnadsavdelningen, avfallsenheten

Effektmål: År 2020 sorteras så mycket förpackningar och tidningar ut att mängden av respektive material i restavfallet har halverats jämfört med 2015

Åtgärd: Alla kommunala verksamheter är väl införstådda kring skyldigheterna som gäller kring sortering och ombesörjer att denna hantering fungerar korrekt på respektive avdelning

Handlingsplan: Exempel på sorteringslösningar ska tas fram och presenteras övergripande (ex sorteringskassar, sorteringsmöbler) tillsammans med exempel på vem som kan anlitas för hämtning av det sorterade avfallet. Informationsmaterial och dekaler ska finnas lättillgängligt och möjlighet att få mer information ska finnas

Uppföljning: Miljöprogrammets åtgärdsprogram

Ansvariga: Alla kommunala verksamheter ansvarar för att sorteringen sköts. Avfallsenheten ansvarar för att information kring hantering av fraktioner finns tillgängligt

Effektmål: År 2020 sorteras så mycket förpackningar och tidningar ut att mängden av respektive material i restavfallet har halverats jämfört med 2015

Åtgärd: Färdigställa ett koncept kring sortering vid festivaler, marknader och liknande för att visa att de kan välja att föregå med gott exempel. I samband med att man ansöker om i anspråkstagande om allmän platsmark så får den sökande exempel på hur de kan ombesörja avfallshantering och städning

Handlingsplan: Visualisera publik sorteringsmöbel alternativt visa alternativen som finns genom att hänvisa till olika sorteringskärl. Det tenderar att vara väldigt dålig kvalitet i sådana här sammanhang men syftet är att visa hur den sökande även har ett miljötänk kring sitt evenemang

Uppföljning: Utvärdering kring vilka evenemang som detta har använts vid. Utvärdering av insamlingskvalitén

Ansvariga: Samhällsbyggnad, teknikavdelningen

Effektmål: År 2020 sorteras så mycket förpackningar och tidningar ut att mängden av respektive material i restavfallet har halverats jämfört med 2015

Åtgärd: Underlätta för kommuninvånarna att lämna sitt sorterade avfall och samtidigt följa de regler och riktlinjer som finns kring arbetsmiljökrav, avfallsutrymmen och uppställningsplatser

Handlingsplan: Stadsbyggnadsavdelningen skickar planhandlingarna för samråd till Avfallsenheten för granskning som verifierar och återkopplar

Stadsbyggnadsavdelningen samråder med Avfallsenheten i bygglovsärenden. Ingen remiss skickas utan Bygglovsenheten och Avfallsenheten diskuterar frågan. Detta underlättar för kund då denne inte får olika besked i sin bygglovsansökan. I samband med bygglovsansökningar kring uppställningsplatser för avfall, miljöhus och liknande så ska bygglovsenheten alltid ge den sökande informationsbladet ”enkel vägledning kring avfallsutrymmen” eller liknande.

Uppföljning: Antal miljöhus/uppställningsplatser som etablerats och hur arbetet dit gått till följs upp internt av Avfallsenheten. En avstämning mellan Stadsbyggnadsavdelningen och Avfallsenheten görs årligen för att stämma av att processen fungerar.

Ansvariga: Stadsbyggnadsavdelningen och avfallsenheten

Effektmål: År 2020 är nedskräpningen mindre än år 2016

Åtgärd: Beteendeförändring -minskad nedskräpning i offentliga miljöer

Handlingsplan: Bli en Håll Sverige Rent kommun. Ingå i kartläggningen kring nedskräpning enligt HSRs mätningar.

Uppföljning: Har någon förändring skett eller insats gjorts

Ansvariga: Alla som verkar och bor i Ystads kommun, alla kommunala förvaltningar, stadsmiljögruppen som bland annat ansvarar för stadsmiljöprogrammet

10.3.3 Hållbar hantering för en renare miljö

Effektmål: År 2020 sorteras farligt avfall ut så att mängden i restavfallet är 0

Åtgärd: Genom kommunikation kring var man kan lämna sitt farliga avfall, varför man ska göra det samt vad som är farligt avfall så skapar vi en vilja att göra rätt val bland de som bor och verkar i Ystad.

Handlingsplan: Blogginlägg, annonsering, jinglar kring Farligt Avfall-bilen, Samlaren och allmän information kring farligt avfall

Uppföljning: Plockanalys, insamlade mängder farligt avfall

Ansvariga: Avfallsenheten, de som bor och verkar i Ystads kommun

Effektmål: År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan än år 2016

Åtgärd: Minst 60 % av fosforföreningarna i avlopp återförs till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark

Handlingsplan: Uppfyllelsen av målet är helt avhängigt slammets kvalitet – som beror av avloppsvattnets sammansättning och som avgör möjligheten till avsättning på produktiv mark – och efterfrågan av slam som gödningsmedel. VA-avdelningen ska därför arbeta för att det slam som

produceras vid Sjöhog avloppsreningsverk håller en kvalitet som tillåter spridning på åkermark genom att föra ett aktivt och riktat uppströmsarbete. VA-avdelningen ska även samarbeta med anlita slamentreprenör för att säkerställa att så stor del som möjligt av det slam som produceras återförs till produktiv mark.

Åtgärden förs över från föregående Renhållningsordning och arbetet fortgår och förtroendet kring hela avfallskedjan upprätthålls

Uppföljning: I samband med den årliga miljörapporteringen sammanställs information om hur och var det producerade slammet avsatts. Utifrån denna information kan man se om målet uppfyllts

Ansvariga: VA-enheten

Effektmål: År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan än år 2016

Åtgärd: Verka för minskade transporter inom Ystads kommun

Handlingsplan: Upphandlat en gemensam distributionscentral för samordning samt ruttoptimeringsprogram. Detta har implementerats på livsmedel och kemtekniska produkter och kommer att implementeras på kontorsmaterial

Verka för minskade transporter på gågatan i Ystad

Ruttoptimera avfallstransporter

Genom att verka för att samordna transporter visar vi på en helhetssyn där det finns en samsyn att arbeta för minskade transporter oavsett transportform

Uppföljning: Har transporterna minskat och har en samordning kring transporterna på gågatan skett. Hur har avfallstransporterna optimerats

Ansvariga: Samhällsbyggnad, ledning och utveckling

Effektmål: År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan än år 2016

Åtgärd: Resepolicy

Handlingsplan: Ta fram en resepolicy för kommunanställda

Genom att verka för en gemensam resepolicy visar vi att ansvaret kring avfallskedjan även berör kommunanställdas transporter

Uppföljning: Har det tagits fram en resepolicy och har den implementerats i verksamheterna

Ansvariga: Ledning och utveckling

Effektmål: År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan än år 2016

Åtgärd: Kommunal central bilpool

Handlingsplan: Ta fram förslag på bilpool

Genom att verka för en gemensam bilpool visar vi att ansvaret kring avfallskedjan även berör kommunanställdas transporter

Uppföljning: Utnyttjandegrad, ekonomin totalt för alla kommunala bilar, minskad användning av privata bilar

Ansvariga: Upphandlingsavdelningen

Strategier Ystads kommun

Åtgärd: Gemensam kommunal kommunikationsplan

Handlingsplan: Genom brief underlag till kommunikationsavdelningen skapas en gemensam kommunikationsplan

Uppföljning: har brief gjorts? Vilka kommunikationsinsatser har gjorts? Beroende på kommunikationsinsats vad blev resultatet? (Media, anslutna, besökare mm)

Ansvariga: Avfallsenheten, kommunikationsavdelningen

Åtgärd: Kunskapsökning, beteendeförändring och en Vi-känsla

Handlingsplan: Årlig återkoppling kring mål och åtgärder mot samhällsbyggnadsnämnden, förvaltningar, medborgare mfl. Kommunera samma budskap i många kanaler (social media, trycksaker, annonser, radio, hemsida, personliga möten mm)

Uppföljning: Årsammanställningen från Avfallsenheten

Ansvariga: Avfallsenheten

Foto: Natur, Ystads kommun

11 Samrådsredogörelse

SAMMANSTÄLLNING AV REMISSYTTRANDE Dnr: 2015/79

Bakgrund

Ystads Kommun har tillsammans med Sysavs övriga delägarkommuner tagit fram ett förslag till ny Renhållningsordning (avfallsplan och föreskrifter). En uppdatering är nödvändig för att möta upp mot nytillkomna krav och regelverk samt nya nationella, regionala och lokala mål för den framtida avfallshanteringen.

En renhållningsordning är ett verktyg för att styra, utveckla och följa upp avfallshanteringen i kommunen. Förslaget har varit ute på remiss under perioden 19 oktober-27 november (enligt Samhällsbyggnadsnämndens beslut 13 oktober 2015). Handlingarna fanns även under utställningstiden tillgängliga på stadsbiblioteket, på Koppargatan 7 samt på kommunens hemsida ystad.se. Kungörelse om samrådet var infört i Ystads Allehanda 2015-10-17.

Nämnder, partier, kommunala bolag samt föreningar m.fl. har beretts tillfälle att yttra sig, enligt sändlista nedan.

Barn och ungdomsnämnden och Gymnasienämnden har begärt och beviljats förlängd remisstid till den 6 december 2015.

Sändlista för remissutskick av Renhållningsordning

- Länsstyrelsen
- Kommunstyrelsen
- Kommunfullmäktige
- Barn- och utbildningsnämnden
- Kulturnämnden
- Myndighetsnämnden
- Samhällsbyggnadsnämnden
- Socialnämnden
- Överförmyndarnämnden
- Gymnasienämnden
- Miljöutskottet
- AB Ystadbostäder
- Ystad hamn och logistik AB
- Ystads Energi AB
- Ystads industrifastigheter AB
- Ystad teater AB
- Ystad Saltsjöbad AB
- Sydsvenska Gymnasieförbundet
- Sydöstra Skånes Räddningstjänstförbund
- Ystad-Österlenregionens miljöförbund
- Byalagsrådet
- Näringslivsrådet
- Ungdomsfullmäktige
- LRF-Ystad
- Naturskyddsföreningen Ystad
- FTI
- Biblioteket
- Pensionärsrådet
- Pensionärsföreningen
- Handikapprådet HSO
- Hyresgästföreningen
- Villaägarna
- Arbetsmiljöverket
- Fastighetsägarna
- Citygruppen
- Naturvårdsverket

Samt alla som deltog i workshoppen kring framtagandet av en ny renhållningsordning för Ystads kommun.

Inkomna yttranden

Under samrådstiden har yttranden med synpunkter inkommit från:

- Kommunstyrelsen
- Ystad-Österlenregionens miljöförbund
- Barn- och utbildningsnämnden
- Gymnasienämnden
- Ungdomsfullmäktige
- VA-enheten
- Miljöpartiet

Under samrådstiden har yttranden utan erinringar inkommit från:

- Socialnämnden

Följande instanser har meddelat att avstå från att yttra sig:

- Ystad-Sjöbo överförmyndarnämnd

Den fullständiga samrådsredogörelsen finns i underlaget för antagandet av Renhållningsordningen.